

Erdészeti Lapok

Alapítva: 1862-ben

CLI. évfolyam
2016. október

Az Országos Erdészeti Egyesület folyóirata

www.oee.hu

150 éve
az erdők szolgálatában

A TARTALOMBÓL:

SZÁVAMENTI SZLAVÓN TÖLGYESEK

VADDISZNÓ IS TALÁL SZEMET!

A NATURA 2000 – KÉRDÉSEK, VÁLASZOK II.

SZAVAZZON AZ ÉV FÁJÁRA! – 2017

60 ÉVE...

ERDŐMŰVELŐK A VADEX-NÉL

Az energia körbevesz

group

m

v

m

Közös energiánk. Közös sikerünk.

A harmadik oldal

Terepi bemutató több szakma képviselőinek egy városi főterén a „városi erdészettel” foglalkozó konferencia befejezőseként. Csatlakoznak járőrelők is. Egy népitáncos gyerekcsoport futtában értékeli a helyzetet: az erdészek bemutatót tartanak. A fiúk, lányok nemrég léptek fel az erdészeti erdei iskolában. Hozzá teszem, nem először.

Nagymama kezét húzó ragyogó szemű kisfiú, ötödikes lebet: Erdész bácsi! Ő a nagymamám! Köbméter, bektár és forint helyett csak ennyi. Csak ennyi?

Tizenhét évvel ezelőtt arról beszéltünk egy országos rendezvényünkön (amit magunknak tartottunk), hogy évtizedes lemaradásban vagyunk a kommunikáció terén. Megkíséreltünk ugyan egyszer-kétszer felugrani a gyorsuló vonatra, de rossz jegyet váltottunk. Meg is büntettek érte.

Több ezer apró, de következetes lépés és mára változott a kép. Minden erdész, minden percben közkatonája az erdész szakma társadalmi elismertetésének. Önbecsülésünk és megbecsültetésünk alapja ez a folyamat.

Kellenek létesítmények, erdei pihenők, erdészeti erdei iskolák, kilátók, kisvasutak és látogatóközpontok, kiadványok, rendezvények. De legfőképp hiteles emberek, akik szorgalmasan rakosgatják építőköcünként a jó hírnév piramisát. Amikor pedig az értetlenek lerombolják, újjraépítik. Kik ők?

Akik előre köszönnek az erdőn. Azok, akik szóba állnak másokkal, és büszkéek a munkájukra. Akik nyitottak. Akik meghallgatnak másokat, és ezért őket is meghallgatják. Ezer helyen, ezer ember, nap, mint nap.

Nem szabad azonban elfeledni: nem a célhoz értünk el, nem a csúcsra jutottunk fel, hanem mozgásban vagyunk, az utunkra leltünk. Menünk kell tovább!

Puskás Lajos,

elnök, OEE Erdészeti Erdei Iskola Szakosztály

Erdészeti Lapok

Az Országos Erdészeti Egyesület havonta megjelenő folyóirata
CL.I. évfolyam 10. szám (október)
A kézirat lezárva: 2016. október 5.

A címlapon:

Színrandevű

Fotó: **Bodó Mónika**

FŐSZERKESZTŐ: **NAGY LÁSZLÓ**

A SZERKESZTŐBIZOTTSÁG ELNÖKE:

DR. OROSZI SÁNDOR

A SZERKESZTŐBIZOTTSÁG:
dr. Bartha Dénes, Haraszti Gyula,
Lengyel László, Lomnici Gergely,
Puskás Lajos, dr. Sárvári János,
dr. Schiberna Endre, Wisnovszky Károly

SZERKESZTŐSÉG:

1021 Budapest, Budakeszi út 91.
Telefon: 06 (1) 201-6293
Mobil: 06 (20) 330-3462
e-mail: erdlap@oee.hu
www.erdeszetilapok.hu

KIADÓ: Országos Erdészeti Egyesület,
1021 Budapest, Budakeszi út 91.

Levél cím: 1021 Budapest, Budakeszi út 91.

FELELŐS KIADÓ: **ZAMBÓ PÉTER** elnök

Tördelőszerkesztő: Balog Zoltán
Olvasószerkesztő: Rimóczi Irén

Nyomdai munkák:

PR Innovation Kft., Budapest
Felelős vezető: ifj. Komornik Ferenc

Terjeszti a Magyar Posta Zrt. Felvilágosítást a lappal kapcsolatban az Egyesület ad.

A beküldött kéziratokat, fényképeket nyilvántartásba vesszük. A cikkek, írások nem feltétlenül azonosok a szerkesztő véleményével, azok tartalmáért mindenkor a szerző felel. Honoráriumot megegyezéssel csak felkért írásokért, illetve grafikai munkákért fizetünk.

ISSN 1215-0398

A tartalomból:

Srdjan Stojnic, Prof. dr. Mátyás Csaba:

Ártéri kocsányostölgy-gazdálkodás Szerbiában, a termőhelyváltozás szorításában326

Az ÉSZAKERDŐ csapata nyerte a XV. STIHL Országos Fakitermelő Versenyt329

Mráz Benedek, Dr. Katona Krisztián:

Vaddisznó is talál szemet!331

Bodor László:

30 kérdés, 30 válasz a Natura 2000-ről II.334

Duska József:

MEGOSZ találkozó a somogyi erdőkben337

Rakonczay Zoltán:

Az Őrségi Nemzeti Parkot bemutató monográfia elé339

Pintér Tamás:

Erdészdiák-hallgatók nemzetközi találkozója Ausztriában341

Szavazzon a 2017-es Év Fájára!343

Prof. Dr. Lakatos Ferenc:

A mezei szil rovarvilága344

60 éve.....347

Balogh Róbert:

Az OEE székháza és székhelyei 1867–1975351

Miklós Tamás:

A Körösök vidékén353

Koczka Zoltán:

Erdőművelők szakmai napja a VADEX Zrt. területén354

Dr. Szikra Dezső:

Szeniorok a Körös-Maros Nemzeti Parkban.....355

Dr. Sárvári János:

Ülésezett a Wagner Károly Alapítvány357

Dr. Sárvári János:

Különleges ajándék a Könyvtárnak357

Wagner Tibor:

Vidám történetek az Egererdő életéből358

Nagy László:

BA Nagy-homlok kútja364

Ártéri kocsányostölgy-gazdálkodás Szerbiában, a termőhelyváltozás szorításában

Dr. Srdjan Stojnic¹

Prof. dr. Mátyás Csaba – akadémikus

A Közép-európai erdész közvélemény által szlavón tölgynek nevezett, a Duna, Dráva és Száva szegletében fekvő árterületeken tenyésző, nevezetes kocsányos tölgyesek már régóta ismertek. Az egykori Horvát-Szlavón Határvidéken a 18. század közepén még közel 750 ezer hektár tölgyest tartottak számon. Ezek területe már a katonai közigazgatás alatt számottevően megfogyatkozott.

„Szlavón” kocsányos tölgyesek Szerbiában

Napjainkra a szlavón tölgyesek Horvátország északi részén (az egykori Szlavóniában) főleg a folyó menti ártereken és mocsaras síkvidékeken, elszórt foltokban fordulnak elő, Károlyvárostól (Karlovac) Vinkovcég (Vinkovci). Amiről a hazai erdész közvélemény kevésbé tud, az a szlavón tölgy előfordulásának délkeleti folytatása a mai Szerbia területén, a Száva bal partjának kiterjedt árterekben, a Szerémi-síkon, egészen a Száva hurkos kanyarjáig, Kölpény (Kupinovo) mellett. A Szerbiához csatolt Kelet-Szerémségben a Száva menti szlavón tölgyeseket a szerbek – hogy is lehetne másképp – szerémségi tölgynek (*brast sremski*) nevezik. A cikkben említett Felső- és Alsó-Szerémség a szerb Szávamente nyugati, illetve keleti, torkolatközeli részét jelenti.

A szávamenti, szerbiai kocsányos tölgyesek történetéhez

Az egykori „Horvát-Szlavónország” kocsányos tölgyeseinek története a magyar erdészeti irodalomban kellően feltárt. Itt csak emlékeztetünk arra, hogy a törökök végleges kiűzése után a terület továbbra is gyéren lakott volt és az 1746-tól az osztrák katonai adminisztráció alatt álló Határvidék részét képezte. A határ őrzését szerb telepésekre bízták, akik ennek fejében adómentességet és más privilégiumokat élvezhettek. A tizenegy határőr ezred közül a szerémségi ezred központja Pétervárad (Petrovaradin) volt, amely a Száva menti erdőket is kezelte.

A Katonai Határvidék parancsnoksága az erdők használatának szabályozására – feltehetőleg osztrák mintára – már 1754-ben rendeletet, majd 1755-ben törvényt alkotott, amelyet újabbak követtek 1778 és 1821-ben. 1763-ban egy erdészeti felügyelőséget is létrehoztak, amely az erdőgazdálkodási munkákat ellenőrizte. A katonai igazgatás alá eső erdőterületek (osztrák) állami tulajdonba vétele csak 1850-ben történt meg. A Száva menti erdőségek korszerű erdőgazdál-

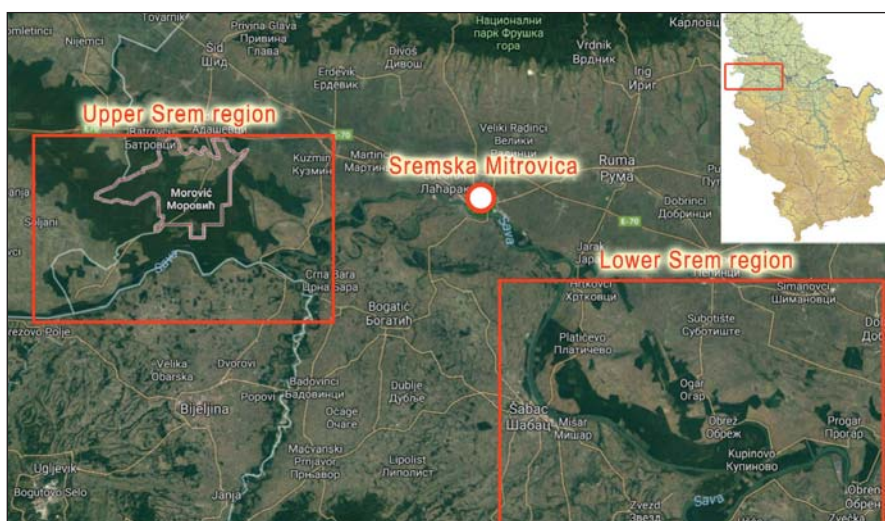
kodását az 1852-es osztrák és az 1879-es magyar erdőtörvények átvétele alapozta meg. A szerémségi erdők első üzemterve 1865-ben készült el.

Az 1867-es kiegyezés után a Katonai Határvidéket felszatták, a terület visszakerült a Magyar Királyság kezelésébe, ezzel a szerémségi erdők nagyobb része magyar (majd Trianon után jugoszláv) állami tulajdonba került, másik részét pedig a péterváradai közbirtokosság kezelte 1947-ig. 1886 és 1923 között összesen 10 938 hektár kocsányos tölgyest termeltek ki, illetve újítottak fel, ennek 57,7%-át természetes felújítással.

A második világháború után az erdők több szervezeti és kezelői változáson estek át. A közbirtokossági erdőket 1947-ben államosították. A Sremska Mitrovica-i Állami Erdőgazdaság 1991-ig tíz (!) átszervezés után az akkori Jugoszlávia teljes állami erdőterületét igazgató Srbijašume vállalat részévé vált. 2002 óta viszont, a Vajdasági Tartományi Kormányzat döntése nyomán, az összes vajdasági állami erdő, benne a szerémségi erdőkkel, a Vojvodinašume Állami Erdőgazdaság kezelésében áll.

A Száva menti árterek termőhelye

A Szerémi-síkság (Ravni Srem) erdőterülete a Száva, a Bosut (Boszút) és a Studva folyók árterével és a határos lösztera-

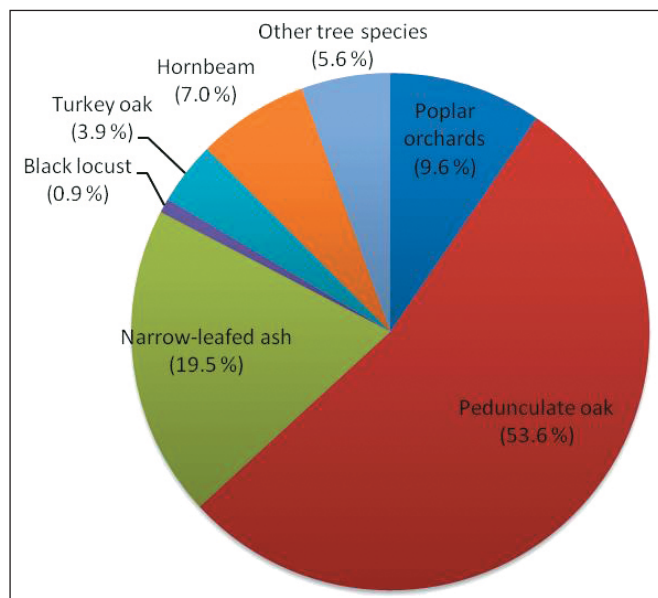

1. ábra. A Szerémi-síkság (Ravni Srem) ártéri erdeinek két tömbje a Száva mentén (Felső- és Alsó-Szerémség) a Google térképén. Külön kiemelve a Moravič-i kerület határai

szokkal együtt mintegy 40 000 hektárt tesz ki. Az ártéri kocsányos tölgyeseket Szávaszentdemeter (Sremska Mitrovica) város környéke egy felső (nyugati) és egy alsó (keleti) tömbre választja szét (1. ábra).

A horvátországi kocsányos tölgyesekhez szervesen kapcsolódó felső-szerémségi erdőtömböt a Száva 1932-ben épült gátja védelmezi. Viszont az Alsó-Szerémség ártéri erdeit nem védi gát, így ott az árvizek hatása akadálytalanul érvényesül. A térszint a Száva folyási irányában enyhén lejt, a horvát ha-

¹ Újvidék/Novi Sad-i Egyetem, Síkvidéki Erdészeti és Környezetvédelmi Intézet

2. ábra. A Sremska Mitrovica-i (Szévaszentdemeteri) Erdészet fakészletének megoszlása fő fajok szerint (az óramutató járásában: nyárültetvények, kocsányos tölgy, magyar kőris, akác, cser, gyertyán és egyéb fajok)

tártól, Jamenától, 88 méter tszf. magasságról Kupinováig 72 méterre csökken. Az éghajlat mérsékelt kontinentális, az éves középhőmérséklet 11,3 °C, az éves csapadék 614 milliméter. Vegetációs időszakban (április-szeptember) a hőmérséklet átlaga 18 °C, a csapadék mennyisége 354 milliméter. Thornthwaite-Mather besorolása szerint a vegetációs időszak szubhumid-nedves, illetve szubhumid-száraz éghajlatú (C2, illetve C1 típus).

A Szerémi-síkságon mintegy 37-féle erdőársulást írtak le. Legelterjedtebbek a magyar kőrises-kocsányos tölgyesek, 15 429 hektáron (40,3%), és a kocsányos tölgyesek további, gyertyán és magyar kőris elegyes típusai, 6752 hektáron (17,7%). Kisebb részarányal szerepelnek a kocsányos tölgy, a gyertyán és a csertölgy elegyes állományai (13,8%), valamint a gyertyános-kocsányos tölgyesek (8%) és a nemesnyárültetvények (12%).

A tölgyesek 90%-a igen kedvező termőhelyen áll, mindössze 10%-uk van kitéve rendszeres, hosszabb elárasztásnak, pangóvíznek. A talajok 81%-a hidromorf, azaz kialakulásukban meghatározó szerepe volt a közeli talajvíznek; a többi többletvízhatástól független termőhelyeken képződött. A talajtípusok közül a legnagyobb arányban kötött, humuszos öntéstalajok (38%), agyagos, glejes talajok (33%) és gyengén savanyú barna erdőtalajok (17,5%) fordulnak elő (a speciális szerb típusok magyarítását *prof. dr. Bidló András* adta meg).

Az elsődlegesen fatermést szolgáló faállományok mellett hét védett terület is található, ezek közül a legjelentősebb az Obedska Bara különleges természetvédelmi terület (9820 hektár), az Alsó-Szerémségben. Ezt a területet már 1874-ben védelem alá helyezték. Említésre méltó még a szigorúan védett Stara Vratična rezervátum a Felső-Szerémségben,

amely 1954-ben került védelem alá, de 400 évnél idősebb tölgyfaegyedeit már a 19. század első felében védelemre jeltölték ki. Jelenlegi 10,3 hektáros kiterjedését 1978-ban nyerte el. A rezervátumban 222 idős tölgy példány található.

Gazdálkodás a Sremska Mitrovica-i Erdészet kocsányos tölgyeseiben

Az erdőgazdaság legnagyobb erdészete, egyben a szlávón tölgyesek gazdája a Sremska Mitrovica-i Erdészet, amely két felső-szerémségi (Morović/Marót és Visnjićevo) és két alsó-szerémségi (Klenak és Kupinovo/Kölpény) kerülettel és egy műszaki egységgel rendelkezik. Az erdészet összes fakészlete 11 618 ezer m³, ebből a kocsányos tölgy 6 229 ezer m³-t tesz ki, a magyar vagy keskenylevelű kőris részesedése 2 260 ezer m³, a nemesnyár-fajtáké pedig 1 113 ezer m³ (2. ábra).

A szerémségi ártéri kocsányos tölgyesek Szerbia egyik legértékesebb erdőtípusa. A szerbiai kocsányos tölgyesek mintegy 65 ezer hektárjából 29 081 hektár található itt (3. ábra). Jelenleg a természetes felújítást helyezik előtérbe. Amennyiben szükséges, kiegészítő makkvetést alkalmaznak, általában hektáronként 600 kilogrammot vetnek modern vetőgépekkel. Az erdészet területéről jó termő években 200-400 tonna makkot gyűjtenek be. Átlagban minden harmadik év kieső vagy gyenge termésű; a hazai viszonyokhoz képest tehát sokkal kedvezőbb a termőhelyükön álló szlávón tölgyesek terméshozása.

A felújítás a jó makktermésű évet megelőző bontóvágással kezdődik, a nem kívánatos fajok (gyertyán, cser stb.) és a kedvezőtlen genotípusú kocsányostölgy-egyedek eltávolításával. A jövőbeni állomány elegységének biztosítása érdekében más fajú egyedekből hektáronként 3-5 példányt hagynak vissza (ha szükséges, többet) egyenletes eloszlásban. A bontóvágást követően, a mechanikus és herbicides cserjeirtás kombinációját alkalmazzák, utóbbit elsősorban a cserjék újbóli felterjedésének meggátolására. Az alkalmazás során először totálherbicideket használnak, a későbbi ápolási szakaszban pedig szelektív szereket.

A felújító vágást a bőséges makktermés évében iktatják be, megfelelő számú fát visszahagyva a túlzott gyomnövekedés korlátozására és az újulat védelmére, illetve kiegészítésére (4. ábra). A felső szintet 2-3 évvel később távolítják el végleg. Az

3. ábra. Feltároló út az erdészet felső-szerémségi erdőtümbjében, a Morović-i kerületben

4. ábra. Vágásérett kocsányos tölgyes bontóvágás után a Morović-i erdészkerületben

állományszerkezet diverzitásának növelése érdekében hektáronként lehetőleg 3-5 fát visszahagynak a felújított területen. A felújítást sikeresnek tekintik, ha hektáronként 10 000, azaz négyzetméterenként 1 magonc található a területen. A vágásterület legfőlegb 100 hold (= 56,25 hektár) lehet.

A következő években a kocsányostölgy-újulatot elsősorban mechanikus beavatkozással segítik, herbicidet ritkán alkalmaznak. A versengő vegetáció mellett a rágcsálók visszaszorítása is feladat, valamint az újulat védelme a lisztharmattól.

A jó adottságú termőhelyeken kitűzött elsődleges természetési célt, a kiváló minőségű ipari rönk előállítását az utóbbi évtizedekben a Felső-Szerémség területén fellépő egyedi vagy csoportos elhalás veszélyezteti. Egyes vélemények szerint az utóbbi időszakban tapasztalt jelenség elsődleges oka az 1932-ben épült árvízvédelmi gát, és emlegetik a kiépített erdészeti feltáró-úthálózat szerepét is.

Ezzel kapcsolatban viszont meg kell említeni, hogy egy nemrég elvégzett vizsgálat nem talált összefüggést a hullámterben elhelyezkedő, illetve a mentett oldalra került állomány növekedési üteme között. Mindenesetre a száradások miatt jelentősen megsaporodtak a nem tervezett egészségügyi vágások, amelyek költségeik és tervezhetetlenségük miatt okoznak gondot.

Emellett problémát jelent a sikertelen felújítások mértéke is. A 2011-es és a 2013-as év Szerbiában szélsőségesen aszályos volt, az egyéves magoncok mortalitása elérte a 80%-ot. A magyar kőrises–kocsányos tölgyes állandósított mintaterületeken az idősebb (8–19 éves) újulatokban és fiatalosokban is 80%-os pusztulást tapasztaltak. Figyelembe véve az éghajlatváltozás elővetítéseit, a kocsányos tölgy Szerbiában a legjobban veszélyeztetett fafajjává válhat a termőhelyek gyors változása miatt.

Ilyen körülmények között az erdőművelési módszereken javítani kell az állományok stabilitása és génkészletük védelme érdekében. A tartamosság

megőrzésére több javaslat született: a talajvízszint emelése, a természeteshez legjobban hasonlító felújítási technológiák bevezetése, és az elegyesség növelése. Ezt megerősítik azok a megfigyelések, hogy az elegyes tölgyesekben kevesebb volt a száradás okozta kár.

Lépések történtek a kocsányostölgy-állományok génkészletének *in situ* és *ex situ* megőrzésére is. A Sremska Mitrovica-i erdészet területén nyolc magtermelő állományt jelöltek ki 693 hektár területtel, és összesen 14 509 hektár tölgyes állomány kapott „származás-azonosított” besorolást. Emellett két oltvány és egy magonc magtermesztő ültetvényt (plantázst) is létrehozottak.

A kiválasztás kritériumai a törzsalak, a növekedés és a lisztharmat-rezisztencia voltak. Az első 7 hektáros plantázst 1979–83 között hozták létre, a következőt 1986-ban, 2,5 hektáron. Egy tízhektáros magoncplantázst pedig 2000–2004-ben létesült. A szaporítóanyag az oltványplantázstok terméséből, illetve az állományban kiválasztott legjobb törzsfákról származott. Összesen 129 utódnemzedék-család 2585 egyedét ültették ki. Valamennyi plantázstban vegyesen szerepelnek az alaptípus és a korán, illetve későn virágzó típusok oltványai, illetve magonc utódai. Az anyafák örökletes tulajdonságai ellenőrzésére 1999-ben utódvizsgálati kísérleteket is létesítettek.

Utóirat – természetvédelem és „az élet prózája”

A magyar erdész szakember számára a leírt ártéri nehézségek és gondok nem okoznak túlzott meglepetést, hasonlókról legutóbb Gemenc kapcsán olvashattunk az Erdészeti Lapok júniusi számában, Sipos S. és társai tollából.

Meg kell vallani, hogy az alkalmi látogatóknak szemet szűrő méretű, akár 30 hektárt is meghaladó felújítási területek – minden sikerességük ellenére, a klimatikus és hidrológiai

5. ábra. Gyertyánossá degradálódott magyar kőris-kocsányos tölgyes a Stara Vratična-i természetvédelmi területen, a Száva hullámterében. Az erős záródás mellett reménytelen az eredeti társulás helyreállása

6. ábra. Mesterségesen segített felhűjtásra felszabadított erdőrészt a Stara Vratična-i természetvédelmi területen, túlkoros és részben elszáradt kocsányos tölgy tanúfákkal. A gyomos gyepszintben az erős bontás dacára kevés az újulat

problémák ismeretében – aggodalomra adnak okot. A felújító vágások mérete mint esetleges ökológiai probléma nem szerepel az előzőekben leírt megoldandó erdőművelési feladatok között. A vágások méretének radikális csökkentésével feltehetőleg az említett nehézségek is mérsékelhetők lennének. A meglátogatott helyszíneken hiányoztak az előírt hagyásfák is.

Külön kell kitérni a védettséget élvező területek különleges helyzetére. A felkeresett felső-szerémségi Stara Vratična természetvédelmi területet a hullámtérben jelölték ki hatvan évvel ezelőtt, annak reményében, hogy a még élő több száz

éves tölgyóriásokat tartalmazó területet az erdészeti beavatkozástól megóvják, és az állomány visszanyerje természetes állapotát.

Sajnos a jó szándékú, de az ökológiai tényeket figyelmen kívül hagyó lépés az ellenkező hatást váltotta ki. Az életkoruk határát elérő, 300-400 éves matuzsálemek körül felverődött sűrű fiatalosban emberi segítség nélkül hiú ábránd volt életképes tölgyújulatot várni. Az elmúlt évtizedekben az idős fák jó része elpusztult, helyüket elegyetlen gyertyános foglalta el, tölgyújulatnak nyomát nem találni (5. ábra).

A természetvédelem az előállt helyzettől megrettenve, a szigorúan védett terület azon részén, ahol még élő faóriások állnak, egy kb. 2 hektáros területet további kezelésre nemrég átengedett az erdészeknek. A felújulás megindítására a gyertyánost kiirtották (feltehetőleg herbicideket is használva). Az öreg fák újulási készsége láthatólag igen gyenge – a helyi erdész által mutatott magoncok elhelyezkedése arra utal, hogy valószínűleg „utánvetéssel” igyekeznek javítani a helyzeten (6. ábra).

A szigorú védelem által kiváltott degradálódás jól példázza azt a nehezen feloldható ellentmondást, amely a hagyományos, konzerválni/rekonstruálni akaró természetvédelem és a széles körű környezetváltozások miatt előállt ökológiai kényszerek között áll fenn.

A termőhelyi feltételek gyökeres átalakulása miatt megvalósíthatatlan ábránd abban reménykedni, hogy a folyamatok „természetre bízásával” az egykori természeti állapotok visszatérnek. Ugyanúgy, ahogy az erdőgazdálkodónak, a természetvédőnek is meg kell tanulnia ezt a leckét.

A cikkhez nem csatoltunk hivatalos irodalomjegyzéket; a szerzőpáros számos szerb nyelvű forrásmunkát tud rendelkezésre bocsátani. A fényképfelvételeket Mátyás Csaba készítette.

Az ÉSZAKERDŐ csapata nyerte a XV. STIHL Országos Fakitermelő Versenyt

Vannak feladatok, amelyekhez nem elég az elszántság. Keménynek, ügyesnek és gyorsnak kell lenni, azaz legjobbnak a legjobbak között! Az idei regionális versenysorozatok záróakordjaként szeptember 17-én, Ráckeven rendezték meg a XV. STIHL Országos Fakitermelő Verseny országos döntőjét, az ország minden tájáról érkezett 36 csapat részvételével.

Az Andreas STIHL Kft. által tizenötödik alkalommal szervezett látványos szakmai versenyen az erdőgazdálkodásban dolgozó fakitermelők, a katasztrófavédelem és az erdészeti szakiskolák négyfős csapatai mérték össze tudásukat.

Az öt regionális elődöntőből 6-6 csapat jutott be a döntőbe. A résztvevőknek kombinált darabolás, gallyazás, választékolás, darabolás, hasítás, sarangolás és szerelés versenyszámokban kellett bizonyítaniuk. Minden versenyszámot kétszer hajtottak végre, és a jobb eredményt vette figyelembe a zsűri a végső összesítésnél.

A győzelmet végül a bükkzsérci regionális verseny nyertese, az ÉSZAKERDŐ Zrt. Horváth László, Kiss Attila, Lengyel Lajos, Máté Viktor összeállítású csapata szerezte meg, megelőzve Dalerd Zrt. – Nagy István elnevezésű gárdát, valamint a Vértesi Zrt. II. csapatát.

Nagyon büszkék vagyunk arra, hogy 2013 és 2014 után ismét társaságunk egyik csapata bizonyult a legjobbnak az országos versenyen – mondta Rencsiné Ágh Márta, az ÉSZAKERDŐ Zrt. humánpolitikai osztályvezetője.

Az idei országos döntőben az első nyolc helyet elért fakitermelő csapatok jövőre – hasonlóan a sportból ismert „szuperkupákhoz” – a Bajnokok Bajnoka megmérettetésén versenghet majd újra egymással, amelyet Szegeden rendeznek 2017 tavaszán.

Forrás: Andreas STIHL Kft., ÉSZAKERDŐ Zrt.

Kép: Nagy László,

Dobogósok: Erdő-Mező Online

MVM KONCERTEK 2016

2016. OKTÓBER 7. – DECEMBER 9.

18. GÖDÖLLŐI NEMZETKÖZI HÁRFAFESZTIVÁL

2016. OKTÓBER 7. (PÉNTEK)

19 ÓRA – GÖDÖLLŐI KIRÁLYI
KASTÉLY, DÍSZTEREM

VIGH ANDREA HÁRFAESTJE
KÖZREMŰKÖDIK:
SZABADI VILMOS (HEGEDŰ)
ROMANTIKUS FANTÁZIÁK

2016. OKTÓBER 8. (SZOMBAT)

11 ÓRA – GÖDÖLLŐI KIRÁLYI
KASTÉLY, LOVARDA

FARKAS MIRA HÁRFAHANGVERSENYE
KÖZREMŰKÖDIK:
DULEBA LÍVIA (FUVOLA)
KRÄHLING DÁNIEL (BRÁCSA)

2016. OKTÓBER 8. (SZOMBAT)

19 ÓRA – GÖDÖLLŐI KIRÁLYI
KASTÉLY, LOVARDA

ALEXANDER BOLDACHEV HÁRFAESTJE
OROSZ-EST

2016. OKTÓBER 9. (VASÁRNAP)

11 ÓRA – GÖDÖLLŐI KIRÁLYI
KASTÉLY, LOVARDA

A HÁRFA SOKSZÍNŰSÉGE –
VIGH ANDREA HANGSZERBEMUTATÓ
KONCERTJE GYEREKEKNEK

2016. OKTÓBER 9. (VASÁRNAP)

19 ÓRA – GÖDÖLLŐI KIRÁLYI
KASTÉLY, LOVARDA

CATRIN FINCH HÁRFAESTJE

JUNIOR PRIMA DÍJASOK HANGVERSENY- SOROZATA

2016. OKTÓBER 11. (KEDD)

18 ÓRA – BARTÓK EMLÉKHÁZ

FEJÉRVÁRI ZOLTÁN ZONGORAESTJE

2016. NOVEMBER 15. (KEDD)

18 ÓRA – BARTÓK EMLÉKHÁZ

PÁLFALVI TAMÁS (TROMBITA) ÉS
SZABÓ MARCELL (ZONGORA)

A HANGSZEREK VILÁGA

2016. OKTÓBER 16. (VASÁRNAP), ÉS

2016. NOVEMBER 13. (VASÁRNAP)

MOM KULTURÁLIS KÖZPONT,
KUPOLATEREM

BALÁZS JÁNOS HANGSZERBEMUTATÓ
KONCERTJE GYEREKEKNEK

10.00 ÓRA

(3-6 ÉVES GYEREKEKNEK AJÁNLOTT!)

11.30 ÓRA

(7-14 ÉVES GYEREKEKNEK AJÁNLOTT)

A ZONGORA A MŰPÁBAN ÉS A ZENEAKADÉMIAÁN

2016. OKTÓBER 14. (PÉNTEK)

19.30 ÓRA – ZENEAKADÉMIA NAGYTEREM

DAVID FRAY ZONGORAESTJE

2016. OKTÓBER 20. (CSÜTÖRTÖK)

19.30 ÓRA – MŰPA

NIKOLAI LUGANSKY ZONGORAESTJE

2016. NOVEMBER 10. (CSÜTÖRTÖK)

19.30 ÓRA – ZENEAKADÉMIA NAGYTEREM

EVGENI KOROLIOV ZONGORAESTJE
BACH-SOROZAT 1.

2016. NOVEMBER 17. (CSÜTÖRTÖK)

19.30 ÓRA – MŰPA

BOGÁNYI GERGELY ZONGORAESTJE

2016. NOVEMBER 26. (SZOMBAT)

19.30 ÓRA – ZENEAKADÉMIA NAGYTEREM

RICHARD GOODE ZONGORAESTJE

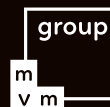
2016. DECEMBER 9. (PÉNTEK)

19.30 ÓRA – ZENEAKADÉMIA
NAGYTEREM

BALÁZS JÁNOS ZONGORAESTJE

Közös energiánk. Közös sikerünk.

Jegyinformáció: www.jakobikoncert.hu

Vaddisznó is talál szemet!

Magpredáció és magterjesztés

Mráz Benedek¹, Dr. Katona Krisztián²

Az Erdészeti Lapok 2015. novemberi számában olvashattunk a szajkó erdőgazdálkodásban betöltött fontos tölgymakkterjesztő szerepéről. Az említett cikk zárógondolata szerint más állatfajok táplálkozása is hozzájárulhat a természetes felújításhoz, így például a megritkult vadgyümölcsök termésének a feletetése a szórókon segítheti az elegyítést.

Fotó: Wikimedia/Jerzystrzelecki

Jól ismerjük a vaddisznók károkozási formáit, jelentős makkfogyasztását. De vajon vannak-e olyan fás szárú növényi magok, melyek képesek sértetlenül, csírázóképeségüket megőrizve áthaladni a vaddisznók tápcsatornáján, hogy aztán kiürülve, új területeket hódítsanak meg?

A nagyméretű tölgy-, bükk-, mogyoró-, gesztenye- és diómagok anyanövénytől távolabbra terjesztését elsősorban a madarak, közülük is kiemelkedően a varjúfélék végzik (Pijl, 1982). A szajkó télire eldugdossa a makkokat, de azokat nem mindig találja meg, ezáltal hozzájárulhat a természetes felújuláshoz, egyfajta ökoszisztéma-szolgáltatást nyújtva (Kovács et al., 2015).

A tölgymakkok terjesztése miatt a szajkó az erdész segítőtársa (Lipp és Folcz, 2015), ellentétben a vaddisznóval, amely számottevően visszafoghatja az erdőfelújulási folyamatok sebességét. Esetében ugyanis igen jelentős magpredáció történik, mivel az általa elfogyasztott makkok esetleg kiürülő maradványaiából már nem fejlődik csíranövény.

Másfelől a vaddisznók táplálkozás közben a termés egy részét beletúrják, beletapossák az általuk túrással előkészített talajba, ami segítheti azok túlélését, csírázását (Németh–Katona, 2015). Eközben azonban a makkok nem kerülnek távolra a termőfától, így valódi magterjesztésről nem beszélhetünk. Emellett a vaddisznók a túrás során gyérítik a makkokat egyaránt fogyasztó és terjesztő kistrágyászok populációját is, ami tovább bonyolíthatja a vaddisznó tölgyfelújulásra gyakorolt hatásainak végső kimenetelét. Nem beszélve arról, hogy a felújulás sikerét nagyban befolyásolja a makkprodukción vagy a kicsírázó makkok aránya is.

Mindenesetre a szajkók a nagyméretű, értékes tápanyagot jelentő makkok szállításával valószínűleg nagyobb hatékonysággal biztosítják a tölgyek terjedését, mint a vaddisznók, amelynél a makk-predáció egyértelműen jelentősebb, mint a makkok terjesztése.

Ugyanakkor több vaddisznó táplálék-összetételének vizsgálatából is láthatjuk, hogy a vaddisznók az érett erdei gyümölcsöket hasonlóan nagymértékben fogyasztják, mint később a tölgy-makkokat őszele, hiszen ezek is időszakosan könnyen elérhető energiadús táplálékot jelenthetnek (Ballari–Barrios–García, 2013).

A gyümölcsök kiválasztását azok színe, mérete és érettsége befolyásolja. A növények a magokat rejtő termések idő előtti elfogyasztása ellen az éretlen, zöld termések alacsony cukor- és magas cersavtartalmával védekeznek. Egyes fajok termesei érésükkor nagy mennyiségben a földre hullva mintegy természetes szórót nyújtanak az arra járó állatoknak, amelyek tanulási folyamat eredményeként később, ebben az időszakban célzottan is felkeresik a gyümölcsfát, cserjét.

Az ilyen gyümölcsök rendszerint olyan magokkal rendelkeznek, amelyek az emlősállat fogazatán sértetlenül haladhatnak keresztül (pl. apró és kemény falú magvak), és azután a tápcsatornában az emésztésnek is ellenállhatnak (pl. erdei csonthéjasok).

A gyümölcs elfogyasztása mind a vaddisznó, mind a növény számára előny. Az adott növényfaj gyümölcsét több állatfaj is fogyaszthatja, ami a növény szempontjából fontos, hogy biztos legyen magjai célba juttatása. Az anyanövény alól való eltávolodás ugyanis csökkenti a versengést, lehetővé teszi a megtelepedést új területeken, és a génáramlás révén elősegíti a genetikai diverzitás fenntartását. A magterjesztés növény és állat közötti kapcsolatrendszerre biztosíthatja tehát erdei gyü-

1. kép. Természetes szóró bírsos som bokra alatt

¹ vadgazdamérnök-hallgató

² egyetemi docens; Szent István Egyetem Vadvilág Megőrzési Intézet

2. kép. Egyetlen vaddisznó-hullatékban is ilyen sok búsossom-mag lehet

mölcstermő fajaink stabilabb fennmaradását is (Mráz–Katona, 2016a).

Hazánkban kevés olyan kutatás volt eddig, amiben az állatok magterjesztő tevékenységét vizsgálták. A vaddisznók hullatékával történő magterjesztését is a külföldi szakirodalmakból ismerhetjük meg részletesebben, a hazai vizsgálatok száma elenyésző. A vaddisznó magterjesztésének megítélése a tudományos szakirodalomban sokszínű, attól függően, hogy a) az adott területen őshonos-e a vaddisznó és az általa terjesztett növény; b) a terjesztett növény a különböző érdekcsoporthoz számra kívánatos-e vagy sem; c) mekkora a fogyasztott magok predációjára, és ehhez képest mekkora a fogyasztás után épen maradt magok csírázási aránya; d) javul vagy romlik a csírázási arány az emésztőrendszeren való áthaladás után.

Az etetési kísérletek között találhatunk példát arra, hogy a vaddisznók egyes gyümölcsök magját teljesen szétrágják és így a csírázást teljesen lehetlenné teszik. Van olyan, hogy a magok nagy többségét ugyan szétrágják, de a tápcsatornából kiürült, épen maradt magok csírázási aránya magasabb a nem elfogyasztott magokénál.

Emellett vannak olyan fajok, melyek magjainak legnagyobb része ép és csírázóképes állapotban ürül ki a vaddisznó szervezetéből. A sok fajnál tapasztalt jobb csírázás a mag elfogyasztása és kiürítése után azért lehetséges, mert az emésztés során a magok megszabadulnak a természetes csírázásgátló anyagaitól, valamint „trágyázza” kerülnek ki a szabadba.

Somogy megyei adatok alapján a vaddisznó napi elmozdulása éves átlagban a kanoknál 4504 ± 703 méter, a kócsáknál pedig 4300 ± 1312 méter volt (Ta-

ri et al. 2014). Ha az etetési vizsgálatokban a táplálék bélcsatornában való tartózkodásának időtartamként mért 2–4 napot (O'Connor–Kelly, 2012, Grinewald et al., 2010) összevetjük a napi elmozdulási távolsággal, akkor kiderül, hogy a vaddisznók akár 15 kilométerrel messzebbre is szállíthatják a magokat a lenyelés helyszínétől.

Számunkra a külföldi vizsgálatok közül főleg azok érdekesek, amelyekben azt láthatjuk, hogy a vaddisznók olyan fás szárú növények magjait is fogyasztják, melyek hazánk erdeiben is elterjedtek.

Németországban egy kutatás során 21 vadcsereznyefát kameracsapdákkal szereltek fel, hogy rögzítsék a terméseiket fogyasztó állatfajokat. Miután kiderült, hogy a vaddisznók látogatták a fákat, etetési kísérleteket végeztek. A vaddisznó

magpredátornak bizonyult, mert a vadcsereznyefák magok 96,6 százalékát szétrágta (Grinewald et al., 2010).

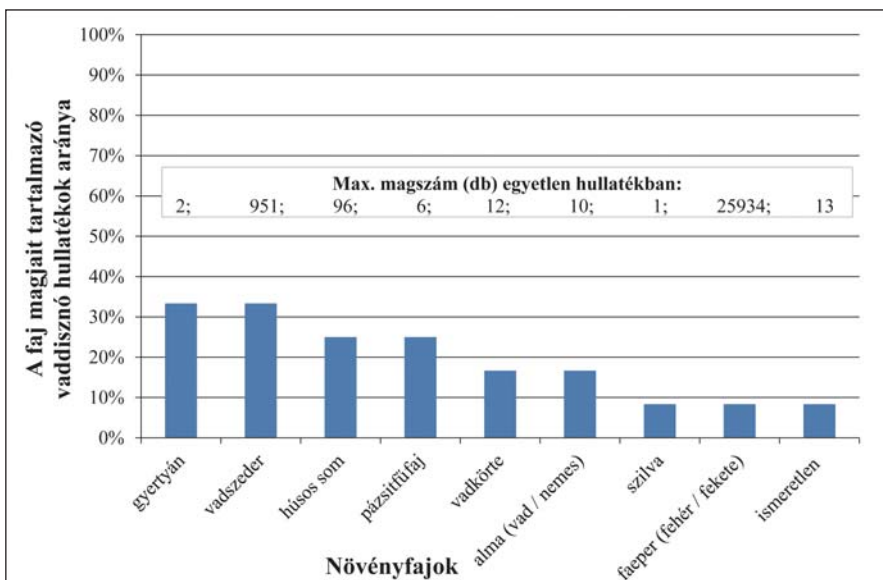
Szintén egy német kutatásban 245 vaddisznó-hullatékából kicsírázott többek között 11 vadmalna, 3 vadszeder, 2 nemes alma, 1 vadcsereznyefák, 13 nyír (közönséges/molyhos), 6 kecskefűz, és 4 mézgás eger magja (Schmidt et al., 2004).

Spanyolországban a Sierra Nevada hegységben 33 vaddisznó-hullatékot gyűjtöttek, melyekben 1434 vadrózsafélé, valamint 31 egybibés galagonya magot találtak. A galagonyamagokat a vaddisznó ránézésre 90–95 százalékban szétrágta. Ugyanakkor az épen maradt magok mért életképessége 90 százalék felett volt a vadrózsafajok magjai, és 100 százalék a galagonyamagok esetében (Matias et al., 2008).

Egy izraeli vizsgálatban 136 vaddisznó-hullatékot vetettek alá csíráztatási kísérletnek egy üvegházban. Legnagyobb számban a vadszedercsírák jelentek meg, összesen 480 (Dovrat et al., 2011). Ezeket az értékeket segít egy terület teljes vaddisznóállományára vonatkoztatni, ha tudjuk, hogy becslések szerint egy vaddisznó naponta átlagosan 4,6 hullatékot ürít (Briedermann, 1990).

Az USA délkeleti részén is vizsgálták a vaddisznó erdőkre gyakorolt hatásait a faj kiterjedt talajbolygatásai és magpredációjának kapcsán. Azokon a 10×10 méteres bekerített területeken, ahonnan a vaddisznókat kizárták, 7 év alatt megnövekedett a nagy magvú (>250 mg) növények (többek között a tölgyek) aránya (Siemann et al. 2009).

Saját vizsgálatokat is kezdtünk a témakörben, amely során eddig a Bör-

1. ábra: Különböző növényfajok magjait tartalmazó vaddisznó-hullatékok aránya (%), és az adott faj magjainak maximális száma (db) egyetlen hullatékban

3. kép. Vaddisznó-hullatékban talált húsossom-magokból fejlődő csíranövények

szőnyben gyűjtöttünk vaddisznó-hullatékot a gyümölcsérés időszakában, augusztus-szeptemberben. Ezek szétmossáskor megtaláltuk a faeper, húsos som, vadkörte, vadszed, vadalma és gyertyán épen maradt magjait. Egy hulladék átlagosan 132 magot tartalmazott. Eddig 12 vaddisznó-hullatékot vetettünk alá csíráztatási kísérletnek, melyekből összesen 125 csíra kelt ki (som, vadszed, vadkörte).

A szakirodalom és vizsgálataink alapján megállapíthatjuk, hogy a vaddisznók sokféle vadgyümölcsöt termő faj magjait terjeszthetik. Ezáltal egyben saját tápláléknövényük állományát is növelik. A vizsgálatainkban a hullatékokban talált húsossom-, vadkörte- vagy vadalmamagok a természetes magterjesztés folyamatát igazolják, ami a fajok kímélete mellett az erdőgazdálkodás során hozzájárul stabil erdei jelenlétükhöz.

Bár a szintén terjesztett faeper idegenhonos faj, tömeges előfordulása nem tapasztalható, és gyümölcse a madaraknak is fontos táplálék. Saját és mások vizsgálataival alátámasztható még a vadszed-, vadrózsa-, galagonyamagok terjesztése is. Ezek a fajokat erdőgazdasági szempontból nem kívánatos növényeként gyakran eltávolítják az ápolási, tisztítási munkák során, azonban fontos táplálékot biztosíthatnak nagy testű növényevőinknek, illetve mechanikai védelmet a tölgycesmeték számára, csökkentve a főfafaj újulatát érő rágást.

Megemlítésre érdemes még az olyan fajok magjainak a terjesztése is, melyek termései nem rendelkeznek gyü-

mölcsüssal. Találtunk példát ugyanis a száraz termésű gyertyán, kecskefűz, nyír és éger magjainak hullatékvaló terjesztésére is.

Ebben az írásban nem érintettük a vaddisznók loncsos szőrzetében szállított lágyszárúak magjait. Erre irányuló korábbi vizsgálatainkban 61 növényfaj 1833 magját találtuk meg 41 lőtt vaddisznó bundájából kifésült mintáinkban. A magok 40 százaléka őshonos növényről származott (*Mráz–Katona, 2016b*). A szőrzetben terjedő idegenhonos gyomok természetvédelmi problémát jelentenek, ugyanakkor az őshonos lágy szárú fajok terjesztése ökológiai szempontból fontos a természetes erdőátársulások kialakulásában.

Egyértelműnek tűnik, hogy a vaddisznók hullatékvaló terjesztése inkább előnyökkel járhat. Számos gyümölcsstermő faj terjedését segíti, sőt húsos terméssel nem rendelkező fás szárúakét is. A vaddisznó jelenléte számos gazdasági és természetvédelmi probléma forrása. Emellett azonban látunk kell a vaddisznó mint „szolgáltató” értékeit is (vadászati bevétel, vadhús, vadmegfigyelés élvezete, magterjesztő szerep stb.). A vaddisznóállomány csökkentésére irányuló jelenlegi törekvések minden valószínűség szerint nem veszélyeztetik a fajhoz köthető alapvető fontosságú ökoszisztéma-szolgáltatásokat. Ezekhez feltehetően nem szükséges annyi vaddisznó, ami másfelől ilyen mértékű ellentétekhez vezet. Jólal ritkább jelenlétük azonban elengedhetetlen a hazai erdőkben ahhoz,

hogy az ökológiai szerepüket betölthessék, hatásaik érvényesülhessenek az erdei életközösségben. A vaddisznó nagy tömegben rendelkezésre álló ingyen magterjesztő munkaerő!

Felhasznált irodalom

- Ballari A S., Barrios-García N. M. (2013): A review of wild boar *Sus scrofa* diet and factors affecting food selection in native and introduced ranges. *Mammal Review* 44: 124–134.
- Briedermann, L. (1990): Schwarzwild, 2. kiadás. VEB Landwirtschaftsverlag, Berlin, pp. 540.
- Dovrat G., Perevolotsky A., Ne’eman G. (2011): Wild boars as seed dispersal agents of exotic plants from agricultural lands to conservation areas. *Journal of Arid Environments* 78: 49–54.
- Grünwald C., Breitbach N., Böhning-Gaese K. (2010): Tree visitation and seed dispersal of wild cherries by terrestrial mammals along a human land-use gradient. *Basic and Applied Ecology* 11: 532–541.
- Kovács E., Marjainé Szerényi Zs., Csépanyi P., Harangozó G. (2015): Az erdők által nyújtott ökoszisztéma szolgáltatások és értékelésük alapjai. 150(6): 164–166.
- Lipp P., Folcz Á. (2015): Azt szajkóztuk (*Garrulus glandarius* L.), Erdészeti Lapok, 150: 333–334.
- Matias L., Zamora R., Mendoza I., Hódar A. J. (2008): Seed dispersal patterns by large frugivorous mammals in a degraded mosaic landscape. *Restoration Ecology* 18: 619–627.
- Mráz B., Katona, K. (2016a): Állati magterjesztés, kiemelten a vaddisznó (*Sus scrofa*) szerepe a növényzeti mintázatok kialakulásában – áttekintés. Gyépgazdálkodási Közlemények, 2014(1-2): 39–47.
- Mráz B., Katona K. (2016b): A vaddisznó (*Sus scrofa*) magterjesztő szerepének ökológiai értékelése. *Vadbiológia* 18: 44–50.
- Németh, Sz., Katona, K. (2015): A vaddisznó túrásának hatása Gyulaj térségében. *Vadbiológia* 17: 13–21.
- O’Connor S.-J., Kelly D. (2012): Seed dispersal of matai (*Prumnopitys taxifolia*) by feral pigs (*Sus scrofa*). *New Zealand Journal of Ecology* 36: 228–231.
- Pilj, van der L. (1982): Principles of dispersal in higher plants. Springer, Berlin, pp. 214.
- Schmidt M., Sommer K., Kriebitzsch U.-W., Ellenberg H., Oheimb von G. (2004): Dispersal of vascular plants by game in northern Germany. Part I: Roe deer (*Capreolus capreolus*) and wild boar (*Sus scrofa*). *European Journal of Forest Research* 123: 167–176.
- Stemann E., Carrillo A. J., Gabler A. C., Zipp R., Rogers, E. W. (2009): Experimental test of the impacts of feral hogs on forest dynamics and processes in the southeastern US. *Forest Ecology and Management* 258: 546–553.
- Tari T., Sándor Gy., Heffenträger G., Pócsa G., Náhlik A. (2014): A vaddisznó területhasználata és aktivitása egy síkvidéki élőhelyen. In: Lipák L. (szerk). Alföldi Erdőkért Egyesület Kutatói Nap XXII: Tudományos eredmények a gyakorlatban pp. 29–36. ❁

30 kérdés, 30 válasz a Natura 2000-ről II.

A puding próbája az evés, mondja a művelt angol. Átléptük az évtizedes fogyasztását a Natura 2000 „pudingnak”. Legtöbbször keserűnek találtuk, sőt néha ehetetlen gyümölcszsemekkel is telerakták, mégis le kellett nyelnünk. Aktív fogyasztóként (személyesen tulajdonok Natura 2000 hálózatba sorolt erdőt) próbát teszek a Natura 2000 hálózat tapasztalatainak elemzésére. Időközi (2010-ben készült) elemzésemet az érdeklődő megtalálja a világhálón, *A Natura 2000 az érintettek oldaláról* címmel.

16. A Natura 2000 támogatás egyben kompenzáció és kártalanítás is?

Nem, elkülönül a kettő. A terület nagysága szerint jár a hektáronkénti normatív támogatás (erdőnél a faállomány fajtája, kora szerint differenciálva). A normatív támogatástól teljesen független az a kompenzáció vagy kártalanítás, ami abban az esetben jár, ha a gazdálkodást korlátozások nehezítik meg, vagy pl. a területet kisajátítják valamilyen közérdekből. A két „támogatási formát” a magyar jogszabály össze-mossa. Sok esetben a védett területnél alkalmazott álságos indokkal, hogy ha a korlátozást nem terheli rá a gazdálkodóra, akkor az tulajdonképpen természetkárosítást okoz. Például, ha nem vagy elegendő holtfát, akkor károsítja az abban élő rovarok populációját! Ez persze fordított gondolkodás. Ha a besoroláskori erdőben nem volt elegendő holtfa és utána többet hagy, javítja az élőhelyet a holtfában élő rovarfajok számára és ezért többlettámogatás illeti (illetné) meg! A Natura 2000 esetében is kötelezőszegési eljárást lehetne kezdeményezni.

17. Jár-e hátrányos megkülönböztetés, szankcionálás, ha a Natura 2000-es parcella (erdő) gazdálkodója nem igényli a támogatást?

Nem jár hátránnyal, pusztán erre a célprogramra szánt támogatásból marad ki a gazdálkodó, azaz Natura 2000 pénzt nem kap.

18. Minden Natura 2000 parcellára jár támogatás?

Igen, minden Natura 2000 parcellára járna támogatás, miután a hálózathoz csatlakozás nem önkéntesen történt, hanem önkényes kijelöléssel. Teljesen önkényes az a kifizetési módszer, amikor kis területre, vegyes tulajdonú területre, tisztásra, cserjésre stb. nem fizetnek. Ez jogsértő megkülönböztetés. Minden olyan parcellára járna támogatás, amelyet a kiküldött jegyzékben Brüsszel elfogadott. Szakmailag is indo-

kolatlan az ilyen területek támogatásának megvonása, hiszen az erdei nyiladék, tisztás az erdő élővilágának szerves része, ezzel együtt teljes az ökoszisztéma.

19. Visszavonható-e a támogatás, ha a parcella (erdő) nem felel meg a jegyzékben leírt élőhelynek?

A kifizetett támogatás csak akkor vonható vissza, ha a gazdálkodó tevékenysége idézi elő a nem megfelelést. Vagyis a kijelöléskori gazdálkodását kedvezőtlen irányba megváltoztatja. A jegyzékbe bekerült nem megfelelő parcella (akácos) után kifizetett támogatás a gazdálkodótól nem vonható vissza.

20. Jár-e a támogatás, ha a parcella állami tulajdonú, vagy vegyes tulajdonú természeti terület?

Mindkét esetben járna a támogatás. A vonatkozó jogszabály szerint a köztulajdon és a magántulajdon egyenjogú és egyenlő védelemben részesül. Az erről rendelkező Alkotmány (ma már Alaptörvény) mindenkire kötelező. A vegyes tulajdon esetén a tulajdoni hányad arányában járna a támogatás. Az állami tulajdonnál a haszonbérlet (ő gazdálkodik) részére járna teljesen nemzeti forrásból a támogatás, mert az EU csak a magánszektor támogatja a Natura 2000 esetében.

21. Zárt poligont (sokszöget) kell-e alkotniuk a hálózathoz tartozó területeknek (parcelláknak, erdőnél erdőrésztelteknek)?

Az uniós hálózatkijelölési filozófia a sok kis magángazda területére alapozza programját. Azoknak pedig jellemzően kis területeik vannak és szétszórta helyezkednek el. A Natura 2000 ugyanis elsősorban nem az erdőre lett kitalálva! Az erdő leggyakrabban még őrzi a fajt és élőhelyet. A programnak fontos része a mezőgazdaságilag művelt természeti terület, azon a természeti környezetet megtartó gazdálkodás ösztönzése. Ezért területileg a mezőgazdaságban alkalmazott MePAR térképi rendszerre

fektették rá a Natura-2000 hálózatot. Erdő esetében az erdőrésztel egy parcella (ha több blokkba esik, több parcella) és a rendszerben területi blokk és parcellaazonosítóval szerepel (erdőnél a parcellaazonosító a tag-erdőrésztel megjelölés). A zárt poligonalkotás nem követelmény. Ezt a módszert a nemzeti parkok területkijelölésénél kezdték alkalmazni először, mert a fő cél a mérték nélküli területnövelés volt. Így került a Natura 2000 hálózatba vegyszeres gazdálkodású szántóterület, erdészház udvara, kisvasút stb., sőt még illegális szemételep is! A stratégiához tartozott az is (ma folyamatosan érezzük a „bőrünkön” hátrányát), hogy majd rászorítják a gazdálkodót arra, hogy Natura 2000 területének alkalmatlan állapotát alakítsa a jegyzékbe besoroló személy által sokszor nem valós, hanem óhajtott állapotúvá! Persze költségeinek megfizetése nélkül, reklamációjának ellenére!

22. Kell-e valamiféle kezelési terv a Natura 2000 parcellán történő gazdálkodáshoz?

Az előző pontban kifejtett alkalmatlanság ellenére történő besorolás orvoslására találták ki, hogy a Natura 2000 hálózat parcelláira a védett területekhez hasonlóan ún. kezelési tervet kell kidolgozni. Ezzel a parcella gazdájának munkájával és költségével fokozatosan helyre lehet hozni azt, hogy az EU-s jegyzéknek nem megfelelő területeket is besoroltak. A Natura 2000 nem védett terület, két fontos kritériumát ismételtelen leírom.

- A fajnak, élőhelynek meg kell felelnie az EU-s faj-, illetve élőhelylistában szereplővel!
- A gazdálkodást úgy kell folytatni, hogy a besoroláskori (2004. június) állapot fennmaradjon a parcellán.

Az előzőekben kifejtett álláspontot megerősítette, hogy a Natura 2000 parcellán a besorolás előtti gazdálkodást kell folytatni. Teljesen logikus, hiszen a

gazdálkodó azzal a gazdálkodással hozta létre az EU-s lista szerinti állapotot. Már ahol ugyan a besorolás helyes, mert például több ezer hektár nem felel meg az EU-s erdőátírásnak. A kezelési terv készítését pedig felejtük el, a Natura 2000-re kitalált földhasználati szabályozással együtt.

23. Az erdőnek mint Natura 2000 parcellának, van-e kezelési terve?

Az erdő különleges helyzetben van. A Natura 2000-be sorolt erdő igen nagy hányada üzemtervezett (ma erdőtervezett), azaz tíz évre meghatározott a gazdálkodása, így az üzemterv (2004-ben hatályos!) egyben a Natura 2000 kezelési terv is. Ezért az erdő esetében külön Natura 2000 kezelési tervnek nincs helye!

24. Felül kell-e vizsgálni a Natura 2000 parcellákat?

A Natura 2000 eljárási rendje azonos a mezőgazdasági parcellákra alkalmazott eljárással. A parcellák minimum 5%-a elvileg hasonló véletlenszerű ellenőrzésen esik át, mint az EU-s erdőtelepítések. Ez idáig a Natura 2000 erdőrészek ilyen ellenőrzéséről nincs tudomásom. Az is lehet, hogy amíg a normatív támogatást nem adták, az ellenőrzéseiket elnapolták. Előbb-utóbb azonban lesz ellenőrzés, amikor kiderül a magyar jegyzék sok helyrajzi számának (erdőrészletének) „nem megfelelősége”. Másfajta felülvizsgálatnak nem kell alávetni a Natura 2000 parcellákat.

25. Mit jelentett, jelent erdő esetében az erdőtervezés általi felülvizsgálat?

Tízévenkénti automatikus kontrollt jelentene, ha a célja az EU előírásainak való megfeleltetés lenne. Először is a besorolás utáni első üzemtervezésnél (erdőtervezésnél) ki kell (kellett volna) derülnie, hogy az erdőrésztlet megfelelő-e a jegyzéki besorolásnak (2004. júniusi állapot) Az EU-s jegyzék ugyanis nem véletlenül egy adott időbeni állapotot és az akkor folytatott gazdálkodást kíván megtartani. Tisztában van azzal, hogy az élőhely állandóan változik. Ellenőrizni, támogatni vagy romlás esetén kivonni a hálózathoz, csak egy adott időpontban rögzített állapothoz (2004. június) viszonyítva lehet! A magyar kijelölés viszont egy óhajtott állapot elérését vette sok esetben alapul, amikor a valóságos élőhelynek köze nincs a listában szereplő minőséghez. A szándék nyilvánvaló: a kijelölő elképzelését a gazdálkodó megerősökölésével megvalósítani. Például egy rétnak bejelentett, a valóságban teljes mértékben elcseszerített természeti területet kiirtatni a gaz-

dálkodó költségére. Arról megfeledekve, hogy a tulajdonos alkotmányos joga a földterületének hasznosítása! Valamint arról az evidenciáról is, hogy ahol az ember nem gazdálkodik, ott a természet azonnal olyan ökoszisztémát működtet, ami mindenkor meghaladja biodiverzitásával a kijelölő privilegizált elképzelését. Az is tény, hogy az ilyen természet által létrehozott és működtetett élőhely, bármiféle jegyzéknek a legjobban megfelel akkor is, ha abban nem szerepel. Többek között ezért nem kell félni az úgynevezett „rendezetlen” erdőtől, amíg a sorsukat valamely tulajdonosuk gazdálkodással nem rendezzi, dolgozzon bennük a természet! Az erdőtervező írja le az állapotot és ne tervezzen gazdálkodást. A jelenlegi törvényi szabályozást, hogy a rendezetlen erdő tulajdonosát szankcionálják, meg kell változtatni. Tarthatatlan, hogy bizonyos feladatokat kötelezően el kell vé-

gezni, másokat megtiltanak a rendezetlen erdő tulajdonosának! Felmerült olyan szélsőséges ötlet is, hogy az ilyen erdőt államosítani kell. (Ha egy bolt tulajdonosa bezár egy időre, akkor államosítani kell a boltját?)

Ha nem felel meg (pl. akác), akkor törölni (töröltetni) kell a jegyzékből. Nem az erdő a nem megfelelő, hanem a jegyzékbe sorolás. Helyette az erdőt igazítják (előírják az akácos átalakítást) a jegyzékhez. Sőt nem pusztán a jegyzékkel való megfelelőséget akarják elérni, hanem többletkorlátozások folyamatos ráterhelését tervezik kötelező végrehajtással. Holtfa visszahagyása, hagyásfacsoportok, mikroélőhelyen felhasználási tilalom, sőt az erdőrésztlet elsődleges rendeltetésének megváltoztatása faanyagtermelésről Natura 2000-re. Mindezeket a gazdálkodó magántulajdonának a már korábban hivatkozott

alkotmányos jogsérelmével (véleménynyilvánítási és tulajdonhoz fűződő jog). Mindezeket megerősíti az Erdészeti Lapokban megjelent cikk is. (*Átfogó Natura 2000 vizsgálatok a Bükkben In: Erdészeti Lapok CL. évf. 7-8. szám pp. 227-228.*)

26. Mi a szerepe a nemzeti park képviselőjének a Natura 2000 jegyzék összeállításánál és az üzemtervi (erdőtervi) tárgyaláson?

A nemzeti parkoknak akármelyik erdőgazdálkodóval azonos a státusza, vagyis egyenrangú gazdálkodók! Valamikor hatóság és gazdálkodók is voltak egyben és évtizedig tartott az abszurd állapot, az egyik nemzeti park ellenőrizte a másik tevékenységét és fordítva. A nemzeti park ma azonban csak gazdálkodó. Tehát a Natura 2000 tárgyában semmi tennivalója nincs. Mégis ott ül egy-két képviselője és erdőtervezőinkre kényszeríti akaratát. Így az erdészek hátukra veszik a

korlátozásokkal telerakott „hátizsákot”. Ettől aztán az évről évre kiadott erdőtervezési rendelet a Natura 2000 vonatkozásában rendre ellentmond a magasabb jogszabályoknak! Meg kell ismételnem, hogy az Alkotmány (Alaptörvény) mindenkiére kötelező.

27. Kötelező-e megváltoztatni, ha a főállomány (erdő esetén) nem felel meg a Natura 2000 jegyzéknek? Szakmai nyelven, kell-e szerkezetátalakítást végezni?

A magyar jogszabály szerint (275/2004. Korm. rend), ha a főállomány nem felel meg a jegyzéknek, a véghasználatkor szerkezetátalakítást kell végezni. Az EU-nak természetesen nincs ilyen előírása, hiszen esze ágába sem jut, hogy a jegyzékének meg nem felelő területet sorolt be valaki. A szerkezetátalakítási kényszer az akácos átalakításban egyébként egy átok a gaz-

dálkodók szempontjából. Az akácsrjat elpusztító vegyszereket (Tromona, Trifloxin, Arsenal stb.) kitiltották a forgalomból, mert rákot okozó veszélyes készítmények. Vegyszerezés nélkül azonban horribilis költségbe kerül átalakítani az akácost, ráadásul kétséges az eredmény.

28. Mibe került és kerül a Natura 2000 az érintett magántulajdonosoknak, erdőgazdálkodóknak?

Nézzük először a hálózathoz tartozásért járó normatív támogatást. Ismétlem ez a jegyzékben szereplő minden Natura 2000 területre járó támogatás. Jogtalan diszkrimináció bizonyos területek kizárása, mert az EU Tanácsa határozata nem úgy szól, hogy egyeseknek jár, másoknak meg nem. Még a rendezetlen állapotú erdőkre is jár, hiszen gazdálkodásukat nem változtatják meg. Az erdőkben csak a természet dolgozik. Aki meg azt gondolja, hogy a természetnél tökéletesebb erdőt alkot, az sem az erdővel, sem saját képességeivel nincs tisztában! Gondoljunk csak az emberi beavatkozástól mentes őserdőkre. Az, hogy emberi szempontból mit gondolunk a különböző szukcessziós fázisú természet alkotó erdőről, az a mi dolgunk, ami meg „természetesen” történik az erdőben az a természet dolga.

Izgalmasabb a pénzben kifejezett összeg. A kortól, fafajtól, természetességtől függően differenciált normatív támogatás hektáronként 40–120 euró. Az átlagos 60 euró hektáronkénti összeggel számolva a 170 ezer hektár magánerdő esetében ez 10 200 000 euró, azaz mintegy 3 milliárd forint. (Óvatos becslés, mert tudomásom szerint meghaladja az éves kifizetés a 4 milliárdot). Ezt a támogatást 2012 óta fizetik. Hét és fél évig (2004. június és 2011. december között) nem fizették, tehát minimum 25 milliárd forintot megvontak tőlünk! A korlátozás 2004 júniusától élt, abban az évben már megtiltották az erdőtelepítést a korábban említett Natura 2000 területen.

Néhány szám az erdőrésztelenként megjelenő konkrét korlátozások kieső hasznairól. Szinte az első korlátozás minden olyan erdőrészletben, ahol a fakitermelés engedélyezett a minimálisan 5 köbméter faanyag visszahagyása. Erősen alulbecsülve, 10% véghasználati területtel (a gyorsan növekvő nyár, akác esetében ez 30–40%) és 20% nevelővágsági területtel számolva ez mintegy 255 000 köbméter tűzifa a tízéves ciklusban. Az évi 25 000 köbméter tűzifa 10 000 forint nettó átlagáron 250 millió forint. Itt

megint meg kell állnunk egy gondolatra. A „rendezetlen” erdők esetében az a furcsa helyzet, hogy a „Mari néni, Pistta bácsik” kevéske pénzükből megveszik a tűzifájukat, amikor Natura 2000 saját erdejükből korlátozás nélkül összegyűjthetnék a száraz fát. Ez ugyanis törvény adta joguk és nem jelent gazdálkodást! Helyette most ellopják mások! (Nemcsak a száraz fát, hanem akár az egész faállományt!).

Becsüljük meg meg a hagyásfák, hagyásfacsoportok visszahagyását, a mikroélethelynek megmaradó erdőfoltokat. Ezek aránya szintén alábecsülve legalább 5%, de ez területarány. A körülbelül 6–7 000 hektár erdő kitermelési tilalma miatt a tulajdonosok mintegy 1,2–1,5 millió köbméter faanyaghoz nem jutnak hozzá. Pusztán 20% iparifa és 80% tűzifaarányt feltételezve és 15, illetve 18 000 forint nettó árral számolva ez összesen 10,6 milliárd forint. A további számtalan korlátozás (fészkelő madár, védett növény stb.) miatti faanyag-, illetve árbevétel-kieséseket már nem becsülöm meg, jelzem csak, hogy vannak még bőven. Összeadva őket látható, hogy a normatív támogatásért, attól nagyobb árat fizetnek a gazdálkodók! És a korlátozások miatt költségebbé váló gazdálkodásról még nem is beszéltünk.

29. Kell-e oktatni, képezni a Natura 2000 hálózathoz tartozó területek tulajdonosait, gazdálkodóit?

Igen, kellett volna akkor, amikor területeket a jegyzékbe vették. Alapos és részletes tájékoztatásban kellett volna részesíteni őket, minden részletéről, hozzáértve az idevágó EU-s irányelvek és határozatok magyar fordításának közreadását. Az előkészítéshez kapott a kormány EU-s forrás, amiből pl. minden részletet világosan ismertető *Natura 2000 a tulajdonos és a gazdálkodó számára* című tájékoztató elkészülhetett volna. Az általam összegyűjtött és mások által felvetett kérdésekre 2004 nyaráig kellett volna válaszolni. Többéves késéssel megtörtént egy oktatás, főként a támogatás igényléséről és az EU-s megfeleltetéséről. Erdő esetében „a leghűsbavágóbb” fokozatos korlátozásnövelésekről, azok kártalanításáról szó sem esik, ahogy a gazdálkodó egyetértése nélküli szerkezetátalakításról, vagy már az elsődleges rendeltetés önkényes megváltoztatásáról sem. A kötelező oktatási jogszabály azon ostobaságáról, hogy ugyanazon személynek többszörösen kell megjelennie, ha egyéni magán-erdőgazdálkodó és akár több társulatban

is gazdálkodó, illetve annak képviselője, személyesen sikerült meggyőződnöm. Először mint egyéni gazdálkodót kioktattak, majd rá egy évre mint erdőbirtokosság képviselőjét ismét kioktattak. A bürokrácia természetes hibahatáraként másodszer Kecskemétre kellett utaznom (lakóhelyemtől 220 km). Kaptam az oktatás után egy hiánypótlási felszólítást, amelyben hosszasan, zavarosan faggatnak arról, hogy azonos vagyok-e a vállalkozásom képviselőjével, vagyis önmagammal. Kaptam-e de minimis támogatást? Természetesen mindkét kérdésre pontos választ kaphat a kérdező az erdészeti hatóságtól az interneten keresztül, de akkor nincs esélye az igényelt 12 500 forintos támogatás megspórolására. Persze másik szempontból, ha azt nézem, hogy felszólítottak nézzek tükörbe, tartak önvizsgálatot – vajon azonos vagyok-e önmagammal – még igazuk is lehet. Úgy gondoltam ez már jó ötven éve kiment a divatból, de rosszul gondoltam.

30. Mi volna a teendő Natura 2000 ügyben?

Összegzés helyett sorra veszem a teendőket:

- jogszabályok módosítása;
- a Natura 2000 jegyzék felülvizsgálata (a besorolt terület alkalmassága szempontjából);
- a hálózathoz tartozó terület tulajdonosát személyesen írásban nyilatkoztatni, hogy egyetért-e területének besorolásával;
- teljes és részletes ismertetővel ellátni a hálózathoz tartozó területek összes tulajdonosát a Natura 2000 hálózatról;
- erdő esetében erdőtervi felülvizsgálattal visszaállítani az erdőrészletekben a 2004. júniusi állapotot;
- törölni, vagy kártalanítani a 2004. évi érvényes erdőtervi előírásra ráhalmozott esetleges korlátozásokat;
- az összes hálózatba sorolt területre biztosítani a normatív támogatást;
- a felelősök megnevezésével választ adni az elmaradt támogatások okaira.

Ennyi a munkánk és ez nem kevés!

Ezeket elérve, korábban az interneten a témában közreadott írásomban szereplő Gipsz Jakab akadálytalanul gazdálkodik és megkapja a Natura 2000 után járó támogatásokat.

Bodor László
okl. erdőmérnök

„A magánerdő szerepe a környezeti nevelésben”

MEGOSZ találkozó a somogyi erdőben

Verőfényes napra ébredt Somogyország nyugati végében Szentkeresztpuszta, a Mocz és Társa Magánerdészeti Kft. somogyszobi központja. Sorra érkeztek az erdészek, az erdőtulajdonosok, és sok-sok családtag a MEGOSZ nagyrendezvényére, amelyen nagyon fontosnak tartották, hogy a jövő erdőért, természetért rajongó fiatal generációja is részese legyen a találkozónak.

A közel ötszáz résztvevőből a mintegy kettőszázharminc gyerek a megnyitó után öt csoportban ismerkedett az erdő és Somogy kincseivel. A rendkívül szép természeti környezet a házigazda erdőt szerető szakértelmét dicséri, ahol jó érzékkel alakították ki és működtetnek erdei iskolát, bemutató helyet.

Az ország minden pontjáról érkező erdőtulajdonosokat, erdész szakembereket *László Diána*, a Mocz és Társa Magánerdészeti Kft. ügyvezetője köszöntötte. Elmondta, hogy a magyar magán-erdőgazdálkodás eredményei között már megtalálhatók a közjót szolgáló, az erdő hármass funkcióját teljes mértékben kielégítő létesítmények is. Ehhez szükséges az összefogás, a partnerek megkeresése, és jól megtervezett programokkal lehet a felnövekvő generációk figyelmét, érdeklődését az erdő felé irányítani. Ezért indította el a MEGOSZ a *Zöld erdőben jártam* elnevezésű programját, amelynek során ország-szerte programokat szerveznek a magánerdősöknek.

Ennek keretében az ország keleti végén, a Harangodi Erdei Iskolában indult június elején a környezeti nevelést felkaroló, nagy sikert aratott rendezvénysorozat, és így érkezett Somogyszobra félezernyi erdőt, természetet szerető magánerdőhöz kötődő honfitársunk. A folytatás a jövő erdészeit képző oktatási intézményekben lesz hat helyszínen, októberben és novemberben. A teljes programot a Földművelésügyi Minisztérium támogatja.

A házigazda után *Jakab István*, az Országgyűlés alelnöke, a MAGOSZ elnöke egy vidám megjegyzéssel üdvözölte az erdész közönséget. „Nem keverjük össze a vetésforgót és a vágásfordulót!” mondta, majd hozzátette: a magánerdők ügyének jelentőségét, fajsúlyát jól jelzi, hogy az 550 ezer magán-erdőtulajdonos a családtagjaival együtt meghaladja az ország népességének egytizedét.

„A jogszabályokat meg kell változtatni, felül kell vizsgálni, amit már többször kezdeményeztünk is”, folytatta *Jakab István* a köszöntőjét. Kijelentette, hogy tudja, a mai jogszabályok nem mindig segítik a magyar erdőgazdálkodók munkáját. „Az a célunk, hogy valóban olyan erdőtörvény szülessen, amely védi a tulajdonosok érdekeit, szolgálja a közjót, és mindeközben egyszerű”. *(Megjegyzés: Jakab István a rendezvény sajtótájékoztatóján azt is leszögezte, hogy a MAGOSZ és annak tagsága teljes mellszélességgel támogatja a gazdálkodó szervezetek erdőtörvényt módosító javaslatát.)*

Azt szokta kérni az emberektől, hangsúlyozta, hogy ne féltsenki éppen az erdésztől az erdőt. A magán-erdőgazdálko-

dókat dicséri a rendszerváltás óta létrejött több mint 200 ezer hektár erdőtelepítés, ami gyarapította hazánkat, javítva ezzel környezeti állapotát. Meggyőződése, hogy az erdő a közjót úgy szolgálja legjobban, ha hozzáértő szakemberek irányítják a benne folyó tevékenységet és a tulajdonosok is megélik a tulajdonukban lévő erdőből, élvezik annak hasznait.

Kiemelte, hogy az erdészeti szakirányítás fontos kérdés és számításaik szerint 1-1,5 milliárd forintra lenne szükség ahhoz, hogy a rendszer jól működjön, és ne legyenek elhagyott, kezeletlen erdők Magyarországon. Ez a termelésbe vont területek jövedelmének adójából meg is térülne.

Ugron Ákos Gábor, a Földművelésügyi Minisztérium állami földekért felelős helyettes államtitkára köszöntőjében kiemelte, nagy jelentősége van annak, hogy már a gyermekekkel megismertessük az erdőt, az erdészszakmát, a bennünket körülvevő természetet. Kitért a készülő Nemzeti Erdőstratégiára és az erdőtörvény módosítására, amit reményei szerint az Országgyűlés nagy többséggel fog támogatni.

Kis Miklós Zsolt, a Miniszterelnökség agrár-vidékfejlesztésért felelős államtitkára a kamara alelnökéként kijelentette, hogy egyszerűbb, gazdálkodóbarát erdőtörvényre van szükség, és kollégáival azon dolgoznak, hogy feloldjanak minden ellentétet és sikerüljön összehangolni az új földforgalmi törvényt az erdészeti jogszabályokkal. Ezzel az osztatlan közös erdőtulajdonok problémái is közelebb kerülnek a megoldáshoz. Azon vannak, hogy Vidékfejlesztési Programban érvényesüljenek az erdőgazdálkodók, erdőtulajdonosok érdekei, de hozzátette, hogy az Európai Bizottság meggyőzése sem könnyű feladat, a Miniszterelnökségtől sok egyeztetést igényel. Zárszóként megköszönte az új generációval is foglalkozó erdőgazdálkodók munkáját, akiknek segítségével a fiatalok is megismerkedhetnek az erdővel.

Eller János, Somogyszob polgármestere köszöntötte a települést jelenlétükkel megtisztelő erdészeket. Elmondta, hogy szűkebb hazájuk életében nagyon fontos szerepet játszik az erdő, hiszen jelen van mind az állami, mind a magán-erdő tulajdon. Számára, erdőtulajdonosként is meghatározóan fontos a magán-erdő. A Mocz és Társa Magánerdészeti Kft. a kezdetől fogva a község alkotó része és tevékenységével jól illeszkedik a falu életébe.

Luzsi József, a Magán Erdőtulajdonosok és Gazdálkodók Országos Szövetségének elnöke üdvözölte az előtte szólók köszöntéseit, csatlakozott az előtte szólókhoz, és nagy egye-

tértést kiváltva egy kérdéssel fordult a vendégekhez: „Amit elmondatok, az ugye majd így is lesz?” Több éve beszélünk az erdőtörvényről és valóban változtatni kell a jogszabályi háttéren. Pontosan azért, ami a köszöntőkben már érvként elhangzott. A MEGOSZ elnöke szerint nagyon fontos a szakmai ismeretek alkalmazása, hiszen ezek nélkül nem lehet jól gazdálkodni az erdővel. Kiemelte, hogy az erdőtulajdonos, az erdőgazdálkodó megélni szeretne az erdőből. Éppen ezért „élhető, megélhető erdőtörvényre van szükségünk, aminek alkalmazásához a szakirányítás az egyik kulcs”, mondta. Szerinte a szakirányítók támogatására fordított összeg már a többlet fahasználatok áfa bevételeiből megtérülne, és a faanyag kiemelése egyben munkahelyet teremtene a vidéki lakosság körében. Luzsi József megköszönte a MAGOSZ és a Nemzeti Agrárgazdasági Kamara támogatását, és reményét fejezte ki, hogy jövőre egy sikeres, jól működő törvényről beszélhetünk majd. Elmondta, a forrásoknak az ígéreteknek megfelelően kell megjelenni, és ha ezeket jól sikerül felhasználni, akkor sikeresek leszünk, és az ágazat is fejlődik majd. „Hiszem, hogy erre képesek leszünk, és ha a támogatások és a jogi háttér is meglesz, akkor a közjóléti célok is megvalósulnak. Csak, hogy én is ígérjek valamit”, jelentette ki az elnök. Végül megjegyezte, a rendezvényen örömmel szaladgáló gyermekek „olyanok, mint a facsemeték, csak ők emberpalánták ... ők a mi jövőnk”.

A köszöntők után került sor a Rimler Pál-díj átadására. A díjat *dr. Sárvári János*, a MEGOSZ ügyvezető elnöke vehette át. A méltatás során Luzsi József megjegyezte: „a mai naptól a Rimler Pál-díj sokkal többet ér, mert egy olyan ember is megkaphatta, mint Sárvári János”. A kitüntetett megköszönte az erdőtulajdonosoknak, gazdálkodóknak és munkatársainak támogatást. Azt mondta, hogy a magánerdő győzelemre van ítélve, mert „rengetegen vagyunk, mert sok, a gazdálkodás gondjait értő és ismerő barátunk, támogatónk van, és végül, mert nekünk van igazunk.”

Az ünnepélyes percek után a környezeti nevelést bemutató szakmai konferencia követte. *Dr. Horváth Tamás*, a NyME Erdővagyon-gazdálkodási Intézetének adjunktusa, az *Erdőgazdálkodók bevonása a környezettudatos nevelésbe* című előadásában kiemelte, hogy a környezeti nevelést, mint bármi más nevelési folyamatot a családban el lehet és el kell kezdeni, majd folytatni az óvodában, és az iskolarendszer fozatain keresztül. Ismertette a környezeti nevelés beépülését a szakmai oktatásba, a szakmai módszereket és a továbbképzés lehetőségeit.

Sajtótájékoztató a rendezvényen; Balról: Ugron Ákos Gábor, Kis Miklós Zsolt, Luzsi József, Jakab István, Sárvári János, Soltész Miklós, Mocz András

Soltész Miklós, az Emberi Erőforrások Minisztériumának egyházi, nemzetiségi és civil társadalmi kapcsolatokért felelős államtitkára a *Közjóléti intézmények társadalmi igénybevételének lehetőségei* című előadásában felhívta a figyelmet arra, hogy minden állampolgár felelősséget kell érezzen azért, hogy része tudjon lenni a társadalom működésének, aminek egyik fontos eleme az erdőben, a közjóléti létesítményekben folyik, amiért a működtető erdészeket köszönet illeti.

Mocz András, a rendezvény házigazdája *A magánerdészetek jelentősége a közjóléti szerepvállalásban* címmel saját tapasztalatokra alapozva ismertette a kitűzött célokat és a húsz év alatt elért eredményeket. (*Mocz András és dr. Horváth Tamás előadásának anyaga megjelent a rendezvénysorozat kiadványában is, amit a magánerdős környezeti nevelést bemutató szóróanyaggal együtt a jelenlévők is kézhez kaptak.*)

Az előadásokat film zárta, ami a helyi magánerdészet gazdálkodásban és környezeti nevelésben elért eredményeit, létesítményeit és módszertanát mutatta be *Reviczky Gábor* színművész közreműködésével.

A délutáni programban Kis Miklós Zsolt államtitkár, a Miniszterelnökség agrár-vidékfejlesztésért felelős államtitkársága képviselője a Vidékfejlesztési Program (2014–2020) erdészeti jogcímeiről tartott teljes körű tájékoztatót. Sorra vette a pályázható és a még előkészítés alatt álló forrásokat. Külön figyelmet fordított a sokakat érdeklő erdészeti géptámogatások jogcímre, és közölte, hogy az előkészítő feladatok csúsztatása miatt nem tud időpontot jósolni egyik pályázatnál sem, de reméli, hogy az erdészeti géptámogatás felhívása novemberben megjelenhet. Előadásának pályázatokat ismertető teljes anyagát a www.megosz.org honlapon olvashatják.

Terepi bejárás után választhattak a résztvevők a szabadterén megrendezett gépbemutatók és a közjóléti létesítmények megtekintése között. Legtöbbször, kihasználva a ragyogó napfényt, a munka közben bemutatott gépekre voltak kíváncsiak a Valkon 2007 Kft., a STIHL Magyarország és a Mátyás Fa-kereskedő Kft. közreműködésével.

Már egyre hosszabbodtak az árnyékok mikor a szabadterei nagyszínpad előtt izgatottan zsiszongó gyerekcsapat várta, hogy *Szászfalvi László* országgyűlési képviselő átadja a legügyesebb csapatoknak járó jutalmakat. Boldogan, az erdőben eltöltött nap élményével örültek egymás sikerének.

A házigazda megköszönte a támogatóknak, előadóknak, a partnereknek és minden kedves vendégnek, hogy hozzájárultak ennek a szép napnak a sikeréhez, és mindenkit baráti beszélgetésre hívott a vacsora mellett.

Duska József, MEGOSZ
Képek: **Nagy László**

Dr. Sárvári János kapta az idei Rimler-díjat

Az Őrségi Nemzeti Parkot bemutató monográfia elé

Hazánkban az első nemzeti parkot 1973 januárjában a Hortobágyon hozták létre, az utolsót, tizedikként, a miniszterelnök jelenlétében az Őrségben avatták fel 2002 márciusában. Ez utóbbi létrehozásának folyamata, az előkészületekkel együtt, több mint harminc évig tartott.

Mivel a nemzeti parkok létesítése hosszán tartó alkotói folyamat, a szóbeszédben és a sajtóban sok lényeges kérdés tévesen vagy hiányosan jelent meg. Ilyenek voltak például:

- A jogszabályi környezet – az általános vélemények ellenére – a természetvédelemnek kedvezett, amit tovább javított a legfelsőbb szervek támogatása.
- Az illetékes kormányzati szervek – a Hortobágyi Nemzeti Park kivételével – nem szóltak bele a nemzeti parkok létesítésébe, valamint a szervezet kiépítésébe, vagy ha mégis, azt többnyire segítő szándékkal tették.
- A helyhatóságok – Vas és Heves megye kivételével – a nemzeti parkok létesítését támogatták, vagy azt közömbösen szemléltek.

A legellentmondásosabb helyzet, a legkeményebb ellenállás Vas megyében a tervezett Őrségi Nemzeti Parkkal kapcsolatban alakult ki. A megyei tanácselnök eleinte minden törekvésünket igyekezett megátolni, és ezt a hozzáállását később a természetvédelmi főhatóság vezetőjeként az egész országra kiterjesztette.

Érdekes módon jóval később, éles fordulattal, már nyugdíjasként a nemzeti park megalapításának élharcosává vált. Nyilvánvalóan rájött, hogy az érdekellentétek nem a lakosság és a parasztság kisebb csoportjai között, hanem a nagyratörő, finanszírozhatatlan vízrendezéssel összekapcsolt talajjavítási elképzelések és az ebből szépen megélt tudományos műhelyek törekvései között feszültek.

Az évtizedeken át tartó kisebb-nagyobb civakodás néhányunkat megtépzott, a legjobban *Bulin István* erdőmérnököt, aki megbízásunkból a tervezett nemzeti park értékeinek összeírását végezte.

Számomra a legmaradandóbb, legellentmondásosabb és legkellemetlenebb a vele történt, búcsúnak szánt, de a vé-

gén monológgá vált beszélgetésünk volt. Mivel nemcsak a nemzeti park alapításának göröngyös útjára mutat rá, hanem jó keresztmetszetet ad az akkori időszakról, a közreadása mellett döntöttem. E monológ rövidített és tompított változata az akkor készült feljegyzés alapján a következőkben foglalható össze:

„Zoltán! Vegyük végre tudomásul, hogy megbuktunk, minket nemcsak a tanácselnök és a szűk brancsa utál, hanem az egész megye. Az Őrségi paraszt nemcsak szegény és büszke, öntudatos és hiszékeny is. Nem akarnak sötét, zsupfedelű, földes kunyhókban lakni, vászongatyában díszelegni, hajdinakásán élni.

Megetették szegényeket maszlagos dödlével. Tudod mi az?! Dani bácsi (*Febér Dániel* soproni professzor – a szerk.) szerint „*Datura Őrségiensis*” (őrségi maszlag – a szerk.) lenne.

Jó, jó! Mi megbuktunk, de mi lesz a nemzeti parkkal?! Itt erről legalább húsz évig beszélni sem lehet. Előbb ezeknek ki kell halniuk! Addigra te is vén trotyli leszel, meg idegroncs. Én már az vagyok. Neked könnyebb, hisz nem vagy idevaló, érzelmileg nem kötődsz a tájhoz. De engem mondvasínált baromságok miatt a szülőházamból száműztek. Ez maga a kegyetlenség! Te visszamehetsz Romániába! – úgy hallom onnan jöttél. Vagy menj vissza az erdészekhez, talán ők még visszafogadnak. Talán, de nem biztos. Én már nekik sem kellettem. Ne kövess engem, rossz példa vagyok.

Te nagyszerű dolgokat akartál csinálni, kisszerű, irigy, hiú pasasokkal. Hát ez nem megy. El fognak fűrészelni. Már be is hajkoltak... Én lettem a te hajkod. Nem én vagyok a célpont, hanem te! Mit akar itt ez a Romániából szalasztott erdőlegény? Menjen vissza nustyu barátaihoz Romániába, a Balkánra. Ott okoskodjon!

Nem haragszom rád, de te is hibás vagy. Egy ilyen országnak elég százévente egy nemzeti park, nem egyszerre

öt! Nem Amerikában vagyunk, hanem Hunniában, csonka Magyarországon! Túl vállaltad magad, fiatalon kifáradtál, engem – öreg cimborádat – már nem volt erőd megvédeni. Csak jó szándékod, de ez kevésnek bizonyult. Ez egyfajta cserbenhagyás. Mi a francnak kellett neked egyszerre öt frontot nyitni?!

Ebből is látszik, hogy nem vagy politikus. Én ismerem ezek lelkivilágát: ha te a Hortobágytól abbahagyod, és tíz évig sütteted a hasadat a nappal, még szentté is avattak volna. Így meg előbb-utóbb eltaposnak. Ezek a kisszerűséget szeretik, azokat imádják, akik legalább két rendfokozattal hülyébbek, mint ők. Te a szemükben egy zöldkabátos senki vagy, akinek még alapfokú pártiskolája sincs!

Lássuk be végül azt is, hogy a mi esetünkben az a híres „erdészösszefogás” csődöt mondott. Senki nem akart segíteni, esetleg titokban.

Furcsa felekezet lettünk mi jágerok. A selmeci szellem elpárolgott, mint a tavaszi hó, olyanná lett, mint a vérszerződés. Legenda és nem több. Idehaza csak szakmán kívül lehet érvényesülni, kibontakozni. Ha körünkben megjelenik egy Barlai formátumú fazon, azt haladéktalanul ki kell passzírozni. Nekünk asztalos, kárpitos vagy legalább partizán kell.

Itt vagyok én első osztályú tulok, aki csak a katonáknak jó, a szakmának nem kell. Vadásznak jó voltam, de a szülőföldemről szarvasbőr gatyám, se lyem nyakkendőm és agaram miatt kiutáltak. Azt gondolták, hogy háziszóttésben okosabb lennék. Lehetek én szintévesztő, balkezes, zugivó, aluszékony vagy jellemtelen, csak a falusi kocsmába ne kíséjjen a vadászkutyám.

De te sem lehetsz büszkébb. Mindenki tudja rólad, hogy a megyéből menned kellett, mert a pártbizottságon nem viselkedtél illedelmesen. A párttitkárt lemagáztad, nem szeretted a cirill betűt, meg május elsején nyilvános helyen kezelt csókolótál egy osztályidegen pulykának.

Az ilyen alakok ne rontsák a tő melletti friss hangulatot, menjenek a minisztériumba. Ott meg bepillantottál a főnököd hamiskártyáiba, ezért tovább kocogtattak. Nem voltál okosabb a pajtásaidnál, csak azért lettél államtitkár vagy mi a franc, mert egy ilyen alak veszélytelenebb egy elgazosodott csonkavágányon, mint egy mozdonyvezető a fővonalon.

Isten veled Zoltán, többé nem zavarlak!”

Rakonczy Zoltán

okl. erdőmérnök

Fotó: **Konyhás István**

AZ ŐRSÉGI NEMZETI PARK I-II.

(szerk. Dr. Bartha Dénes)

A nemzeti parkjainkat bemutató monográfiák (Hortobágyi NP, 1976; Kiskunsági NP, 1979; Bükk NP, 1983 és 2002; Aggteleki NP, 1998; Duna-Dráva NP, 2002; Fertő-Hanság NP, 2012) sorát a most megjelent, az Őrségi Nemzeti Parkról szóló összeállítás gazdagítja.

A legfiatalabb és az alapítás körülményeit nézve a leghányattatottabb sorsú nemzeti parkunk abban is különbözik a többi társától, hogy nemcsak a természeti tájat, hanem több mint negyven települést és azok ember által valamilyen módon befolyásolt környezetét is magába foglalja.

Ember és a táj szoros kapcsolata, egymásra hatása hazánkban itt érhető a legjobban tetten. Éppen ezért ez a monográfia, a természeti értékek megszo- kott bemutatásán túl, nagy hangsúlyt fektet a kulturális értékek ismertetésére is, utóbbi csaknem felét teszi ki a szokatlanul nagy terjedelemnek, s ez indokolja a két kötetben való közreadást is.

A sok szempontú megközelítést a népes szerzői gárda (28 fő) is mutatja, java részük a Nyugat-magyarországi Egyetem, a Savaria Múzeum és az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság munkatársa, valamennyien régóta kutatják az Őr-

ség és a hozzá csatlakozó Vendvidék természeti és kulturális értékeit.

A két kötet gazdagon illusztrált, több mint ezer fénykép, számos grafikon, táblázat és térkép teszi élvezetessé, változatos- sá.

Az erdészek érdeklődését leginkább két fejezet keltheti fel. Az egyik a nemzeti park alapításának történetét mutatja be, azt a több évtizedes küzdelmet, amelynek több erdőmérnök pozitív vagy negatív szereplője volt.

A másik az Őrségi erdők változásait taglalja, hogyan jutottunk el a szakma által többnyire lenézett, de táji és természetvédelmi szempontból lényeges kisparaszti szálalóerdőktől a nagyüzemi, ökológiai sivatagként működő (főleg fenyő) monokultúrákig.

Mindkét fejezetet *Markovics Tibor*, az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság

igazgatója jegyzi, s ő vázolja fel a nemzeti park jövőbeni elképzeléseit is.

A tervezett első öt nemzeti parkunk között ott szerepelt az Őrségi is, amelynek alapítása a többi négygel ellentétben közel négy évtizedig eltolódott.
Rakonczay Zoltán

nak lehetünk hálásak, hogy akkoriban felismerte az Őrségi Nemzeti Park létrehozásának szükségességét, neki köszönhetjük azt a több évtizedes harcot, támogatást, féltő gondoskodást, amely végül a megvalósulást eredményezte. Nem véletlen hát, hogy ő lett e mű lektora is.

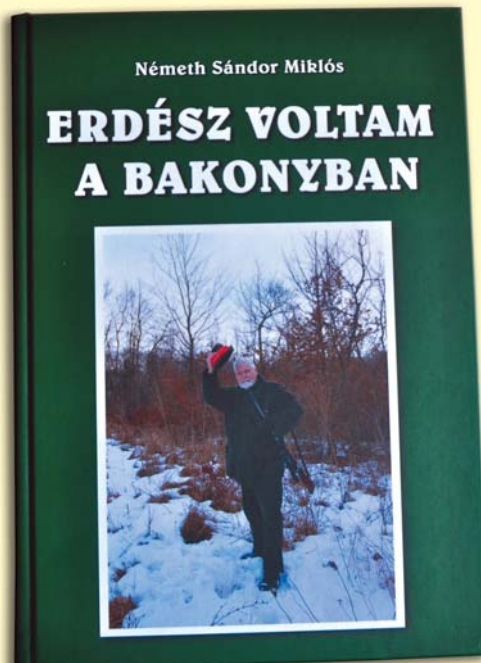
Szentirmai István

ERDÉSZ VOLTAM A BAKONYBAN

Közel félezer oldal visszaemlékezés. A nyugdíjas évek nyugalmában a legapróbb részletekre is irigylésre méltóan emlékező szerző életútját ismerhetjük meg a gyermekkortól kezdve a mozgalmas szakmai pályafutás hivatalos végéig.

Kevés kollégának adatott meg az a tehetség, hogy lebilincselő stílusban ír- hasson életéről, hivatásáról. Mert a kötetet nem lehet letenni. Talán csak egy-egy pillanatra, hogy elmélkedjünk saját pályánk örömeiről, bánatáról.

A könyv az utóbbi évek legizgalmasabb szakmai olvasmánya. Nem hivalkodó, nem elfogult, nem magamutogató. Akaratlanul csempészi az erdész olvasókba azt a meggyőző- ződést, hogy jól választottak szakmát. Megismerhetjük a Bakony világát, az

erdőrengeteget, a benne lakó és dolgozó emberek hétköznapijait, olykor csínytevéseit.

A kötet a vállalat múltjába is bevezeti az olvasót, a volt kollégáknak pedig remek emlékeztető. Szerencsés döntés volt, és dicséret a Bakonyerdő Zrt.- nek, hogy e könyv megszülethetett. Ígéretes forrásmunka a majdan kutakodóknak.

Németh Sándor Miklós a tőle megszokott elfogulatlansággal emlékezik az iskoláskorra, a pályaválasztásra, a katonaságra, az egyetemi évekre, a szakmában eltöltött évtizedekre.

Alias „Tizedes” könyve azonban meggyőzi az olvasót, hogy a címben szereplő „erdész voltam” szópár nem érvényes, mert a Bakony erdésze marad ő mindhalálig.

Pápai Gábor

Erdészdiákok nemzetközi találkozója Ausztriában

Az IFSA (International Forestry Students' Association — Erdészdiákok Nemzetközi Szervezete) a világ legnagyobb politika- és vallásmentes nonprofit szövetsége, melynek 43 országban 76 helyi szervezete működik. Az IFSA kapcsolatban áll több világméretű erdészeti szervezettel, kutatóintézettel, (pl. IUFRO, EFI, CFA, IPFE, FAO, CIFOR, ITTO), melyek üléseire rendszeresen delegál résztvevőket. Hazánkban a soproni székhelyű Nyugat-magyarországi Egyetem Erdőmérnöki Karán működik a szervezet helyi csoportja.

Egy erdőmérnök-hallgatót delegáltak az augusztus 7–23. között 44. alkalommal megrendezett IFSS-re (International Forestry Students' Symposium), a világ erdészdiákok legnagyobb éves találkozójára.

A rendezvényen 33 ország 120 diákja vett részt. A szimpózium jelmondata – *Regionális erdészek, globális perspektívákkal* –, jól kifejezi a rendezvény sokszínűségét, és rámutat arra, hogy van egy közös kapcsolódási pont, mely összefogja a világ minden tájáról érkező fiatalokat. A rendezvény idei házigazdája az IFSA bécsi helyi szervezete volt.

A megnyitó ünnepségen *Martin Gerzabek* (BOKU rektor), *Gerhard Mannsberger* (Mezőgazdasági, Erdészeti, Környezetvédelmi, Vízgazdálkodási Minisztérium vezetője), *May Anne Then* (az IFSA elnöke), *Alexander Buck* (IUFRO ügyvezető igazgató), *Marc Palabi* (EFI igazgató), *Lisa Lechner* (IFSS szervezőbizottság elnöke) köszöntötték a megjelenteket. Ezután *Herbert Weidinger* ismertette városi mezőgazdálkodás témakörben végzett kutatásait, majd *prof. Georg Gratzler* az osztrák hegyvidéki erdőgazdálkodásról, annak múltjáról, jelenéről és jövőbeli lehetőségeiről tartott figyelemfelkeltő előadást.

A kéthetes esemény legfontosabb programjai a plenáris ülések voltak, melyeken az IFSA elnöke, a vezetőség tagjai, illetve a 7 világrégió képviselői számoltak be a 2015/2016-os év rendezvényeiről, személyes tapasztalataikról.

A plenáris ülések mellett fontos szerepet kaptak a workshopok. E kis létszámú csoportos beszélgetések, előadások lehetőséget teremtettek a kutatók, gyakorló szakemberek és a résztvevő diákok közötti közvetlenebb társalgáshoz, személyes eszmecserékhez. Az egyik ilyen beszélgetés házigazdája *Mike Wingfield* (IUFRO) volt, aki az erdészeti oktatással kapcsolatban kérte ki a hallgatóság véleményét: mit gondolnak, milyen új módszerek kellenek az erdészeti oktatásba, hogy az követni tudja a globális változásokat, ezáltal mindig napra kész tudással rendelkezzenek a végzett hallgatók.

További workshopok keretében ismerkedtek meg a résztvevők az Osztrák Erdészeti Kutatóintézetben (BFW) folyó genetikai, talajfeltárási, erdővédelmi kutatásokkal. Erdővédelem témakörben a 2014-ben jégkártól sújtott lucfenyves látogatták meg az érdeklődők, ahol az igen jelentős szűkár miatt feromoncsapdákat kell alkalmazniuk a helyi szakembereknek a faanyag további károsodásának megelőzése érdekében.

A terepi szakmai programok az Osztrák Szövetségi Erdészet (ÖBf) bemutatásával kezdődtek, ahol a vállalat vezetői hangsúlyozták a fenntarthatóság fontosságát. Ezután az ÖBf által kezelt Bécsi Bioszféra Parkot látogatta meg a társaság. Az 1350 négyzetkilométeres terület 5 százalékát a központ foglalja el, 19 százalék a úgynevezett ütköző zóna, 76 százalék pedig átmeneti zóna, mely 2000 növényfajnak, és 150-féle madárfajnak nyújt otthont.

Szintén az ÖBf kezeléséhez tartozik a 6 kilométer hosszú, és kb. 800 méter széles Grundlsee tó, melyben a cég pisztrángot nevel. Az ivadékokat először egy nagy tartályban tenyésztik, majd ahogy növekednek, úgy helyezik át őket szabadtéri medencékbe, majd a Grundlsee tóba. A pisztrángnevelés feltételei a tiszta vízű, oxigéndús, gyors folyású patakok.

A következő programrészben, a Mayr-Melnhof Forsttechnik üzem látogatása során a cég által forgalmazott, illetve szervizelt kötélpályarendszerek működésének elvi hátterével ismerkedtek meg a diákok, majd a terepi bejárásom tanulmányozhatták a kötélpálya működését.

Habár a kötélpályás anyagmozgatás költsége kétszerese a hagyományosnak, e módszert mégis gyakran használják a

1. kép: Kibelyezett feromoncsapda

2. kép: Kültéri pisztrángnevelő telep

3. kép: Kötélpálya működés közben

4. kép: Üvegház a csemetekertben

terepi viszonyok miatt, illetve az erózió mértékének csökkentése érdekében.

A nap második felében a résztvevők a konténeres csemete-termesztéssel ismerkedhettek meg a LIECO GmbH kalwangi telepén. A cég évente 7 millió csemetét nevel, ezáltal Ausztria egyik vezető csemetetermelője. Változatos vertikális adottságai miatt az országot származási körzetekre osztották, amelyekben csak az onnan származó csemetével lehet erdősíteni.

Az egy fajhoz tartozó, de különböző magassági övből származó egyedeket ezért más-más színnel jelölik. Évente három alkalommal vetnek, majd a kikelő csemetéket átültetésig két nagy üvegházban nevelik.

A nagyobb konténerbe történő átültetést gépek segítik, de szükség van hozzá emberi munkaerőre is. Ezután a csemetéket a mintegy 8 hektáros kertbe teszik ki fémvázras raklapokra. Az ültetőedény alja lyukas, de a csemete nem érintkezik a talajjal, ezáltal bolyhosabb gyökérzetű lesz, ami növeli a túlélési esélyét a kiültetésnél.

A tanulmányút keretében a résztvevők útba ejtették a Bajor Állami Erdészetet is. A vállalat a mintegy 808 000 hektáros területén 755 000 hektár erdőt kezel, tehát a német erdők 10 százalékát felügyeli. A vállalat szakemberei a természetközeli erdőgazdálkodásról, és a természetes állapotok megőrzésének fontosságáról tartottak terepi előadást, majd egy harvester és egy forwarder munkáját mutatták be terepi körülmények között.

Az erdőgazdálkodáshoz szorosan kapcsolódik a kitermelt fa feldolgozása, ezért döntöttek a szervezők úgy, hogy három fafeldolgozó üzembe is szerveznek látogatást. Az első állomás a farostlemezeket gyártó EGGER cégcsoport központjában volt St. Johannban. A vállalatot 1961-ben családi vállalkozásként alapították, de az évek során az egyik legnagyobb vállalattá nőtte ki magát. Immár 17 leányvállalata van Európaszerte, mintegy 7400 munkavállalóval. A környezeti terhelés mérséklése, illetve a helyi erdőgazdálkodók támogatása érdekében a cég csak 150-200 kilométeres körzetben vásárol fát.

Később az 1200 főt foglalkoztató Binderholz fűrészüzemet látogatták meg a résztvevők, ahol a fűrészárugyártás mellett, a keletkező hulladékot (kéreg, fűrészpor) energia célú pelletgyártásra használják fel. Az üzemben évente 1 millió köbméter nyersanyagot dolgoznak fel. Érdekes volt végigkövetni a faanyag útját

a gépsoron, és látni, hogy hogyan alakul át a rönk értékes fűrészipari terméké.

Végül a laakirchener papírgyár múzeumba látogattak el, ahol végigkísérték, hogy milyen folyamatokon megy keresztül a faanyag, míg végül papír lesz belőle.

Az említett programok az erdő gazdasági rendeltetését mutatták be, míg a további események középpontjában a védelmi és a közjóléti funkció állt.

A magashegységek meredek hegyoldalain is folyik erdőgazdálkodás, de annak célja nem a faanyagtermelés, hanem az erózió-, illetve a lavinavédelem. Az erózió elleni védelem történhet mesterségesen, kőomlást megakadályozó telepített dróthálóval, illetve erdősítéssel. A lavina ellen épített hófogó panelekkel védekeznek, vagy fásítással. Ám a természetes védelmi módot nehezíti, hogy a kisméretű fenyők sokszor eltörnek a lezúduló gyakran két métert meghaladó hótömegektől, ezért hófogó akadályt kell telepíteni köré-

jük, míg megerősödnek, ami tovább növeli a költségeket.

Ausztria erdeit évente 20 millióan keresik fel túrázási, kerékpározási célból. A legkedveltebb turistacélpont Tirol tartomány, az ottani erdőket kezelő szakemberek mára már felkészültek a turisták fogadására. Legjelentősebb beruházásaik közé tartozik a hegyi kerékpáros útvonalak építése. Nagy az igény rájuk, ezért a gazdálkodók speciális kerékpáros útvonalakat jelöltek ki, hogy a kerekezők ne zavarják az erdészeti munkákat, vadászatot.

5. kép: Faanyag a fűrészüzem udvarán

A sok érdekes szakmai programot tovább színesítették a kirándulások is. A résztvevők meglátogatták a Schönbrunni kastélyt, Aggstein várát és a hallstatti sóbányát.

A rendezvény tökéletes lehetőség volt, hogy az egyetlen megszerzett tudásukat a fiatalok kiegészítsék nemzetközi tapasztalatokkal, ezáltal globális szemléletet alakítsanak ki. Az elhangzott információk mellett kiemelkedő szerepet kapott egymás véleményének, javaslatainak meghallgatása, az együttgondolkodás az erdők és környezetüket érintő globális változásokról. Fontos lenne, hogy a hallgatók a jövőben is részesei legyenek hasonló nemzetközi konferenciáknak, találkozóknak.

Köszönet illeti a *Mészáros Károly Erdészeti Felsőoktatási Emlékalapítványt* és a *Zalaerdő Zrt.-t*, hogy anyagi támogatással hozzájárultak a magyar részvételhez.

Pintér Tamás

NYME-EMK, III. éves erdőmérnök-hallgató

Szavazzon a 2017-es Év fájára!

Az **Országos Erdészeti Egyesület** és az **Év Fája Kuratórium** 2013 óta folyamatosan, így idén ismét lehetővé teszi, hogy az egyesület ágazati hírportálján és az Év fája tematikus weblapon keresztül szavazzanak erdész tagtársaink, erdész kollégáink és a szakmán kívüli érdeklődők a jövő évi „**Év fájára**”, mellyel a **2017-es esztendő fafáját** választják meg a szavazásban résztvevők.

A hazai fafajokra figyelmet felhívó mozgalom kuratóriumának döntése alapján **2016. november 8-ig** a következő fafajokból lehet választani.

Kérjük, látogassa meg a www.azevfaja.hu weboldalunkat, vagy az Egyesület www.oee.hu címen elérhető központi honlapját és szavazzon!

Jó voksolást kívánunk!

Vadalma

(*Malus sylvestris*)

A magyar erdők szürke emnenciása, sem alaki tulajdonságaival, sem ökológiai sajátosságaival nem hívja fel magára a figyelmet. A nemes almafajtákkal való kereszteződése miatt génállománya hígulóban, a faj eltűnésben van.

Virágos kőris

(*Fraxinus ornus*)

Ökológiai szempontból egyre nagyobb figyelmet kap (például a feketefenyő tömeges pusztulása miatt), emellett kertészeti szerepe is jelentős. Sajnálatosan a gyomfaszemléletünk továbbra is él, így nem becsüljük ezt a fafajt.

Fehér nyár

(*Populus alba*)

Az egyre jobban átalakuló, leromló alföldi termőhelyek olyan őshonos fafaja, amely az ártértől a homok-, lösz- és szikes területekig egyaránt megtalálható, impozáns termetével, magas életkorával a sík vidékek tájformáló eleme.

Mezei szil

www.azevfaja.hu

Amikor nekiállok (ülök...) az évi „rendes” feladatnak, az év fája és rovarvilága megírásának, mindig elgondolkodom. Vajon tényleg csak a károsítóról kellene írni? Vagy a rajta táplálkozó/megbújó többi rovarról is? Persze ez utóbbi jóval hosszabb és bővebb feladat és nem biztos, hogy a rovarok világa mindekit ennyire érdekelné.

Szintén nem egyszerű feladat az egyes szilfajok rovarközösségei között meglévő különbségeket leírni és csak a mezei szilre fókuszálni, hiszen igen nagy a hasonlóság. A honos szileken (mezei, hegyi, vénic) túl a főként lakott területeken megtalálható, különböző helyekről származó kertészeti hibridek, fajták és fajok rovarközössége tér el leginkább ezektől.

Tovább nehezíti a feladatot, hogy a hegyi szil már szerepelt 1999-ben az év fái között és a rajta előforduló rovarfajokról Csóka György igen részletes leírást adott (*Erdészeti Lapok CXXXIV 10. sz. 312–313.*).

Szóval, mezei szil! Kinek mi jut erről eszébe? Természetesen a szilpusztulás! Igaz, ez a jelenség nem csak a mezei szilre volt jelentős hatással. A járvány lefolyásáról, a betegség tüneteiről, illetve a mezei szil kórokozójáról szóló anyagot Szabó Ilona állította össze (*Erdészeti Lapok CLI 6. sz. 203–204.*). De maradjunk csak az állatoknál, pontosabban a rovaroknál.

A levélen előforduló ízeltlábúak

Rendszertani értelemben nem a rovarokhoz tartoznak a gubacsatkák (*Eriophyidae*), melyek több faja is megtalálható a mezei szil koronájában (*Aceria spp.*, *Tetra spp.*, *Tegonotus spp.*, *Rhyncaphytoptus spp.*), de komoly gondot eddig egyik sem okozott. Vannak köztük gubacs képzők (pl. *Aceria spp.*), és szabadon élők (*Tetra spp.*) is.

Szintén a levélen okoznak gubacsot egyes gubacs tetű (*Pemphigidae*) fajok. A leggyakoribb *Schizoneura ulmi* fajnak főgazdája a különböző szilek, mellékgazdája pedig főként a ribiszkek. A tetű szívogatása nyomán a levéllemezek

A mezei szil rovarvilága

Prof. dr. Lakatos Ferenc – intézetigazgató egyetemi tanár, NyME EMK

felhólyagosodik, széle gyakran bepöndörödik. Itt fejlődik ki aztán az a nemzedék, ami a nyár folyamán a ribiszkékre vándorol, és azok gyökerén szívogat. Ugyanebbe a rendszertani csoportba tartoznak még a *Tetraneura ulmi* levélereken megjelenő csoportos gubacsai, vagy a *Kaltenbachella pallida* szilek levellemézén megjelenő gömbölyded gubacsai.

A szileken előforduló levelészek közül a „leghíresebb” a szil levélbogár (*Galerucella luteola*). Az egész északi féltekén elterjedt, ennek megfelelően Európában és hazánkban is gyakori. Kifejezetten szereti a mezei szilt akár erdőben, parkban, vagy városi fasorban található. Az áttelelő bogarak április végén aktivizálódnak, felkeresik a fák koronáját, ahol a frissen kibomlott levélle-

dulása egyre ritkább, így a szil levélbogár jelentősége is kisebb. Kártételét inkább csemetekertben, illetve városokban ültetett fasorokban, parkokban figyelhetjük meg.

A bolhaormányosok két faja is a mezei szil levelén fejlődik (*Rhynchaenus rufus* és *R. almi*). Az áttelelő nemzök először lyukakat rágják a levéllemezekbe (többnyire a levél fonákán tartózkodnak), majd a levél fő-, vagy mellékeréhez közel lerakott petéből kikelő álca készíti a levéllemezek nagy részére kiterjedő, ellaposodó aknáit. A menet végén jellegzetes gömb alakú bábágyban bábózik.

Szintén aknázó életmódot folytat néhány lepkefaj hernyója. A *Stigmella*-fajok (*S. ulmivora*, *S. lemniscella*) a levél szegélyéből kiindulva kacsaringós

Szilfa-púposzövő (*Dicranura ulmi*)

mezeket kilyuggatják, de a levélerek épek maradnak. Ezt követően párosodnak és a nőstény a levél fonákára 2-3 sorban rakja le a petéit. Egy-egy petecsomó 8–25 darabból áll, de a nőstény peteprodukciója akár több száz is lehet. Májusban már álcákat is találhatunk a levélen. Kezdetben hámozgatják azt, majd elfogyasztják az egész levéllemezt. A lárvastádium kb. 20 napig tart, azaz a tenyésztidőszak során több nemzedéke (nálunk 2, tőlünk délebbre 3) is kifejlődhet. Az álcák és a bogarak nyár végére akár a teljes lombot is elfogyaszthatják. Gradációra hajlamos faj, tömegszaporodása több évig (3–5) tart, kártételét gyakran másodlagos károsítók és kórokozók megjelenése követi (szijács szűk, szilpusztulás, ...). Erdeinkben a szilek (köztük a mezei is) előfor-

meneteket rágják. Az igencsak népes *Phyllonorycter* nemzetség szintén több aknázófajjal képviselteti magát a szileken: *P. agilella*, *P. schreberella*, *P. tristrigella*), ahogy a *Coleophora* nemzetség (*C. badiipennella*, *C. limosipennella* stb) is.

A polifág lombfogyasztó lepkehernyók (gyapjaslepke, téliaraszolók, bagolylepke, medvelepke, tarkalepke stb) szintén megtalálják a mezei szileket és elfogyasztják leveleit. Talán a púpos szövőközül kellene kiemelni a *Dicranura ulmi* nevű fajt, ami csak szilén táplálkozik. Védett lombfogyasztó lepkehernyóival is találkozhatunk a mezei szil levelein, mint a szilfa araszoló (*Discoloxia blomeri*), a szilfa púposzövő (*Dicranura ulmi*) és a szilfa csücsköslepke (*Satyrium w-album*).

Kanyargós szil levéldarazs lárva (*Aproceros leucopoda*)

Természetesen a levéldarazsak közül is több faj fogyasztja a szilek levelét. Többnyire aknákat készítenek, mint a *Fenusa (Kaliofenusa) ulmi*, de ennél a fajnál az életmódját is ki kell emelni: csak nőstény darazsakat ismerünk, és szaporodásuk szűznemzéssel történik. Más levéldarazsfajok (*Trichocampus ulmi*) viszont a levéllemezt fogyasztják, kezdetben kisebb lyukakat rágva, majd a levélerek kivételével az egész levelet elfogyasztva. Ha már levéldarazsakról van szó, nem szabad kihagyni a kanyargós szil levéldarazsat (*Aproceros leucopoda*). Hazánkban eddig elsősorban a városi környezetben, illetve útfásítások során gyakran ültetett turkesztáni szilen (*Ulmus pumila*) okozott tetemes lombvesztést, illetve tarrágást, de kártétele ismert más szilfajokról is.

A leveleken gubacszerűnyogok (*Cecidomyiidae*) közül a *Dasineura ulmicola*, illetve a *Physemocercis spp. (P. ulmi)* gubacsait is megtalálhatjuk.

A hajtásokon/ágakon előforduló rovarok

A pajzstetvek közül a szilfa-pajzstetű (*Gossyparia spuria*) szívogató nemzedékeivel találkozhatunk leggyakrabban a mezei szil hajtásain. A pajzs alatt a vastag viasszal bevont különböző fejlődési alakok szívogatnak. Tömeges fellépésre hajlamos és ilyenkor jelentős károkat is okozhat. Szívogatása nyomán a kéreg felreped és nehezen gyógyuló rákos sebek keletkeznek. Itt is elmondható, hogy a pajzstetvek (*Coccoidea*) több polifág faja is megtalálja a mezei szilt (pl. a *Lepidosaphes ulmi*, ami a tudományos nevével ellentétben erősen polifág, vagy a *Diaspidiotus perniciosus*).

A virágdíszbogarak közül a sávოსныякú virágdíszbogár (*Anthaxia manca*) álcája gyakori a mezei szil ágaiban. Ez a faj kifejezetten elterjedt volt a szilpusztulás lefolyása idején, azóta egyedszáma csökken. A védett szil- virágdíszbogár (*A. senicula*) álcáit is megtalálhatjuk itt, de előfordulása az előző fajénál sokkal ritkább.

A vékonyabb, sima kérgű ágakon fordul elő a *Leioderes kollari* cincér. Fejlődési ideje 1-2 év és a legyengült fák koronarészében jelenhet meg elsősorban. Elhalt fák vékonyabb ágaiban fejlődik ki az *Exocentrus punctipennis* cincér. Melegkedvelő, ezért hazánktól délre gyakoribb, nálunk pedig a déli lejtőkön tűnhet föl.

Vékony, néhány éves hajtások belsejében fejlődik ki a *Magdalis armigera* faj álcája. Bár polifág ormányos, kifejezetten szereti a mezei szilt. A kifejlett bogarak lombfogyasztók, de ezzel nem

igazán okoznak kárt. Az álca is inkább a már elszáradt ágakat kedveli.

A rügekben fejlődik néhány sodrómolyfaj (pl. *Epinotia tenerana*), bár kártételről ezen fajok esetében sem lehet beszélni.

A törzsön és törzsben előforduló rovarok

A szilfa-tarkadiszbogár (*Ovalisia mirifica*) kifejezetten monofág faj, a szilek közül is a mezei szilt kedveli leginkább. Főként idős, legyengült és betegeskedő fák fordul elő, de néha egészségesnek tűnő fán is megtelepedik. A vastagabb törzsrészeket részesíti előnyben, de vastagabb ágakon is megjelenhet.

Tipikus szilkárosító a szil-fürkészincér (*Necydalis ulmi*). Ez a több évig fejlődő cincér kezdetben a kéreg alatt rág, de a már fejlettebb álcák is a szilacs felső rétegében készítik a kacsaringós járataikat és végül a fatest mélyebb részébe vonulnak bábozódni.

További, a mezei szilen előforduló polifág cincérfajok: a hegedülő csercincér (vagy csőscincér, *Prionus coriarius*), de még akár a (kis és nagy) hőscincér is. Ne hagyjuk ki a felsorolásból a védett havasi cincért (*Rosalia alpina*). Ritkán találjuk meg szilfán, bár ez sokkal inkább a méretes szilfatorzsek hiánya miatt van, hiszen akár ezen a fajon is kifejlődhet.

Két további védett cincérfaj köthető még a szilfákhoz. A szilfacincér (*Akimerus schaefferi*) és a pettyes szilcincér (*Saperda punctata*). Az utóbbi faj a kitermelt és rakodón tárolt törzsek jellegzetes rovára volt. Régebbi irodalmak még kárt okozó fajként tartják számon – a tárolt rönkök kérge ilyenkor szitaszerűen lyuggatott – az utóbbi időben előfordulása már igen ritka.

Szil levélbogár (*Galerucella luteola*)

Szilfa pajzstetvek (*Gossyparia spuria*)

A kitermelt, feldolgozott faanyagban természetesen megjelenhetnek olyan polifág rovarok is, mint pl. a fésűscsápú kopogóbogár (*Ptilinus pectinicornis*), vagy egyes szijácsbogárfajok (*Lyctus brunneus*).

A mezei szil törzsén előforduló rovarok közül a szübogaraknak kiemelt jelentősége van, elsősorban mint a szilpusztulást okozó gomba (*Ophiostoma ulmi* és *O. novo-ulmi*) vektorai. Nem egyetlen szüfajról van szó. A széles körben ismert nagy és kis szil szijácsszűn (*Scolytus scolytus*, *S. multistriatus*) túl több további *Scolytus*-faj készíti meneteit szilféléken (*S. laevis*, *S. kirschi*, *S. ensifer* stb). Valamennyi fajra jellemző, hogy anyameneteik egykarúak (monogám fajok) és rostirányúak. Ezeket a meneteket kitermelt faanyagban, elpusztult fákon találni a leggyakrabban. Kártételük azonban nem ilyenkor mutatko-

Pettyes szilcincér (*Saperda punctata*)

Hengeres törzsszű (*Platypus cylindrus*)

zik, hanem amikor a kórokozóval fertőzött fákon kifejlődve érési rágás céljából felkeresik a még egészséges fákat és viszik magukkal a gombát is.

Ráadásul nemcsak a *Scolytus*-fajok terjesztik a szilpusztulást okozó gombafajokat, hanem néhány ritkább szüfaj is, mint a *Pteleobius vittatus* és *P. kraatzii*. E fajok anyamenete azonban a rostirányra merőleges, tehát az előző fajoktól jól elkülöníthető.

Ezzel persze nem zárult le a szileken előforduló szüfajok sora (pl. *Taphrotrychus villifrons*), de már nem akarom ezzel terhelni az olvasót... Talán csak a polifág fában költő szüfajokat emelném még ki (*Xyleborus monographus*, *X. dryographus*, *Xylosandrus germanus* és *Platypus cylindrus*), valamennyiüknek széles a gazdanövényköre.

A fában költő rovarok közül meg kell még említeni a fadarazsakat, melyek közül néhány faj kifejezetten szereti a szileket (*Xiphydria camelus*, *X. prolongata*), bár egyikük sem monofág.

A gubacstetvek (*Pemphigidae*) egyes fajtái (*Mimeuria ulmiphila*) a mezei szil gyökerén telelnek át, de a főgazdájuk jelenleg még ismeretlen.

A lista persze korántsem teljes, a mezei szil az említett fajokon túl még sok rovarfajnak kínál táplálékot, búvóhelyet, vagy akár csak „köztes megállót”.

Irodalom:

Csóka Gy. (1999): A hegyi szil herbivor rovarai.

Erdészeti Lapok CXXXIV (10.): 312–313.

Szabó I. (2016): A mezei szil kórokozói. Erdészeti Lapok CLI (6.): 203–204.

Fényképek: **Dr. Csóka György/ERTI**

1956. A mohácsi csatavesztés és a reformkori szabadságharc mellett az egyik olyan történelmi évszámunk, melyet elég csak így önmagában leírni ahhoz, hogy a hazai történettudományban kevésbé járatosakban is gondolatok, érzések, netalán emlékek ébredjenek. Elég, mert a hat évtizeddel ezelőtt kirobbant magyar szabadságharc együtt él velünk és formálja a jelenünket.

Jelen lapszámunkban csendesen emlékezünk azokra az őszi napokra, fel-felvillantva az erdészek hazai „Mekkájának”, Sopronnak egy-egy jellegzetes korabeli eseményét, forradalmi hangulatát, a korabeli szemtanúk segítségével. Elsősorban a Kanadában élő magyar erdőmérnök közösség máig megjelenő és anyaországi idetartozásukat jelképező folyóiratának, a Kapocsnak és szerzőinek megidézésével. És, aki az alábbi történeti képeslapok nyomán jobban el kíván mélyedni 1956 soproni eseményeiben, lapozza vissza a félévszázados évforduló tiszteletére 2006 októberében megjelent Erdészeti Lapokat.

Nagy László

„Több évtizede kerülöm a témát. Hiába, hihetetlen mély nyomokat hagyott az emberben az az idő. A háború elvesztése, az utána jövő éhes korszak, aztán a sztálinizmus, Rákosi, az általános félelem, hazudozás, az idegen megszállás alatti élet szégyene és visszafojtott mérge egyszerre megszűnt. Helyette mintegy varázsütésre jött a megvalósultnak hitt álom: szabad, független, semleges országban élni, tisztességgel, emberséggel a magunk erejéből.

Leírhatatlan felemelő érzés még az emléke is annak, ami számomra a forradalom legnagyobb értékét jelenti. Az emberek szeméből sugárzó lelkes, önzetlen egyet akarás, összetartozás, jóindulat.

Ritkán fordul elő a történelem folyamán, hogy különben erősen heterogén fajtánk többsége egyazon időben ilyen lelki magaslatra hágjon. Nagy ajándék, ha az ember ilyen megér, és része lehet. A felemelő érzés úgy átitatta a sejtjeimet, hogy, ahogy látom, máig sem gyógyultam ki belőle.

Aztán a bukás. Az álom, a haza és a remény elvesztése. A tehetetlen keserűség, nézni amint a forradalom ‘ünneplése’ ürügyén különböző politikai széltoók tőkét kovácsoltak saját céljaiknak, támogatva ezzel az otthoni hatalmak ‘szervezett ellenforradalom’ hazugságát.

Nem ellenforradalom volt az. Nem jobboldali forradalom. Még csak nem is antiszocialista, vagy a nyugati kapitalista rendszert támogató forradalom. Forradalom csak a szervezetlen, spontán kirobbanó természetében volt az idegen megszállók és magyarul beszélő pribékjei ellen indult *Szabadságharc*.

(Apt Kamill: 56-os emlékeim)

◆ ◆ ◆

Ha valaki megkérdezné tőlem, hogy hosszú életemnek melyik volt a legboldogabb napja, gondolkodás nélkül válaszolnám, hogy azaz október végi nap 1956-ban, amikor a rádió bejelentette – a forradalom győzött, az oroszok elhagyják hazánkat. Eszterházán a falu kis főterén álltam otthoni barátaim csoportjában, ami-

kor a hangosbemondó mondta az örömhírt. Összeöleleztünk és elénekeltük a Himnuszt, soha ilyen érzéssel és könnyekkel ezt nem énekeltem, mint akkor.

Szüleimmel voltam egy napra otthon – a következő vonattal utaztam vissza Sopronba. Az egyetemen egyenesen a tanszékre mentem, ahol Szabó bácsi, az al-tisztünk intézkedett a nyugati küldemények elhelyezéséről a hatalmas előadóter-münkben. A tanító segédszemélyzet elkü-lönült a professzoroktól és a mi tanszé-künkéről főleg *Perlaki Ferenc* és *Klima Im-re* ügyködött a dékáni épületben. Én, mint a professzorok ifjú tagja, minden tanács-ülésen részt vettem, ahol főleg *Tárczy-Ho-mocb Antal* vitte a szót arról, hogy hogyan

ról jött orvosi- adományok – vér stb. – szállítását és segítük Sopronban a rend fenntartását. Ennek a hallgatóink, éjt nap-pallá téve, kitűnően megfeleleltek.

(Adamovich László:

Személyes emlékeim 1956-ról)

◆ ◆ ◆

Azzal kezdődött, hogy október 22-én este nagygyűlésünk volt a Sotex kultúr-házban. A felsőéves fiúk bátran táma-dásba lendültek a Kommuniista Párt ott lévő funkcionáriusai ellen. Felolvastak üdvözlő-táviratokat más főiskolák és egyetemek diákjaitól. Ekkor jelent meg az egyik vörösés hajú balek is, aki - *Do-náth Györgynek* bemutatkozva - felol-vasta bátyja levelét a budapesti Műszaki Egyetemről.

lehetne mielőbb visszatelepíteni a bányá-szokat és a kohászokat Miskolcra. Erdész kollégáim nem is igen jutottak szóhoz, ha-csak nem említem *Tuskó Feri* bácsit, aki a forradalom kitörésének kezdetétől fogva azért kardoskodott, hogy hallgatóim a megszerzett fegyverekkel menjének fel a fővárosba segíteni a harcolókat. *Roller Kálmán* igazgató úr viszont úgy látta – helyesen – hogy többet használ az, ha hall-gatóink itt maradnak és intézik a nyugat-

A diákok követeléseit 16 pontban foglalták össze, amit a nagygyűlés részt-vevői megszavaztak. Másnap délután a diákság a lengyel munkásokat támogat-va egy néma felvonulást rendezett a belvárosban, a városháza környékén. Nem történt semmi incidens. Este Bu-dapesten kitört a forradalom. Budapes-ten még javában dúltak a harcok, de ví-déken, így Sopronban is, és a legtöbb helyen erőszak nélkül, eltűnt a régi

rendszer. Sopronban a diákok átvették a rendfeltartás feladatát.

*(Jacsman János: Sopron 1955-1956
– Részletek egy visszaemlékezésből)*

Október 23-án az 'Együtt a lengyelekkel' szolidáris diák felvonulás rendezett sorokban, fegyelmезetten és csendben haladt a Várkerületen (akkor Lenin körút) a Tűztorony melletti 1848-as emlékmű felé. Az út mindkét oldalán emberek álltak és néztek bennünk. Nagy szó volt egy tüntető felvonulás. Ott szorongtunk mi diákok az Előkapuban, a városháza mögött. Hirtelen üvegcsörömpölés hallatszott. A városháza egyik emeleti ablaka lett valamivel beverve. Mivel a diákok közül senki sem dobált semmiféle 'lövedéket', a provokálásnak szánt ablaktörés nyilván belülről történhetett. Visszatérve a Templom utcai diákszállónkba, hamarosan híre futott a pesti eseményeknek. Valaki jelentette, hogy telefonértesítések szerint Pesten lövik a tüntetőket. Ott kuporogtunk a társalgóban lévő rádió mellett egész éjjel hírekre várva.

(Báthy István: Forradalmi őjrjárat)

Egyáltalán nem emlékszem, hogy lettem, kik által, kiszemelve MEFESZ-megbízott autókísérőnek az 1956 októberi forradalmi napokban. Most tudom, hogy olyanokat kereshettek, akik járatosak voltak Budapesten, de jómagam se odavalósi, se benne járatos nem voltam.

Nagyon ködösen előjön egy kép, hogy valaki felsőbb éves a diákszálláson ajánlott engem, mert megjártam már Budapestet és bátyám akkor, ott is lakott. Az nem lehet kérdés, hogy jelentkeztem-e vagy megkértek, mert az akkori

lelkes hangulatban mindent, bármikor, mindenhol megtettünk volna.

Nagyon fontos most kiemelni, hogy fegyverrel ellátott MEFESZ megbízott voltam, akinek a szállítmány védelme volt elsődleges feladata, hogy az a célba érjen. Másodlagosan én lehettem a 'hivatalos szállítólevél', mert akkoriban középkorú sofőrök gyanúba keveredhettek, de fiatal egyetemi hallgatóknak kifogástalan volt a renoméjük. ...

...Nem emlékszem milyen megmondolásból, kinek a tanácsára, de a 'Korvin-közi' forradalmi góchoz igyekeztünk szállítmányunkkal, aminek majdnem felét a kórházi anyag mellett ruhaneműk és élelemféleségek tették ki. Fogadtatásunkra csak homályosan emlékszem, de mivel előttünk már jártak ott hasonló szállítmányokkal, az ott tartózkodók tudták miről van szó és a lerakódás gyorsan és rendezetten ment. Viszont erősen megmaradt bennem az a rendkívül felémelő érzés, ami áthatott akkor a bajtársinak nevezhető környezetben, sürgőldő, mosolygó orvosok-ápolók között.

Mi jöttünk nekik segíteni, de ők nem tudtak eleget tenni, hogy a kedvünkbe járjanak, koszittal, elszállásolással.

A Korvin-köz egészen más képet hagyott meg emlékeimben. Nem történésekre emlékszem, hanem fiatal fegyveresek tumultusának felvillanó képeire, hátborzongató érzésekre a kiegészített és összeroncolt orosz tankok és más járművek láttán, és fülsüketítő géppisztolyropogásokra, amiket tőlem méternyire fiatal forradalmárok eresztettek a levegőbe, kurjongatások közepette, a már egy vagy két napja tartó győzelmi mámorukban.

(Rétfalvi László)

Riadózott ébresztő reggel 6 óraker a diákszállón. Később gyülekezés az egyetemen fegyver és lőszer felvételezéssel. Általános tanácsalanság, szervezetlenség és fejtelenség volt a hangulat jellemzője. Senki nem tudta mi lesz, mit lehet, vagy mi(t) kellene/lenne a legjobb csinálni. Azok az egyének, akik az egyszerű és veszélytelen napokban

nagy hangadók és szervezők voltak, lát-szólag elpárologtak a várható vagy sejtett veszély megszimatolására. ...

...Hirtelen megjelentek az oroszok. Két tankra emlékszem. Azok eltaposták az ágyúkat, az egyenruhások az országút túlsó oldalán eltűntek és látszólag egy pár pillanatra megállt az idő, talán még a lélegzésünk is. A tankok mögött volt egy páncélos parancsonoki jármű, amiből két orosz tiszt szállt ki. Tekintetükkel végigpásztázták a mezőn fekvő diákokat, egy pár szót váltottak egy-

mással és gondolom a katonai tapasztalatukkal hamar megállapították, hogy veszélytelenek vagyunk a számukra. Volt egy teherautónyi orosz gyalogság is a karavánjukban, akik mereven, mozdatlanul feszítettek a kényelmetlen padokon. ...

...Az őrnagy eléggé fesztelentül megkérdezte, hogy kik vagyunk és mit terveztünk csinálni. Utána kijelentette, hogy az ő parancsa minden fegyveres ellenállót letartóztatni és egy gyűjtőhelyre szállíttatni, ha jól emlékszem valahol Győr környékén. Ahol gondolom

a volt magyar karhatalmi egységek vették volna át a gondozásunkat, amire még 50 év távlatából is csak viszolygva tudok visszagondolni. Az őrnagy azt tanácsolta, hogy mivel diákok vagyunk és soproniak ő beleegyezik abba, hogy ha a fegyvereinket lerakjuk, akkor ad egy órát a Sopronba visszatérőnkre és addig a találkánk helyéről nem mozdul. Ezt én tolmácsoltam a társaimnak és megkezdődött a fegyverleadás. Az őrnagy megtartotta a szavát.

(Németh Nándor)

Sopron, 1956. november 4)

Biró Zoltán

(Keszthely, 1874. október 20. – Budapest, 1945.)

Erdőmérnök, minisztériumi osztályvezető, kormánybiztos-helyettes, vezérigazgató, miniszteri tanácsos, 1929–1935 között az Országos Erdészeti Egyesület ügyvezetője, 1929-től 1939-ig az Erdészeti Lapok szerkesztője, a Magyar Érdemrend középkeresztjének kitüntetettje.

Tanulmányait szülővárosában kezdte. A főgimnázium elvégzése után Győrött, majd Selmechányán tanult tovább. 1894-ben, az akadémia befejeztével, a máramarosszigeti erdőigazgatóságnál helyezkedett el. 1913-ban a Földművelésügyi Minisztériumba rendelték, 1919-ben a „kincstári erdők” osztályának vezetésével bízták meg. Közben, 1917-től, az akkor szervezett Faértékesítő Hivatalnak is vezetője, majd 1919 októberétől az erdő- és faügyek kormánybiztosának helyettese lett. 1920-ban nyugdíjba ment. Ezután a Magyar Erdőbirtokosok Faértékesítő Rt. vezérigazgatói posztját töltötte be. A Trianon utáni idők magyar erdőgazdaságának talpra állásában és megerősödésében jelentős szerepe volt. 1925-ben a Mérnöki Tanács alelnökévé választották.

1929-től az Országos Erdészeti Egyesület ügyvezetője lett, egészen 1935-ig. 1929-től 1939-ig az Erdészeti Lapokat is szerkesztette, az utolsó években Mihályi Zoltánnal közösen. Biró Zoltán kiváló szakértelmének, sokoldalúságának, páratlan munkabírásiának, agilitásának és minden kollégára kiterjedő segítőkészségének sokat köszönhet az Országos Erdészeti Egyesület az ügyvezetősége alatti válságos történelmi időszakokban.

A mérnöki kamarák küldöttjeként a parlament felső házában tagja volt. Az Országos Erdőgazdasági Tanács I. alelnökévé is tevékenykedett. A Magyar Fatermelők, Fakereskedők és Faiparosok Országos Egyesülete alelnöke, a Magyar Mérnök és Építész Egyesület elnöke is volt. A két világháború közötti magyar erdőgazdaság meghatározó, energikus egyéniségeként emlékezünk rá. 1943-ban elnyerte a Magyar Érdemrend középkeresztjét.

Főbb munkái: A máramarosszigeti magyar királyi erdőgazdaság területének gazdasági viszonyai (Máramarossziget, 1904.), Az Alföld fásítása I. kötet, Ültessünk erdőt! (Budapest, 1920.), Előadói javaslat az erdőtörvény alapelveiről (Budapest, 1928.)

Sírhelye: 1945-ben, Budapest ostromakor eltűnt, barátai, kollégái sem itthon, sem külföldön nem találták.

Dr. Mihályi Zoltán

(Tamási, 1896. március 8. – Budapest, 1970. szeptember 25.)

Erdőmérnök, az Országos Erdészeti Egyesület titkára 1936-tól 1947-ig, az Erdészeti Lapok szerkesztője 1938-tól 1944-ig, majd főmunkatársa 1948–1950 között, az OEE Wagner Károly Erdészeti Szakkönyvtár jelenlegi könyvtárájának egyik megalapozója, oltalmazója.

Pápán érettségizett 1913-ban. Utána a budapesti műegyetemre, majd 1914-ben a selmechányi Bányamérnöki és Erdőmérnöki Főiskolára iratkozott be. Időközben be kellett vonulnia és 1915-től végigharcolta az I. világháborút. Oklevelét így 1921-ben, a soproni akadémián szerezte meg. 1923-tól a somogyzombi erdőgazdaság vezetője volt. 1927-ben az erdőmérnöki főiskola erdőműveléstan tanszékén tanársegédként dolgozott. Közben a Magyar Ornitológusok Szövetségének és a Hubertusz Vadászati Védőegyesületnek a titkára volt. Az elsők között szerzett műszaki doktori címet Sopronban. Az 1936-os magyarországi II. Erdészeti Világkongresszus és IUFRO kongresszus előkészítésében, lebonyolításában kimagasló szerepet játszott.

Ez is hozzájárult ahhoz, hogy 1936-tól Budapesten az Országos Erdészeti Egyesület titkára lett egészen 1947-ig. 1938-tól 1944-ig az Erdészeti Lapokat is szerkesztette, az első két évben Biró Zoltánnal együtt, majd később 1948–50 között a lap főmunkatársa volt. Több évig szerkesztette az Erdészeti Zsebnaptárt is. 1944-től katona, majd a hadifogságból 1947-ben tért haza. Az Országos Erdészeti Egyesület háború utáni talpra állításában meghatározó szerepe volt. Gondoskodott a könyvtár állományának biztonságba helyezéséről, az egyesületi székház háborús kárainak helyreállításáról, megszervezte a háború utáni első, szegedi vándorgyűlést. A MTESZ-es időszakban számos rendkívül értékes iratot mentett meg az Egyesület kezdeti időszakából, amiket dr. Király Pálnak adott át később, 1968-ban. Az 50-es évek elején mint „régí értelmiségit” méltatlanul mellőzték, „irodavezetővé” minősítették le, majd eltávolították szeretett egyesületétől.

1948-tól a Magyar Állami Erdészet Központi Igazgatóságánál, 1949-től az Erdőközpont erdőszeti dokumentációs osztályán, 1950-től 1954-ig a Mezőgazdasági Dokumentációs Központnál, majd hosszabb ideig az Akadémiai Kiadónál szerkesztette az Agrárirodalmi Tájékoztatót (1953–56), a Magyar Agrárirodalmi Szemle Erdészeti rovatát (1950–57). Közreműködött több szótár munkálataiban. 1957 végén vonult nyugállományba, de ezt követően még évekig dolgozott az Akadémiai Kiadó külső munkatársaként és fordítóként.

Főbb munkái: Külföldi erdészek Magyarországon (Erdészeti Lapok, 1936.), A gyakorlati kiképzésről (Erdészeti Lapok, 1938.), A német erdő- és fagazdaság piacrendje (Erdészeti Lapok, 1939.)

Sírhelye: Mihályi Zoltán hamvait 1970. október 12-én, Budapesten, a Farkasréti temetőben helyezték örök nyugalomra.

Horváth Sándorról

Szokássá vált, hogy a haladás útvonalát a gazdasági életben is szakaszokra osszuk. A határt nem a magunk tetszése, hanem nagy események szabják meg, s kimagasló alkotások jelezik. Ilyen határjelező hatalmas alkotás a mi szakunk életében az erdőtörvény, amelynek végrehajtása immár huszonötödik évét számlálja.

Negyedévszázad maroknyi idő a gazdaságtörténet mértéke szerint; s hogy ezt a maroknyi időt mi mégis a magyar erdőgazdaság hatalmas korszakának szeretjük emlegetni, bizonyára onnan van, mert emlékezetünk, tudásunk és érzésünk szerint ennek a maroknyi időnek minden éve-napja tele volt az egyszerre széles mederre kapott gazdasági tevékenység erőteljes áramlatával, a céltudatos munka eltörölhetetlen nyomdokaival, újabb meg újabb térhódítással, új meg új irányban. Tele étellel, erővel, munkával, sikerrel.

Tele csüggedetlen kitartással a töretlen út akadályainak leküzdésére; türelmes mérséklettel és óvatossággal a gyors, de fölszines haladás végzetes veszedelmeinek elhárítására; és tele igaz hűséggel és őszinte megbecsüléssel a zászló és egymás iránt.

Érzésünk, amely a múltat eképpen látatja velünk, nem csal, akkor a letelt negyedévszázadot méltán és joggal emlegetjük szakunk valóban nagy korszakának. Nem az idő hossza, nem az évek száma szerint, hanem az erdőgazdaság mai fejlettségéhez és a jövőbeli haladásnak biztató reményeihez képest – az állami és társadalmi élet terén egyaránt.

Ennek az életerős és eredményes gazdasági tevékenységnek élére állította most a legfelsőbb királyi elhatározás *Horváth Sándort*. Arra a helyre, ahol a tettekészség s a hatalmi erő mélységes befolyást gyakorolhat a gazdasági haladásnak irányítására; de üdvösen csak úgy, ha a tettvágy s a hatalmi erő lelkiismeretes kötelességtudással és felelősség érzettel párosul, s ezekkel harmonikusan egybeolvadva, széleskörű tudás és tapasztalat alapján, előrelátó gondossággal nyilatkozik meg.

Am éppen ezért kelt megelégedést s megnyugvást a legfelsőbb elhatározás mindannyiunkban, akikben a magyar erdőzet nagy korszakának megbeesülése a jövő iránt nemcsak reményt és bizalmat, hanem a fáradságos alkotásoknak sorsát féltő aggodalmat is tart mindig ébren.

Horváth Sándor egyénisége teljes világosságban áll mindannyiunk előtt. A magyar erdőzet nagy korszakának önzetlen odaadásban, hűséges kitartásban, kimeríthetetlen munkabírásban kezdettől mindmáig példás munkását, kimagaslóan tiszta lelkületű és érinthetetlen jellemű alakját és szakunknak szellemben már évek sora óta elismert egyik vezérét tiszteljük benne.

Ismeri, mert közvetlenül munkálta vagy hathatósan támogatta az erdőzetnek minden ágazatát, az állami és a társadalmi élet terén egyaránt, úgy hogy a saját pályafutása mind ez ideig a legbensőbb kapcsolatban állott a magyar erdőzet korszakos fejlődésének folyamatával, szakunk színvonalának fokról-fokra való emelkedésével.

S ha igaz amint hisszük is, hogy a magyar erdőgazdaság rohamos fellendülését az erdőtörvényben nyert széles és szilárd alapon is az államhatalom és a társadalmi tényezőket összpontosító Országos Erdészeti Egyesület kölcsönös támogatása, a nagy céloknak egyetértő fölkarolása idézhette csak elő, akkor megelégedésünkre, s megnyugvásunkra szolgálhat az is, hogy Horváth Sándor az egyesület igazgatásában ma már az elsők között foglal szintén helyet. Még pedig ott is hosszú, két évtizedes tevékenysége révén, amely idő alatt, mint az egyesület titkára, az állami igazgatás s a társadalmi tevékenység összhangba hozatalával járó fontos föladatnak és munkának oroszlánrészét végezte.

A szaktudásnak alaposágát, az ítélőképességnek élességét, a haladás iránt való erős érzéket már kora ifjúságában, pályafutása kezdetén megszerezte. Előbb, amikor a szakszoknak már rég magas színvonalra emelkedett erdőgazdaságát a szaktudomány hírneves tekintélyeinek oldala mellett tanulmányozta, majd itt-hon, amikor az ország különböző vidékeire, honi erdőzeti viszonyainkról tájékozódott, hogy ezek után az összehasonításokra gazdag alapot nyújtó tanulmányok után éveken át az akkor alkotott erdőtörvény életbe léptetésének, s végrehajtásának terhes föladataival foglalkozzék.

Haladás iránt való élénk fogékonysággal karolta föl mindjárt csirájában a kisebb kötött forgalmú erdők állami kezelésének eszméjét, s amellet hűen kitarva, az új eszme teljes kibontakozását folyton gyarapodó sikerrel munkálta; míg nem az áldásos intézménynek, nehéz akadályok leküzdése után, tartós jövőt is biztosíthatott a nevéhez fűződő 1898: XIX.

t.-cikk megalkotásával.

A magyar erdőgazdaság erőteljes továbbfejlődése számára tehát, melyet vezetni, irányítani most már forma szerint is hivatva lesz, maga szintén teremtett újabb, széles és szilárd alapot, melynek kifejlesztésére, avagy a két erős alapnak egybeforrasztására avatottabb kéz az övénel nem lehet. Érzületére s gondolkozására igen jellemző az a kérés és intelem, amit tisztviselő társaihoz intézett akkor, mikor kineveztetése alkalmával új állásában üdvözölték. Kevés szóban sokat jelentő kérés és intelem volt az:

„Szeressétek és becsüljétek egymást; ápoljátok és szilárdítsátok meg az egyetértést egymás között, mert a mi erdőzetiünknek erre igen nagy szüksége van.”

Forrás: *Erdészeti Lapok*, 1905. január

Az OEE székháza és székhelyei 1867–1975

Kapcsolódási pontok, az emlékezet helyei és városi terek

Az 1886-ban átadott székház az Erdészeti Lapok és a könyvtár mellett az OEE történetének legfontosabb sűrűsödési pontja, s egyben olyan színhely, amely sokrétű társadalomtörténeti és kultúrtörténeti elemzések alapjául szolgálhat. Az a tény, hogy a Budapestre költözést követően tizenöt évvel az egyesület elég anyagi erővel és jelentőséggel rendelkezett ahhoz, hogy kétemeletes, reprezentatív székházat építtessen a főváros 19. század végén formálódó kormányzati negyedében, jelzi, hogy az egyesület megtalálta a helyét a korszak közéletében.

A székházépítés és berendezés folyamata olyan kapcsolati hálót rajzolt ki, amelyben az egyesület tagjaihoz, a tagság által felhalmozott tőkéhez, az egyesület tisztségviselőihez kapcsolódnak a korabeli közélet és gazdasági élet kiemelkedő szereplői, a fővárosi közigazgatás működése, s amelyben tükröződik a fával kapcsolatos teljes ellátási lánc, a technológiai és mérnöki innováció helyszínei, a természetkép, a városi iparosok és építőipari munkások hálózatai.

Az elmúlt évtizedek egyesülettörténeti kutatásaiból (lásd például <http://clairandcurtis.com/wagner/alapitok/index.html>) jól ismert, hogy az eredeti elképzelések szerint az épület az egyesületnek, bérlőknek és múzeumnak is helyet adott, illetve adott volna, s ezek a törekvések újabb hálózatokat hoztak létre.

A helyszín városon belüli elhelyezkedésén és a bérlőkön keresztül vizsgálhatóvá válik a térhasználat és az ehhez kötődő hierarchiák is. A terek, tárgyak, személyek és anyagi erőforrások ezen kapcsolatrendszerének elemzése önálló tanulmányt, sőt kutatási programot igényel. Egy ilyen kutatás nem csak gazdagítaná a jelenleg *Szívós Erika* és *Nagy Ágnes* nevéhez köthető budapesti mikrotörténeti kutatásokat, de interdiszciplináris tenné, és így módszertanilag meg is újítaná azokat.

A Wagner Károly Könyvtárban őrzött, az Erdészeti Lapok előző számában is említett forrás- és cikkgyűjtemény, és a kutatómunkát dokumentáló iratokból egyértelmű, hogy az Alkotmány és a Honvéd utcák sarkán álló épület több, a történészek érdeklődésére számot tartó kutatási témánál és szakmai kihívásnál.

Az Alkotmány utcai székházhoz fűződő jogok elvesztése meghatározó

veszteségmenny volt az egyesületi közösség számára. Az egyesület anyagi alapjának és önállóságának elvesztését is jelentette, valamint a háború utáni bizonytalanság, és helykeresés elhúzódsát hozta.

A jogok visszaszerzésére irányuló törekvések ma közösségformáló jelentőségűek. Az egyesület 1948 és 1953 között több fokozatban veszítette el a székházat. Az egyesület vezetése 1949-ben komoly erőfeszítéseket tett azért, hogy az épületben működhessen tovább, majd a rendszerváltást megelőző évektől kezdve többször fordult az igazságszolgáltatáshoz.

Az érvek nem arra a ma Alaptörvényben rögzített álláspontra alapoztak, miszerint az 1944 márciusa és 1990 áprilisa között született döntések szuverenitással nem rendelkező államban születtek, s nem is a 20. század legellentmondásosabb kérdésére, a kárpótlási igényre, illetve a vagyon-visszaszolgáltatásra, hanem arra, hogy az 1953-as döntés a korabeli jogszabályoknak nem felelt meg, tehát azt már az 1950-es években működő bíróságoknak is érvényteleníteniük kellett volna.

A székház kérdése az OEE mint közösség egyik érzelmi alapját jelenti. A helyszínhez és a tér képzetéhez kötődő érzelmekben emlékezet, az állam-állampolgári kapcsolatot illető elvárások rendszerváltás utáni változásai, valamint a jogállamiság és egyesületi lét közötti viszony 20. századi története sűrűsödik.

A székház a 20. század első felében olyan, a magyarországi erdőgazdaság szempontjából meghatározó, s további kutatást igénylő eseményeknek is helyszíne volt, mint *Kaán Károly* 1923. decemberi megbuktatása, vagy az 1935-ös erdőtvény előkészítése.

Közismert, hogy *Bedő Albert* az épületben lakott, *Tasnády Gyula* szerepéről pedig korábban a háborús évek kapcsán már írtam. Az Alkotmány utca 6. igen sokak számára volt szolgálati vagy bérelt lakhely.

A lakók és bérlők életébe kevés levéltári dokumentum enged betekintést. 1941-től a zsidónak nyilvánítottak elkülönítése, majd a háború után az igazoló eljárások, a tulajdonjogi káosz, lakáshiány a lakáshivatali ügyintézés és a rezsim metszéspontjában formálódó lakáshivatali ügyintézés indokolja, hogy miért éppen az 1940–49 közötti időszakból maradt fenn a lakókat nyilvántartó könyv.

A nyilvántartásból az irodát bérlő vállalkozások, illetve az 1945-től beköltöző hivatalok listája nem tűnik ki, a forrásból azonban számos, egyébként kevésbé látható alkalmazottról és menekülőkről kapunk pillanatképet.

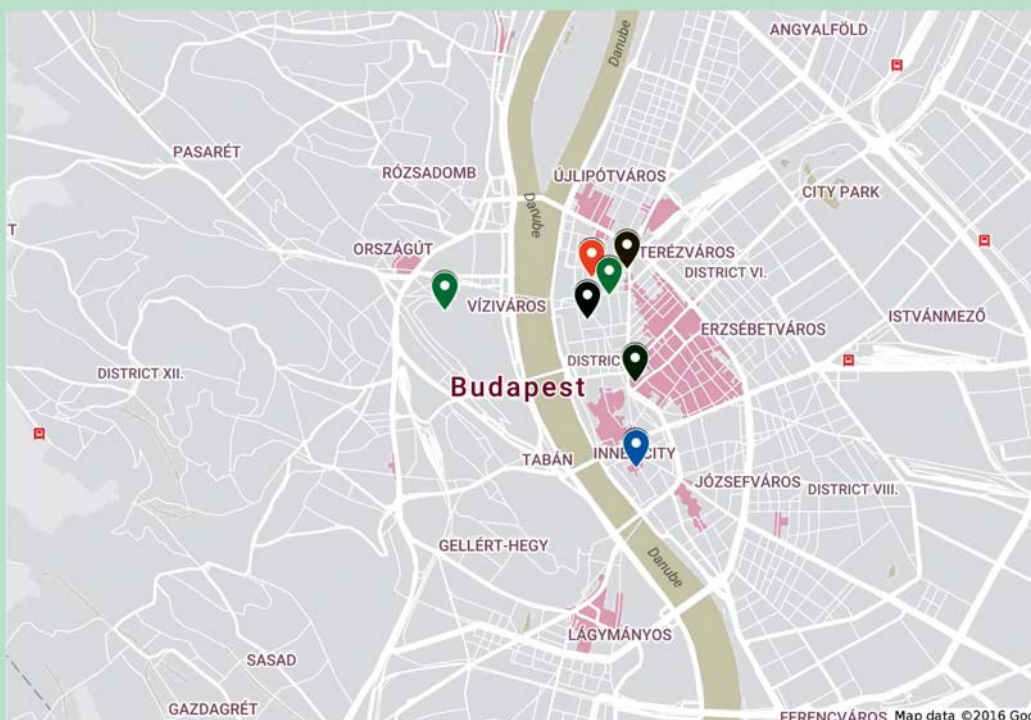
A nyilvántartásban előforduló legkorábbi lakó *Prichradny Mária* és főbérlő szerepkörben feltűnő férje, *Leboczky János* erdőtiszt voltak, akik 1912 márciusában költöztek be. A család gyorsan gyarapodott, a következő évtizedekben született Lehoczky családtagok közül tucatnyian töltöttek hosszabb-rövidebb időt az Alkotmány utca 6. szám alatt, többnyire 1935 és 1942 között. A család nőtagjai között egy virágkötőnőt és számos háztartásbelit találunk, míg a férfiak közlelebbről meg nem nevezett beosztású tisztviselők voltak. A bejegyzésekből az is kiderül, hogy a második világháború során a család szétszóródott. Többen Berlinbe távoztak, Janka, a virágkötő neve után beregszászi címe lett bejegyezve, László sorsa 1944 végén ismeretlen volt, az egyik Lipótútváron született Lehoczky Jánosné pedig Karoly Varyba ment.

A nagykorósi Papp család 1944 novemberében és 1945 januárja között tartózkodott a székházban, nevük mellett kimondottan a „menekült” megnevezés szerepel. Őket valószínűleg a bombatalálat dobta tovább az ostrom kellős közepén. A nyilvántartás szerint visszamentek Nagykőrösre. A nyilvántartási könyv kiköltözés utáni címet feltüntető rovata tucatnyi esetben tartalmazza az „ismeretlen” szót. Ezek közül több minden bizonytalansággal tragédiára

Az Országos Erdészeti Egyesület székhelyei 1867-1970

Székhelyek 1866-1970

1. Bécsi kapu tér 1867 - 1876.
2. Hold u. 21. 1876 - 1886.
3. Alkotmány u. 6. 1886. augusztus-1949. január
4. Bajcsy-Zsilinszky út 72. I. emelet 1949. március - 1951. szeptember
5. Nyáry Pál u. 9 1951. szeptember-1957. január
6. Szabadság tér 17. 1957-1970
7. Anker köz

utal. Halálesetről két esetben értesülünk, ezek a dátumból ítélve közvetlenül nem függték össze háborús cselekménnyel. Az Alkotmány utca lakói között az 1940-es években „törvénytelenként” nyilvántartott cselédlánnyal, portással, valamint háztartásbeli nők és állami tisztviselő férfiak tucatjaival találkozunk, akik az ország számos különböző pontjáról érkeztek, sok esetben a fővárosban maradtak, máskor az országhatár felé vették az irányt. Az utolsó lakók 1949. március elején hagyták el a házat. Ezt követően az OEE a székhelyül szolgáló épületekben maga is alérlő volt.

A 20. század közepén a néhány évenként, majd évtizedenként zajló költözések nem új egyesületi igényekhez, hanem az állami döntéshozók akaratahoz kötődtek. A székhelyeket a fővárosba költözéstől az 1970-es évekig Budapest térképén feltüntetett ábrán látható, hogy azok mindvégig a belvárosban maradtak. Eből tehát nem látszik státuszvesztés.

Amint azonban azt a közelmúltban megindult intézményköltöztetési hullám kapcsán is láthatjuk, a költözések mindannyiszor a pótolhatatlan iratanyag és a könyvtári állomány, valamint a nagy értékű bútorok sérülésének veszélyével jártak. Ugyanígy következményekkel járt a helyhiány is. Ez a veszély valósággá is vált, az évtizedek során a 19. századi iratanyag nagy része valószínűleg megsemmisült, valamint a tróféagyűjtemény is elkallódott.

A székházzal kapcsolatos erőfeszítések idején, 1949 márciusa és 1951 szeptembere között egy Alkotmány utcához közeli helyszínen, a város közlekedésében jelentős Bajcsy-Zsilinszky út 72. szám első emeletén volt a székhely. Ezt követően a jóval félreesőbb Nyáry Pál utca volt az újabb átmeneti helyszín. A forradalom utáni költözés indoka az egyesületi levéltár dokumentumaiból nem derül ki. Feltehetően kormánydöntés volt, hogy az MTESZ gyakoroljon szorosabb ellenőrzést az alá tartozó egyesületek fölött.

Ez a törekvés a Szabadság tér politikai térképének átalakításával. A tér 1920-ban a revizionizmus szimbolikus terének számított, amit az itt elhelyezett köztéri szobrok jelképeztek. A téren 1946-tól állt a szovjet katonai emlékmű. Az 1950-es években a Magyar Dolgozók Pártja és személyesen Rákosi Mátyás által használt hivatali helyiségek, valamint a hírszerzés épületeinek védhetősége érdekében a tér alá bunkerrendszer került. Az újabb átalakítást éppen a Rákosi-korszak legfontosabb épületeinek közelsége, valamint az indíthatta el, hogy a forradalom alatt a téren álló, családot ábrázoló Kisfaludi Strobl szobrot felrobbantották, mivel az Sztálin születésnapja alkalmából készült. A Szabadság tér 17. a Magyar Televízió és a MTESZ székháza lett. Ezen költözésről több dokumentum maradt fenn. Ezek azt mutatják, hogy az OEE vezetése megpróbált az eredetihez

képezt több helyet kialakítani, ez azonban nem járt sikerrel. Az 1970-es költözés újra komoly feladatot jelentett. Jóllehet az Anker köz a Szabadság tértől csak néhány perc séta, ismét szinte lehetetlen feladat volt minden értéket megőrizni.

Székház, tér és emlékezet kapcsolata az OEE történetének egyik legfontosabb dimenziója, s ez az egyesület történetének legalaposabban dokumentált aspektusa. A már elvégzett levéltári munkára alapozva a székházzal kapcsolatos térbeli, materiális és társadalmi hálózatok, valamint a 20. századi költözések hátterének, helyszíneinek és lefolyásának kutatása olyan kérdések, amelyek megválaszolása gazdagíthatják az egyesület közösségének emlékezetét, s egyben a történetírás iránt érdeklődők figyelmét az egyesületre irányíthatják rá.

Balogh Róbert

történész, MTA BTK
Történettudományi Intézet

Felhasznált irodalom:

- Nagy Ágnes: Harc a lakáshivatalban. Politikai átalakulás és mindennapi érdekérvényesítés a fővárosban, 1945–1953. Korall, 2013.
- Schweighardt Ottó: Epilógustervezet az OEE Székház Per 2000–2002 című kötethez, Erdészeti Lapok 2016. 314–317.
- Szívós Erika: Az öröklött város – Városi tér, kultúra és emlékezet a 19–21. században, BFL, 2014.
- Tabajdi Gábor– Ungváry Krisztián: Budapest a diktatúrák árnyékában, Jaffa, 2012. 🌿

A Körösök vidékén

Az OEE Erdők a Közjóért Szakosztálya kihelyezett szakosztályülését a Délalföldi Erdészeti Zrt. működési területére, Gyula térségébe szervezte. A programokat Puskás Lajos állította össze és vezette, aki a Gyula-Városerdőn található Tájékoztatói Központ, Erdei Iskola vezetője.

19 fős csapatunk az ország számos pontjáról érkezett, ki autóval, ki vonattal az egyébként tömegközlekedéssel is könnyen megközelíthető erdei iskolához. Ezt követően az egyik foglalkoztató helyiségében ismerkedhettünk meg az 1998 óta működő erdei iskola gazdag szemléltetőanyagával és a gyermekek által termésekből, valamint természetes anyagokból készített alkotásokkal.

Házigazdánk részletes ismertetőt tartott a környékről, annak tájféldrajzi kialakulásáról, sajátos történelméről. Megtudtuk, hogy a vidék kialakulásában a Körös folyók építő munkája játszotta a főszerepet. A Gyulától mintegy 140 kilométerre húzódó Bihar-hegységből eredő folyók a városig megtett útjuk során kb. 1200 métert esnek, a következő 100 kilométeren pedig mindössze kb. 10 métert.

A szétterülő víz lerakta szállított hordalékát, kialakultak a „dombok”, amelyek megteremtették az élet feltételeit. A halban gazdag vizek nyújtotta lehetőségeket egykor foggazdálkodással használták ki az emberek. A fokokat gondozták, természetes halastavakat alakítottak ki, az ártér nagy részét legelőként művelték, amelyeket a folyó időközönként elárasztott és termékenyvé tett. A zátonyokon gyümölcsösöket létesítettek.

Az első és második katonai felmérés térképei jól szemléltették a folyószabályozás előtti tájra jellemző állapotokat, az eredetileg erdőkkel borított területeket.

A beszélgetés után lovas kocsikra szálltunk és a mályvádi tározó felé vettük az irányt. A tározóban mintegy 2500 hektár kiterjedésű erdő található a Fekete-Körös bal parti árterében.

Előadás közben az erdei iskolában

A tározót 1976-ban hozták létre, ugyanekkor a tározó területén élő erdészkolóniát kitelepítették. Az egykori házak, tannyák helyét ma kisebb dombok jelzik. Vízbeeresztés esetére 22 vadmenekítő dombot alakítottak ki.

A 19. század második felében végrehajtott folyószabályozási munkák alapvetően megváltoztatták a táj arculatát. Ezek a munkák egyébként a Fekete-Körösöt érintették a legkevésbé. Az egyik legfontosabb körülmény a talajvízszint alakulása volt, amely a folyók bevágódásával több métert csökkent.

A tölgy-köris-szil ligeterdőkben kezdtek kipusztulni a fák a vízhiány miatt, több hernyógradáció is pusztított, a legnagyobb ezek közül 2200 hektár erdőt érintett.

A vízvisszapótlást 1992-ben szivattyúzással kísérelték megoldani, de nem jártak eredménnyel, így elkezdődött a gravitációs vízbeeresztés lehetőségének tervezése. Egy csatorna esésviszonyainak megváltoztatásával, duzzasztók építésével erdészeti vízpótló rendszert hoztak létre, 24 éve. Időjárási viszonyoktól függően évente 6-8 hónapig van víz a rendszerben, de minden évben máskor, így évről évre különböző vegetáció alakulhat ki. A Fekete-Körös vizét egy halastóba eresztik, majd annak hulladékvizét (mintegy 200 000 m³) az erdők felé kormányozzák. A vízpótlásnak köszönhetően szemmel látható a javulás az erdők állapotában. Hogy mindez a valóságban is megismerjük, tettünk egy hangulatos sétát a Biri-ér mellett.

A Biri-ér mentén

A területen az 1950-es évek közepén, 1960-as évek elején kezdődtek az erdőtelepítések, az öntés erdőtalajokon, réti erdőtalajokon, különböző eredménnyel. Napjainkban az erdészeti által kezelt 12 000 hektár erdőben 65 százalék a tölgy aránya. Legrégibbi fennmaradt állománya, a Bánya-réti „östölgyes” legelőerdő maradvány. Jelenleg csak a fák mérete és elhelyezkedése utal az egykori használat nyomaira.

Az 1950-es években párthatarozat született a legelőerdő kivágására, azonban az egykori erdészek nem voltak hajlandók teljes mértékben teljesíteni határozatot, és a Bánya-rét déli részén 1-1,5 hektáron meghagyták az eredeti állományt.

Érdekesség, hogy a Bánya-réti östölgyes lett hazánk ezredik természetvédelmi területe 1989-ben. A tározóban napjainkban a megnövekedett vadlétszám következtében az erdősítések keríteni kell, elsősorban a dám ellen. Utunk során egyébként több dám rudlival is találkoztunk.

Az erdei iskolához a Fekete-Körös bal parti árvízvédelmi töltésén tértünk vissza, útközben megnéztük a Mályvádi árvízi szükségeltározó alsó vízbeeresztő műtárgyát. Szintén megtekintettük az erdei iskola szomszédságában lévő csillagvizsgálót, amelyet a közeli Gyulaváriban született világhírű fizikus és kutató, *Bay Zoltánról* neveztek el. A tudós mérte meg először a Hold és Föld távolságát radarhullámok segítségével 1946-ban.

Vacsora után, már sötétben kerestük fel a Fekete-Körös túlsópartján lévő Szilágyi Imre-emlékszobát. A felújított épületben kialakított kiállításon kaptak helyet Szilágyi Imre szakmához kapcsolódó használati és berendezési tárgyai, valamint időszakosan megtalálhatók itt az erdei iskolás gyermekek által készített művészi alkotások.

A gyulai vár mellett

Második nap Gyula város történetével ismerkedtünk. Kísérőnk részletesen mesélt a városról a gyulai vár szomszédságában álló évszázados tölgyfa árnyékában. Többek között megtudtuk, hogy a várost egy 1215 körüli iratban említik először. A vár Zsigmond király idejében épült, fénykorát az 1480-as években élte. Ellentmondásos, de a török hódoltság

ideje alatt a vidéket pezsgő élet jellemezte, amely megszűnt a török kiűzése után, ugyanis a felszabadító csapatok egymásra fosztogattak és ennek következtében az 1700-as évek elejére a megye elnéptelenedett. A király ezután szolgálataiért Harruckern János Györgynek adta a megye birtokainak jelentős részét, aki kereskedőként jó érzékkel hamarosan felfelendítette a környéket. Többféle nemzetből telepített be lakosokat, akiket különböző kedvezményekkel csábított Békésbe. A fiának csak lányai születtek, így később házasság révén jutottak birtokokhoz az Almássyak és a Wenckheimék is.

Az átfogó ismertető utána a csapat megnézte az Almássykastély Látogatóközpont interaktív kiállítását, amely a modern kor igényeinek megfelelően mutatta be a régi polgári élet mindennapjait.

Az ebédet követően még szó esett az erdei iskolával kapcsolatos jövőbeli tervekről. Ezek között szerepel például egy hosszabb (6-8 km) tanósvény, a Szilágyi Imre-emlékház továbbfejlesztése, kertjének parkosítása. Ezen fejlesztések megvalósulásával még sokrétűbbé válnak az iskola programjai, amelyekre már most is az ország minden részéről, sőt külföldről is érkeznek gyermekcsoportok.

Miklós Tamás, szakosztálytitkár

Erdőművelők szakmai napja a VADEX Zrt. területén

Az Alföldi Erdőkért Egyesület Erdőművelési és Környezetvédelmi Szakbizottsága és az Országos Erdészeti Egyesület Erdőművelési Szakosztálya közös szakmai napot szervezett a VADEX Mezőföldi Erdő- és Vadgazdálkodási Zrt. területén, 2016. június 13-án.

A különlegesnek nevezhető programon nagyszámú, 53 fő jelent meg szinte az ország minden részéről. A programot szemezkelő esőben *Majoros Gábor*, a VADEX Zrt. vezérigazgatója nyitotta meg a Rácalmási Nagysziget turisztikai fogadóhelyén. Köszöntötte a megjelenteket, köztük *dr. Mózes Csabát*, a Földművelésügyi Minisztérium Erdészeti és Vadgazdálkodási Főosztályának főosztályvezető-helyettesét. Bevezetőjében vázolta a társaság tevékenységét, gazdálkodásának jellegzetességeit. Ezt követően *Tóth Károly* termelési vezérigazgató-helyettes beszélt a VADEX Zrt. és Rácalmás város kapcsolatáról, a cég erdő-, és vadgazdálkodásának mutatóiról, az erősen tagolt kezelt erdőterületek elhelyezkedéséről.

A rácalmási bemutató során a Duna árterének erdőgazdálkodási sajátosságait ismerhettük meg, ahol a helyi államerdészeti szakszemélyzet nagy elhivatottsággal hangolja össze a természetvédelem és az erdőgazdálkodás elvárásainak megfelelő szakfeladatokat.

Majoros Gábor köszönti a résztvevőket

Mélyforgatásos tölgyfelújítás

A Sárosdi Erdőgondnokság fő szakmai tevékenységét *Sebestyén János* erdőgondnok mutatta be. A terepi programon két nemesnyár-ültetvény véghasználatát követően végzett kocsányos tölgy és fehér nyár erdőszerkezet-átalakítású erdőfelújítást tekinthettünk meg, megtárgyalva annak technológiai részleteit.

A rácalmási Duna hullámteret elhagyva átutaztunk a tengelici homokvidékre, ahol *Angeli Kornél* a kontrasztos homokvidék erdőgazdálkodásának természetvédelmi és vadgazdálkodási összefüggéseit mutatta be. Majd *Balsay Zsolt* a Sárét-Sárvíz-völgye tájegység természeti területének réti talajon folyó speciális erdőművelési technológiáról tartott rövid összefoglalót.

Az ottani terepi bemutató mélyforgatásos tölgyes és szürke nyáras erdőfelújításokat érintett, de betekintést nyertünk a vadkármelegelőzési technológiák helyileg alkalmazott módszereibe is. A programot a Székelyerdő Kft. középnehéz erdészeti tárcsájának gyakorlati bemutatója zárta.

Szakmai napunk végén a Soponyai Ökoturisztikai Központot kerestük fel, ahol az Erdészeti, Vadászati Múzeum megtekintése után baráti beszélgetéssel egybekötött ebédrel zárult a program a VADEX Zrt. vendéglátásával.

Koczka Zoltán

OEE Erdőművelési Szakosztály

Szeniorok a Körös–Maros Nemzeti Parkban

A kétnapos programot Bogdán József szeniortársunk szervezte. Az első helyszínen, Szarvason Parzen Balázs erdőmérnök, osztályvezető és természetvédelmi őrszolgálatvezető kollégánk fogadott bennünket, aki végigkísérte a csoportot az egész tanulmányúton.

Főszervező szeniortársunk családi kapcsolatainak hála, a buszpályaudvarról abba a Liget Wellness és Konferencia Hotelbe érkeztünk, amely a Holt-Körös partján fekvő 5 hektáros nagyon szép parkban helyezkedik el. A kölcsönös üdvözléseket és ebédet követően megtekintettük a parkot és a hotelt, majd Parzen Balázs vezetésével a Szarvasi Arborétumban, a híres Pepi-kertben tettünk egy kellemes, tanulságos sétát.

Menet közben röviden megismerhetjük a Bolza családhoz kötődő arborétum történetét. Bolza József és felesége gr. Batthyány Anna kezdte meg az Anna-liget fásítását. A parkban és a később épült kastélyban ma a Körös–Maros Nemzeti Park (továbbiakban: NP) Igazgatósága működik.

Ifj. Bolza József (Pepi) kezdte kialakítani az arborétumot a magasabb fekvésű, árvíz által nem érintett területek betelepítésével. Később a szarvasi birtokot és a kastélyt Bolza Pál örökölte, aki a Körösök szabályozása után, 1890 körül folytatta a nagyarányú telepítéseket. Anna-liget sok értékes fáját ültette át a mai helyére és a világ minden részéről hozatott ültetési anyagot.

A 82 hektáros, 1600 fa- és cserjefajt, -faját, változatot (ebből 1200 lomblevelű) bemutató élőfagyűjtemény öt részt

foglal magába, melyből négy látogatható: a legrégebbi a Pepi-kert, a Mitrowssky kert, a Parkerdő és az ún. konyhakert. Nem látogatható az örökzöld törzsültetvény a faiskolával. Az arborétumban található törzskönyvezett növények alkotják az élő génbankot és törzsültetvényt. A fás növények mellett mintegy 250 lágyszárú faj és mintegy 150 fészkelő és átvonuló madárfaj színesíti a kertet.

Mi a Pepi-kerttel és a Parkerdővel ismerkedtünk meg sétánk során és természetesen felkerestük a kert „szárjait”, a szép páfrányfenyőket és a hatalmas kaliforniai mamutfenyőt. Az arborétumi sétát a kikötőben fejeztük be, majd hajóra szállva, vicces kedvű kapitányunknak köszönhetően hangulatos és vidám utat tettünk a Holt-Körösön.

Közben a parton több különleges látványban is részünk volt: az arborétum részeként láthatunk az ország legnagyobb egyedyszámú mocsárciprus-állományát, majd a Magyar Királyság földrajzi középpontját jelölő emlékművet, a karcsú, magas oszlopon álló millenniumi emlékszobrot, a vízi színházat, a Holt-Körösön átívelő gyalogos hidat, a Bolza-kastélyt, mellette a Romulus és Remus szobrot, mely a család itáliai származására utal. A hajóutat megszakítva rövid sétát tettünk a vá-

ros központjába a régi evangélikus templomhoz, a Tessedik Sámuel-emlékműhöz, a Tessedik által alapított első gazdasági (akkori nevén szorgalmatossági) iskolához.

A hajókázást követően a NP látogatóközpontjába mentünk, ahol a szállás elfoglalása után megnéztük a nemrég elkészült Körös-völgyi Állatparkot. A zömmel hazai állatfajokat szép környezetben bemutató 2 kilométer hosszú ta-

növény jó beruházásnak bizonyult, mert több ezer fővel növelte a látogatóközpont vendégeinek számát. Érdemes megjegyezni, hogy a tanösvényt teljes hosszában bejárhatják a mozgáskorlátozottak is. Az állatbemutatók mellett mindenképpen meg kell említeni a bejárás során megtekinthető idős, méretes kocsányos tölgyeket, melyek Anna-liget gyöngyszemei.

Házigazdáink szervezésében finom, igazi alföldi vacsora várt bennünket, birka- és marhapörkölt. Vacsora után rövid tájékoztatót kaptunk a NP területéről, természeti értékeiről, feladatairól és a másnapi programról. Váratlanul megjelent körünkben *Tirják László*, a NP igazgatója, aki aznap délelőtt védte meg sikeresen PhD értekezését Sopronban.

A második napi program az igazgató

előadásával kezdődött. A Körös–Maros NP az alapítások sorrendjében hetediként létesült 1997. január 16-án. Működési területe mintegy 800 ezer hektár, s a 13 részterületből álló nemzeti park 51 125 hektáros. Az igazán sokszínű alföldi tájat ez a 13 különálló terület képviseli a Tiszántúl délkeleti részén. Ha tömbösítjük, akkor két nagy részre oszthatjuk a védett területeket: a Körösök vidékére és a Békés–Csanádi löszhátra.

Vannak kiemelt feladatai a NP-nak: a világon csak itt előforduló erdélyi hérics és bókoló zsálya, a hazánkban csak a csanádi pusztán élő sztyepplepké, valamint az ország legnagyobb vetővirág-állományának mentése, fenntartása. Kiemelt feladata továbbá a 2014. év madarának, a NP és a Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület címer állatának, a tűzoknak a védelme, állományának a növelése, élőhelyének megóvása, életfeltételeinek javítása.

Az ismertetés után betekintettünk a tűzokvédelmi programba Dévaványán, a Tűzokvédelmi Állomáson. Vezetőnk Széll Antal természetvédelmi területfelügyelő volt. Kissé megkésve érkezünk, ezért rögtön a terepre, a megfigyelő tornyhoz mentünk. Hosszas távcsövezés után megláttuk a tűzokokat, a spektív felállítása után pedig mindenki gyönyörködhetett e pusztai madarak szépségében. Sajnos a dürgést lekéstük, de így is nagy élmény volt az újabb és újabb példányok felfedezése. Számoltuk: négy, hat, nyolc példány. És ekkor valamitől megriadva szárnyra kaptak, tizenhat madár kelt fel és lassú, méltóságteljes szárnycsapásokkal tovaszálltak. Semmi nem pótolható látvány volt!

Visszatértünk a Tűzokvédelmi Állomásra, ahol Széll kolléga előadását hallgattuk meg. A tűzok a legnagyobb testű röpkepes madarunk, a kakas 15-18, a tyúk 4-5 kilogrammos. Küllemével, testfelépítésével a füves-pusztai életmódhoz alkalmazkodott. Rendkívül éber, óvatos madár, csak a nyílt pusztaságban érzi jól magát. Március–áprilisban van a párzás, a dürgés. Fészket nem épít, talajmélyedésbe rakja 2-3 tojását, amelyek 23-28 napi kotlás után kelnek ki.

A világ tűzok állománya 44-51 000 példány, a zöme Európában él (38-47 000). A legnagyobb populáció Spanyolországban (mintegy 30 000 példány), Dél-Oroszországban és hazánkban (körülbelül 1500) van.

A II. világháborúig a mai Magyarország területén közel 8000 példány élt, de a mezőgazdasági területek átalakítása, a gépesítés és a vegyszerezés növekedése,

valamint a vadászat a kipusztulás szélére sodorta a fajt. 1969-re 2765 példányra zsugorodott az állomány, ezért a világon elsőként védetté nyilvánítottuk a tűzokot. A nemzetközi összefogás 1981-ben mindenütt védetté tette a fajt. 1975-ben a tűzokpopuláció védelmére megalakult a Dévaványai Tájvédelmi Körzet, majd 1978-ban a Tűzokvédelmi Állomás. Ott foglalkoznak a tavaszi mezőgazdasági munkák során az ország minden tájáról előkerülő veszélyeztetett fészekaljából származó tojások és csibék mentésével, a tojások keltetésével, a fiókák felnevelésével és a szabad természetbe való visszavadításával.

1997-től a NP látja el a térségi tűzokvédelem feladatát, ahol a tűzokmentésen túl cél a tűzok élőhelyeinek megóvása, fenntartása. A tűzok térrigényéből fakadóan a védett területek fenntartása mellett nagy hangsúlyt kap az ember által használt kultúrtáj ökológiai szempontokat előtérbe helyező használatának elősegítése, ösztönzése. Ez a záloga annak, hogy az ember is fenntartható módon együtt létezzen a tájjal, s benne többek közt a pusztá nemes, címeres madarával, a tűzokkal.

Élmény volt hallgatni a rendkívüli tárgyi tudásról, gyakorlati tapasztalatról és a természetvédelem iránti elkötelezettségről tanúbizonyságot adó előadást. Ezt az elkötelezettséget, tudást mások is tapasztalták, mert a Magyar Köztársaság elnöke 2013-ban Széll Antalnak a Magyar Köztársaság Ezüst Érdemkereszt kitüntetés adományozta a Dél-Alföld madártani kutatásáért, megismertetéséért és a több évtizedes tűzokvédelmi tevékenységéért.

Azt mindenki tudja, hogy a vadon élő állatok a természetes környezetükben érik legjobban magukat, s a fiókák az anyjuk védő szárnyai alatt cseperednek a legkedvezőbb körülmények között. Tehát a kis tűzokokról legtöbbet az anyatűzoknak kell tudni. De nem így van ez a veszélyeztetett fészekaljából kikerült tojásokból keltetett fiókákkal, ezekről Széll Antal még a tűzoktojónál is többet tud.

Az előadás után még megnéztük a Réhelyi majorság szürkemarháit és bi-

valyait, majd a látogatóközpontban megebédeltünk.

A Szeniorok Tanácsa fontos feladatának tekinti az erdészek és természetvédők közötti párbeszéd kialakítását, fenntartását, egymás munkájának megismerését, elfogadtatását a jövőbeni gyümölcsözőbb együttműködés reményében. Ezt szolgálta ez a látogatás is, amely teret engedett egy kis nosztalgiázásnak is. Jóleső érzés volt felidézni a Békés megyei intézményes természetvédelem kezdeteit, amikor az erdőrendezéssel egy szervezetben, fej-fej mellett dolgoztunk és erősítettük, helyenként megalapoztuk az erdészet és természetvédelem kapcsolatát.

Köszönjük az előzékeny, kedves fogadtatást és vendéglátást a Körös–Maros Nemzeti Parknál. Ismét megtapasztalhattuk a már elhíresült szakmai összetartás jegyében eltelt két napon, hogy a kapcsolatok működéséhez, működtetéséhez nem adminisztratív eszközökre, hanem *emberekre* van szükség.

Csak az elismerés hangján lehet szólni mindarról, amit láttunk és hallottunk, ahogyan az intézményre bízott természeti és művi javakkal sáfárkodnak. Mindezekon túl, gratulálunk a munkahelyi kollektívához, az elkötelezett munkatársakhoz. Lépten-nyomon meggyőződhattunk a természetvédelem ügye mellett hitet tett kollégák magas szintű felkészültségéről, a féltő-gondoskodó munkájukról, amellyel a legkisebb feladatoktól a széles körű szakmai és gazdasági tevékenységeikig kezelik a nemzeti park ügyeit.

A további munkához kívánunk az NP kollektívájának nyugodt, alkotói légkört, az egyéni teljesítményekhez jó egészséget.

Dr. Szikra Dezső
titkár, OEE SZTTT

Ülésezett a Wagner Károly Alapítvány

A Wagner Károly Alapítványt az Országos Erdészeti Egyesület kezdeményezésére 1990. június 28-án hívták életre azzal a céllal, hogy tevékenykedjen Magyarország egyik legrégebbi, folyamatosan működő egyesülete könyvtárának fenntartásában és fejlesztésében. Az alapítvány 1999-ben vált közhasznú szervezetté.

Fotó: Haraszti Gyula

A közelmúltban a Wagner Károly Alapítvány alapító okiratát megújították, kuratóriumának tagjainak összetétele megváltozott, megújult, tevékenysége új lendületet kapott. Ennek köszönhetően az elmúlt négy esztendőben az alapítvány az Országos Erdészeti Egyesület Wagner Károly Erdészeti Szakkönyvtárának meghatározó segítőjévé vált.

Mintegy 7,5 millió forinttal támogatta a könyvtárat, az abban folyó munkát, a bérleti, valamint biztosítási díjat, az ott található műtárgyak felújítását, restaurálását, keretezését és a könyvtári állomány gyarapodását, továbbá az Erdészettörténeti Közlemények több mint 100 kötetének teljes körű digitalizálását.

Az alapítványunk céljai között szerepelt az Országos Erdészeti Egyesület 150 éves jubileumához méltó megújulás, és hogy tevékenységéről bárki tájékozódhasson. Ennek keretében reprezentatív kiadvány jelent meg az egyesület, az alapítvány és a könyvtár bemutatására, valamint elkészült az alapítvány honlapja is, ami jelenleg a http://clairandcurtis.com/wagner/az_alapitvany/index.html linken érhető el.

Mivel az alapító jogi személyek fennállásunk ideje alatt képviselőik által még nem találkoztak személyesen, az OEE munkareguli összehívásáról döntött, amelyre 2016. szeptember 15-én az Erdészeti Információs Központban került sor.

Fontos volt számunkra, hogy az alapító 20 tagból 14 küldte el képviselőjét a találkozóra. A megjelenteket Zambó Péter, az Országos Erdészeti Egyesület elnöke köszöntötte, és méltatta a Wagner Károly Alapítvány eddigi tevékenységét. Bakon Gábor, a kuratórium elnöke örömmel tájékoztatta a meghívottakat az alapítvány megújulásáról és az elmúlt években tapasztalható hatékony működéséről. Kérte az alapítók további támogatását.

Az OEE Wagner Károly Erdészeti Szakkönyvtárának dr. Oroszi Sándor, az Erdészeti Lapok szerkesztőbizottsága és az Erdészettörténeti Szakosztály elnöke történeti áttekintést adott a könyvtár kialakulásáról és szerepéről az egyesületi életben.

Dr. Sárvári János, a könyvtár óre bemutatva az elmúlt évek támogatásának eredményeit, így az alapítvány segítségével restaurált egyesületi műtárgyakat, festményeket is, és kérte az alapítványi tagok jövőbeni támogatását a könyvtár további fejlesztéséhez, működéséhez.

Dr. Sárvári János
a könyvtár óre

Különleges ajándék a Könyvtárnak

A kertészmérnök-hallgatók könyvtárunkba látogató idején első csoportját nagy örömeinkre dr. Sipos András okleveles erdőmérnök, okleveles agrármérnök, címzetes egyetemi tanár, a Szarvasi Arborétum legendás igazgatója kísérette, aki ez alkalomból rendkívüli meglepetést tartogatott könyvtárunk számára.

Otthoni könyvei átnézése során került kezébe nagyapja, néhai Sipos Mihály 1887/88-ból származó valétakönyve, amit az Országos Erdészeti Egyesületnek adományozott. A valétakönyv hagyománya Selmechányán közel 200 évre tekint vissza és olyan, egyfajta visszatekintést szolgáló, sajátos emlékkönyv, ami az Akadémiától való búcsúzáshoz köthető.

Viszonylag kevés, a tulajdonos nevét is megőrző, teljesen épen megmaradt valétakönyvet ismerünk. Például a miskolci egyetem műemlék könyvtára három ilyen tulajdonukban lévő valétakönyvről tesz említést.

Sipos Mihály valétakönyve fekvő formátumú, 10x15 cm-es, keményfedelű, arany feliratos, nyomdában készült könyvecske, amely a tulajdonos nevére utaló első rajzos oldalon kívül 69 kizá-

rólág magyar nyelvű bejegyzést, emlékszöveget tartalmaz. (A korábbi emlékkönyvekben érthető módon domináltak a német nyelvű beírások a szlovák és magyar nyelvű szövegek mellett.)

Ezek döntő többsége a hazaszeretetre, az összetartozásra, a barátságra és az együtt töltött selmeczi szép napokra emlé-

kezteti a könyv tulajdonosát. Ezek közül álljon itt néhány ízelítőül: „Ne építs nagy fellegvárakat, s így csalódásod se lesz nagy.” „Igyekezz kitűnni, óvakodj feltűnni.” „Változó időköt is élj, hogy a kellemest annál jobban megbecsüljed.” „Fára fel!” „Legyen az iskola egy nagy puska, s te benne golyó; kívánom, hogy kilövetve (tanulmányaidat befejezve) szerencsésen érj el céljokat!” „Gondold meg és igyál!”

A beírásokat rajzok is kísérik, szám szerint 7, amelyek között a kezdetleges vázlatoktól a rendkívül aprólékosan kidolgozott, művészi értékkel is bíró alkotásokig mindent megtalálhatunk. Ez utóbbiak közé tartozik egy igen érdekes, ugró őzbakot ábrázoló rajz is.

A valétakönyv legérdekesebb és legértékesebb feljegyzése mégis a következő:

„Könyvedd hogyba könyv, a szemed éppen a lapra veted majd: Jusson eszedbe csak ez:

„ah hiszen ismerem őt!” Fordítottam németből.

Nagykanizsa, Zalavm.

Kaán Károly v.kanyar”

Kedves András Bátyám! Nagyon köszönjük a különleges ajándékot!

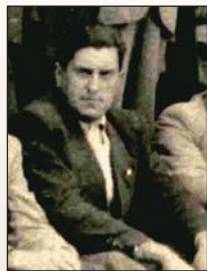
Dr. Sárvári János

Vidám történetek az Egererdő életéből

Az Egri Erdőgazdaság – mai nevén EGERERDŐ Zrt. – története bővelkedik apró, megmosolyogtató eseményekben. Ezek leírva nem lettek, színhagyományok őrizték meg, idős kollégák elbeszéléseiből ismerem azokat a vidám epizódokat, amelyekből átnyújtok egy csokorral kedves olvasóimnak.

Mátrafüreden, a Dél-Mátrai Állami Erdőgazdaság első igazgatója *Vitai József* volt, foglalkozására nézve seprőköltő, 1950-ben ugyanis a szakmai ismeret nem volt feltétele az igazgatói beosztásnak. Vitai gondoskodott arról, hogy a vele történeteken még fél évszázaddal később, ma is derüljünk.

Egy alkalommal az igazgató és a főmérnök – akkor apám, *Wagner Lajos* töltötte be az utóbbi posztot – a minisztériumba volt rendelve. Egy szűk vasúti fülkében foglaltak helyet. Az ablaknál egy csinos nő ült, Vitai mindjárt elhelyezkedett a hölgygel szemben. Láthatólag minden eszközzel igyekezett felhívni magára a hölgy figyelmét, izgett-mozgott, még az óráját is nagy ívben a füléhez tartotta. Mindez azonban nem volt eredményes, ezért megszólalt: „*Elv-társnő, maga párttag?*”. A hölgy arcán némi durcásság jelent meg, és a buzgó férfit válasz nélkül hagyta.

Vitai József

Vitairól szól a következő kis történet is. A Dél-Mátrában dolgozott akkoriban bizonyos *Szucsák* nevű erdőmérnök, méréseket végzett erdőrendezéshez. A mérésekhez kivágott egy vékony bükkfát, ebből készített karókat. A kollégák figyelmeztették, hogy ebből nagy baj lehet, akkoriban az engedély nélküli fakitermelést súlyosan büntették. Javasolták, hogy menjen be az igazgatóhoz, ismerje be bűnét és gyakoroljon önkritikát.

Így is történt, mire Vitai elégedetten így szólt: „nagyon helyes Csucsák elvtárs, hogy bevallotta bűnét, és önkritikát gyakorolt, ezért nem büntetem meg”. Érdekes, a vallás tanai között is szerepelnek a bűnbánat, megbocsátás, feloldozás fogalmai, az akkori közismerten valássalenes politikában hasonló kifejezések jelennek meg a hatalom képére átférférfálva azzal a megjegyzéssel, hogy a megbocsátás nem volt gyakori.

Papp Laci és Adler Zsiga az erdőgazdaságnál

Azokban a kemény években nagy nyomás nehezedett az erdőgazdaságokra. Minden eszközzel növelni kellett a fakitermelést, erről „dekádjelentésekben” kellett beszámolni. Vitai igazgató személyesen ellenőrizte a teljesítést, Gyöngyöstarjánban, az erdőből levezető úton megállva számolta a fával megakart szekereket. A fogatosok azonban túljártak a főnök eszén, ugyanazzal a rakománnyal egy kerülő úton többször megjelentek a számlálásra.

Vitai esküvőjéről is fennmaradt egy kis epizód. A házasságkötő teremből kilépve elégedetten nézett végig a népes vendégseregen, és így szólt újdonsült feleségéhez: „*elvtársnő, most már megcsókolhat, mert házasságunk van*”. Utólag már nehéz eldönteni, hogy ezt komolyan gondolta, vagy csak tréfálkozott.

Az '50-es években nevelési és tudatformálási célból gyakran tartottak szemináriumokat. Apám az egyik ilyen szemináriumról hazatérve elmondta, hogy a kiküldött előadó a szocializmus építéséről beszélt. Elmondta, hogy a szocializmus után a kommunizmus következik, amikor mindenki képességei szerint dolgozik, és szükségletei szerint részesedik a javakból. Apám megkérdezte, hogy ki állapítja meg, hogy kinek mi a szükséglete, a válasz: a párt.

Szintén az 50-es évekből származik a következő kis történet. A háromszoros olimpiai bajnok *Papp Laci* és edzője *Ádler Zsiga* (ez volt a közismert nevük) hosszabb időt töltött Egerben. Papp Laci az erdőgazdaság hátsó udvarában vastag göcsös tuskók hasogatásával edzett, javította erőnlétét.

Egyik alkalommal a Tardosi Sporttáborban jártak, ahol tűzön sütögettek jobbnál jobb falatokat. Ádler szigorú edző volt, egy pohár bort engedélyezett a kitűnő bokszolóknak. *Pál Dezső*, a sporttábor vezetője mesélte, hogy amikor Ádler Zsiga nem látta, Papp Laci még egy pohár bort kért azzal, hogy az edző meg ne tudja. Később Ádler is kérte, hogy töltsenek neki, de azt Papp Laci nem tudhatta meg.

Fotónk az erdőgazdaság udvarán készült, Papp Laci és Ádler az erdőgazdaság embereivel (*Pallagi Béla, Dely György, Macz István, Bekény Miklós, Langer Jenő és Csillag László*) láthatók. Ma már csak Dely György él.

Antal Párol is vannak apró humoros jelenetek, ő párttitkár volt és egyben vadászati felügyelő Egerben. Egyik évben a cég eredménye vérszesen alacsony volt, mindössze 15 millió. Értekezletet hívtak össze, mindenki ott volt, aki labdába rúghatott, dörgedelmes intelmek hangzottak el, mert így „nem mehet tovább”.

Antal Pál is hozzászólt, a következőket mondta: „elvtársak, a vállalat eredménye 15 millió, a vadászat hozott 10 milliót, akkor kérdem én, a többiek mit csináltak?” Persze, tudott dolog volt, hogy a költségek nagy részét kitevő vadkár és sok más költség a művelési ágazatot terhelte, lényegében csak az árbevétel jelent meg a vadászati rovatban.

Ugyancsak a vadászati felügyelőről mesélték a következő történetet. Egy jelentős személyiség érkezett az egriekhez vadászni. Ilyen embereknél biztosra kell menni, nem lehet semmit a véletlenre bízni, ezért Antal azt a megoldást választotta, hogy egy szép – a vendég

számára kiszemelt – trófeás vadat nem kis erőfeszítéssel beterettek egy vadkerítéssel körülvett területre. Antal és a vendég a biztos siker reményében a célpont felé tartott, amikor a kérdéses terület felelős erdésze – aki nem volt beavatva az akcióba –, megállította őket, és tájékoztatta a főnököt, hogy egy bika bent volt a kerítésen belül, alig tudták kihajtani. Antal fővadász erre úgy reagált, hogy módosított addigi nyugodt – és elégedettséget tükröző – arckifejezésén, egyúttal különböző színárnyalatok jelentek meg fején.

Egy másik alkalommal Antal Pál a színházzal szemben álló Lenin-szobor mellett várta az autót, amivel vadászni indultak. Éppen arra ment gépkocsijával *Barta Oszkár* gépkocsivezető, aki valóságos tréfamester hírében állt, mindentől viccet csinált. Látva a szobor mellett álló embert, puskával a vállán, ezekkel a kedves szavakkal illette: „Őrséget állunk Pali bátyám?” Antal dühbe gurult, és keresetlen szavakkal „melegebb hely” célállomást megjelölve elküldte Oszkár barátunkat a helyszínre.

Ettől a Barta Oszkártól származik az a meghatározás, amellyel egy központi dolgozót jellemezte. Az mondta, a szóban forgó nagy tudású személy tudás-szomját szüleitől örökölte, a tudást anyjától, a szomját pedig az apjától.

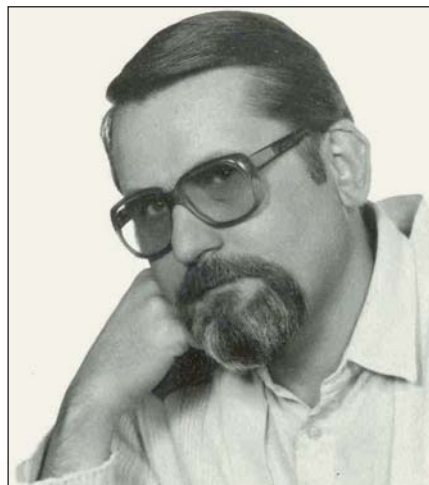
Nem kell bemutatnom azt a kiváló jellegzetesen erdész-vadász egyéniséget – *Zádor Oszkár* bácsit –, akitől sok vadásztörténetet ismerünk. Gazdag életpályája Szilvásváradon kezdődött, ahol *Pallavicini őrgyrf* vadász mestere volt, majd hosszú időn át erdészvezető Fényes-pusztán, nyugdíjasan gondnok Rudolf-tanyán, ahol népes baráti köre emléktáblát helyezett el a tisztele-

tére. Még idős korában is gyakran volt kísérője vadászvendégeknek.

Tőle származik a következő kis történet. A '70-es években megbízták egy magas rangú vendég kíséréssel nagyvadadászaton. Amikor az ráfogta fegyverét egy vadra, Zádor szólott, hogy azt ne lője, tilalmas. Az illető megkérdezte, hogy korábbi gazdájának, Pallavicini őrgyrfnak is ugyanígy meg merete mondani? Oszkár bácsi válasza: annak nem kellett mondani.

Wágner Lászlóról, aki egy év alatt „elvégezte” a Soproni Egyetemet, már részletesen írtam. Róla mindig előkerülnek apró humoros morzsák, ezek közül néhányat megosztok olvasóimmal.

Wágner László

Wágner Laci néhány társával a Bükkfennsík egyik erdészházába érkezett, ahol mindjárt idegenvezetői szerepet vállalt. Bemutatta a falon lévő képeket, a főfalon látható festményre azt mondta, hogy az Jézus Krisztus érett felnőttként. A család tizenéves fiú tagját ábrázoló képről pedig ezt: „ez pedig Jézus suhanak korában”.

A toalet – mint mondta – egy 20. században épült neogótikus épület, amelyben a gótika jegyeit a benne lévő csúcsíves formában felmagasodott érték képviselte.

Egerben pedig az történt, hogy egy turistacsoport megállította és érdeklődött: hogyan lehet eljutni a Gárdonyi-házhoz. Laci részletesen elmagyarázta, majd amikor elindultak, utánuk szólott: most ne keressék, mert nincs otthon az öreg.

Egy alkalommal barátaival Pestről Egerbe készültek, a Keleti pályaudvaron László bátyám megkérdezte a kaulaut: „Mondja kérem, mikor indul az étkezőkocsi Egerbe?”

Az egyetem egy éve után erdészetenél (Szilvásvárad, Ózd, Arló) végzett különféle munkákat, rakodástól a bérelszá-

molásig. Arlóban *Barabás Lajos* erdészvezetőnél jelentkezett munkára, megkérdezte, hogy mi lesz a feladata. Barabásra nem volt kimondottan jellemző a gyors gondolkodás, ezért viszonylag hosszú idő telt el a kérdés feltevése után. Laci erre elővett belső zsebéből egy lapos üveget, és így szólott: „*Lajos bátyám, egy kis fürgítővel megkínálhatlak?*”

Az erdőgazdaság életében nagy ritkán előfordultak gépirói elírások, bakik. Ezek közül kettőt említek, amelyek bennem megmaradtak. Az egyik a '70-es években történt, amikor központunk egy terjedelmes, stencilgépen sokszorosított levelet küldött ki az erdészetekhez, értékelve a szocialista brigádok teljesítményét és feladatait. Valahol a negyedik oldalon gépelési tévedés folytán a szocialista szó helyett „*nacionalista*” jelző került a levélbe. A legérdekesebb, hogy ezt egy ember, *Fónagyypál Géza* vette észre, aki akkor mint ifjú titán, mindent alaposan átolvasott.

A másik baki az 1984-es fogathajtó világbajnokság idején történt. A rendezvény programjáról készült belső használatra egy előzetes program, ebben szerepelt a népviseletbe öltözött népi táncosok bemutatója. A baj csak annyi volt, hogy népviselet szó helyett „*népvi-zelet*” került az irományba. Szerencsére ezt időben észrevették, nyomtatásba nem került ki.

Befejezésül *Estók Bertalant*, a Dobó Gimnázium akkori tanárát idézem. A tanár úr nagy turista volt, diákjaival együtt bükki barlangok kutatásával is foglalkozott, ez ügyben gyakran megkeresett bennünket, erdőgazdaságiakat. Többször kért tőlem segítséget barlangi robbantásokhoz. Tőle tudom a következő kis történetet.

Néhány „Dobós” diákkal együtt a Bükkben túráztak, és a Felsőtárkányi Erdészet valamelyik erdei kunyhójában szállásoltak. Az ottani erdész mindig tartott a kunyhóban ivóvizet, szalonnát, amit az éhes fiatalok jóízűen elfogyasztottak. Amikor az erdész megérkezett, sűrűn kérték elnézését mohóságuk miatt, de az megnyugtatta őket: „*se baj, gyerekek, a szalonnával úgyis csak az aranyeremet kenegtettem*”.

Ezekkel az apró történetekkel – amelyek csak egy töredékét idézik fel az elmúlt fél évszázad vidám eseményeinek –, talán sikerült egy kis mosolyt, jókedvet becsempészni a szürke hétköznapi nem mindig örömteli folyamába.

Wágner Tibor
okl. erdőmérnök

JEGYZŐKÖNYV

az Országos Erdészeti Egyesület elnökségének
2016. szeptember 2-án, 10.00-kor kezdődött üléséről

Az ülés helyszíne: Budapest, Erdészeti Információs Központ (1021 Bp. Buda-keszi út 91.)

Jelen vannak:

Elnökség: Zambó Péter elnök, Kiss László, Andrésiné dr. Ambrus Ildikó és Mocz András alelnökök, dr. Oroszi Sándor SZB elnök, Gencsi Zoltán, Köveskúti Zoltán, Szabó Tibor és Szentpéteri Sándor régióképviselek (9 fő).

Tanácskozási joggal: Bak Julianna EB elnök, Lomniczi Gergely főtitkár, Nagy László EL főszerkesztő, dr. Sárvári János, a Könyvtár őre.

Kimentését kérte: Dobre-Kecsmár Csaba, Spingár Péter régióképviselek.

Az ülést megnyitva *Zambó Péter* köszöntötte a megjelent elnökségi tagokat, meghívottakat. A napirend tárgyalásának elején az elnök megállapította, hogy az elnökség 9 fővel határozatképes. A jegyzőkönyv vezetésére *Lomniczi Gergelyt*, a hitelesítésre *Köveskúti Zoltánt* és *Szentpéteri Sándort* kérte fel, majd ismertette a napirendet. Fentieket az elnökség egyhangúan elfogadta.

Az első napirendi pontban Zambó Péter elnök értékelte a 147. Vándorgyűlést, amely az elnökség véleménye és a résztvevők visszajelzései alapján sikeresen zárult. A Vándorgyűlésen 943 fő regisztrált vendég vett részt, illetve Sep-sikőrőspatakon további 50 fő helyi meghívott, Kálnokon pedig mintegy 250 helyi lakos csatlakozott a rendezvényhez. A regisztrált vendégek között 794 fő volt az Egyesület tagja, ebből kerekén 100 fő az Erdélyi Helyi csoporthoz tartozó kollektíva. Magyarországon és Erdélyen kívül érkeztek résztvevők a Felvidékről, Kárpátaljáról, Szlovéniából, Horvátországból, Ausztriából és Németországból. Magyarországi állami vezetők közül részt vett a Vándorgyűlésen *dr. Áder János* köztársasági elnök, *dr. Semjén Zsolt* miniszterelnök-helyettes, *dr. Fazekas Sándor* földművelésügyi miniszter és *dr. Bitay Márton* Őrs állami földért felelős államtitkár, továbbá *Györfly Balázs*, a Nemzeti Agrárgazdasági Kamara elnöke. A rendezvényről 60 különböző médium összesen 110 cikkben és tudósításban számolt be. Az Erdészeti Lapok július-augusztusi száma részletesen bemutatta a Vándorgyűlés minden mozza-

natát. A rendezvény pénzügyi zárása folyamatban van, erről részletes beszámolót a következő elnökségi ülésen lesz mód előterjeszteni. A támogató partnerek felé az elszámolás megtörtént, illetve folyamatban van, a beszámoló és köszönő leveleket a titkárság elküldte az OTP Bank, a Nemzeti Agrárgazdasági Kamara, a Bethlen Gábor Alapítvány, az OPÁL Tartálypark Zrt., az OT Industries, a Grube Kft., a Cont-Eco Kft. és a Kos Fashion Kft. részére. Az elnök köszönetét fejezte ki az Északerdő Zrt. és az Ipoly Erdő Zrt. részére, hogy többek között munkájukkal támogatták a lebonyolítást.

A beszámolót követően az elnökség megvitatta azt a kérdést, hogy a jövőben az Egyesület miként tud szervezési segítséget nyújtani a hazai Vándorgyűlések szervezéséhez. A Vándorgyűlés 2017-ben Kaszón, 2018-ban a DALERD Zrt.-nél gyulai helyszínen lesz, majd kecskeméti és gyulai helyszínen tervezett.

15./2016. (09. 02.) elnökségi határozat: Az elnökség – a pártoló tagi tanács előzetes tájékoztatása mellett – kinyilvánítja azon szándékát, hogy a jövőben az Országos Erdészeti Egyesület titkársága legyen a vándorgyűlések fő szervezője, amely munkához szükséges a titkárságon a megfelelő kapacitások fenntartása.

A szavazáson jelen van 9 fő elnökségi tag. Szavazatok: 8 igen, 1 tartózkodás, 0 nem.

Az első napirendi pont folytatásaként Lomniczi Gergely főtitkár tájékoztatót a Jubileumi Év hátralévő rendezvényeiről. *Sárvári János* felajánlásából az Egyesület emléktábla elhelyezését készíti elő az alapítás helyszínéül szolgáló Köztelek utcai épületen, majd december 9-én az Országgyűlés Felsőházi termében tartott rendezvényvel tervezi zárni az ünnepi évet. Az emléktábla felirata: „Ezen a helyen állt a „Köztelek” épülete, amelyben 1866. december 9-én megalakult az Országos Erdészeti Egyesület.

Fennállásának 150. évfordulója alkalmából állítottatta az Országos Erdészeti Egyesület. 2016.” A rendezvények szervezése mellett zajlanak a jubileum-

hoz köthető kiadványok előkészítő munkálatai. A kiadványok tagsághoz való eljuttatására az Erdészeti Lapokban hirdetés jelenik meg, és egy rendelési felületet alakítanak ki a honlapon.

A második napirendi pontban Köveskúti Zoltán régióképviselek ismertette a halottak napi megemlékezéssel kapcsolatos felhívás tervezetét, amelyben a tagságot felhívják az egyesületi élet jeles személyiségei sírhelyeinek rendbetételére, megemlékezések tartására.

16./2016. (09. 02.) elnökségi határozat: Az elnökség Halottak Napja alkalmából országos megemlékezést hirdet. Felkéri a Helyi Csoportokat és Szakosztályokat, hogy keressék fel, és szükség esetén hozzák rendbe az Erdész Panteonban szereplő egykori egyesületi tisztségviselők sírjait, valamint tartsanak megemlékezéseket elhunyt elődeink emléke előtt tisztelegve. Az Egyesület bruttó 10 000 forintos keretet biztosít minden, a titkárság által kiadott listán szereplő egykori egyesületi személyiséggel kapcsolatos sír esetleg szükséges rendbetételére, koszorú készíttetésére.

A szavazáson jelen van 9 fő elnökségi tag. Szavazatok: 9 igen, 0 tartózkodás, 0 nem.

A harmadik napirendi pontban dr. Sárvári János, a Könyvtár őre ismertette, hogy az egyesületi Almanach számára minden szakosztály megküldte az anyagokat, viszont még mindig van 11 helyi csoport, ahonnan nem érkezett meg az ígért szöveg. Ismertette a lehetséges tartalmi elemeket, úgymint a történész által írt tanulmányrész, statisztikák és adatok az Egyesület tevékenységével kapcsolatban, illetve a helyi csoportok és szakosztályok története. Az elnökség ezt követően megvitatta a tartalmi felosztás és a kiadás egyéb kérdéseit.

17./2016. (09. 02.) elnökségi határozat: Az elnökség felkéri a titkárságot, hogy az Egyesületi Almanach megjelentetését két különálló kötetbe szerkesztve készítse elő (1: Fejezetek az OEE történetéből, Az OEE rövid története, Adattár; 2: Helyi Csoportok és Szakosztályok története). A kézirathoz szükséges beszerezni az összes helyi csoport anyagait, amit a kért terjedelemben a szerkesztő rövidít

az adott helyi csoportnak történő visszamutatással.

A szavazáson jelen van 9 fő elnökségi tag. Szavazatok: 9 igen, 0 tartózkodás, 0 nem.

A negyedik napirendi pontban Lomniczi Gergely főtitkár elmondta, hogy 2017. július 2-án lesz Kaán Károly születésének 150. évfordulója, amellyel kapcsolatban országos szintű megemlékezés szervezését javasolja. A programokkal kapcsolatos ötletek között Gencsi Zoltán régióképviseelő a debreceni Nagyerdő védetté nyilvánításának aktuására, többen pedig a nagykanizsai Kaán Károly szoborra hívták fel a figyelmet.

18./2016. (09. 02.) elnökségi határozat: Születésének 2017-ben esedékes 150. évfordulója alkalmából Kaán Károly szobrának elkészítését és a Földművelésügyi Minisztérium árkádsorán való elhelyezését kezdeményezi az elnökség, amiről egyeztetést kezd a Minisztériummal. Az évforduló alkalmából: az Egyesület kiemelten részt vesz a Kaán Károly Országos Környezet- és Természetismereti Verseny megvalósításának támogatásában; megemlékezést kezdeményez Kaán Károly nagykanizsai szobránál és a 2017. október 10-i évforduló alkalmából a Debreceni Nagyerdő védetté nyilvánításával kapcsolatban.

A szavazáson jelen van 8 fő elnökségi tag. Szavazatok: 8 igen, 0 tartózkodás, 0 nem.

Az ötödik napirendi pontban Zambó Péter elnök ismertette egy gazdasági társaság alapításával kapcsolatos elképzelést. Az OEE által alapított társaság lehetőséget teremtene a közhasznú mellett vállalkozási tevékenység folytatására, magán erdőterületek haszonbérlet formájában történő kezelésére, és a későbbiekben az idősotthon működtetésére. Az elnökség a kérdés megvitatása után a következő határozatot hozta.

19./2016. (09. 02.) elnökségi határozat: Az elnökség felhatalmazza az elnököt, hogy az Ellenőrző Bizottsággal való egyeztetés után a küldöttgyűlés számára előkészítsen egy önálló gazdasági társaság (kft.) alapításáról szóló javaslatot.

A szavazáson jelen van 8 fő elnökségi tag. Szavazatok: 8 igen, 0 tartózkodás, 0 nem.

A hatodik napirendi pontban Lomniczi Gergely főtitkár beszámolt az YPEF tanulmányi verseny 2017-es nemzetközi döntőjének előkészületeiről, amelyhez a költségkeret megállapítását kérte az elnökségtől.

20./2016. (09. 02.) elnökségi határozat: Az elnökség a 2017. évi YPEF verseny nemzetközi döntőjének költségkeretét 6 millió forintban állapítja meg.

A szavazáson jelen van 8 fő elnökségi tag. Szavazatok: 8 igen, 0 tartózkodás, 0 nem.

A hetedik napirendi pontban Szentpéteri Sándor régióképviseelő előterjesztette a HM Budapesti Helyi Csoport azon kérését, hogy a Választási Szabályzatban foglaltak alól kivételesen felmentést kapva, a sikertelen titkárválasztást egy éven belül megismételhesse, ami a csoport megfelelő működéséhez elengedhetetlen lenne.

21./2016. (09. 02.) elnökségi határozat: Az elnökség hozzájárul, hogy a HM Budapesti Helyi Csoport 2016. április 18-i sikertelen titkárválasztását a Választási Szabályzat erre vonatkozó rendelkezéseit feloldva, egy éven belül ismételt megrendezhesse.

A szavazáson jelen van 7 fő elnökségi tag. Szavazatok: 7 igen, 0 tartózkodás, 0 nem.

A nyolcadik napirendi pontban Zambó Péter elnök ismertette az EGERERDŐ Zrt. megkeresését, amelyben az Állami Számvevőszék erdőgazdaságok vagyongazdálkodását érintő vizsgálatának megállapításai alapján kérte az Egyesület közreműködését a számviteli törvény módosításának kezdeményezésében. Az elnökség egyöntetű vélemé-

nye alapján a kérdésben a FAGOSZ megkeresése és bevonása szükséges, hogy az erdészeti szervezetekkel közös álláspont szülessen a kérdésben.

Az egyebek napirendi pontban *Bak Julianna*, az Ellenőrző Bizottság elnöke ismertette S. Nagy László megkeresését, amiben a Szeniorok Tanácsának történetét tartalmazó kötethez kért támogatást. Zambó Péter elnök elmondta, hogy a felajánlott kis példányszámú kiadás lehetőségét nem fogadta el a szerző, így a kiadásról javasolt a Szeniorok Tanácsával egyeztetni.

Lomniczi Gergely főtitkár ismertette a VERGA Zrt. javaslatát, hogy az Erdész Idősotthont a volt veszprémi Farkas Laktanyában lehetne kialakítani, amit az elnökség köszönettel fogadott, de egyelőre a soproni helyszín a megvalósításra ideálisabbnak látszik. A főtitkár ismertette továbbá az Erdővarázs Családi Nap, a 20. Erdők Hete és az Erdésznők Országos Találkozásának programjait, valamint a Földművelésügyi Minisztérium támogatásával megvalósuló környezeti nevelési programot, amelynek keretében az Egyesület többek között középiskolásoknak szóló erdőismereti vetélkedőt hirdet, fahatározó mobiltelefonos applikációt fejleszt és az erdőlátogatási szokásokkal kapcsolatos országos közvéleménykutatást végez.

Az ülés végén Zambó Péter elnök megköszönte az elnökség munkáját és az elnökségi ülést bezárta.

kmf.

Zambó Péter
elnök

Lomniczi Gergely
jegyzőkönyvvezető

Hitelesítők:

Szentpéteri Sándor
régióképviseelő
Köveskúti Zoltán
régióképviseelő

Ambrus Tivadar (1930–2016)

Májusban érkezett a megdöbbentő hír, hogy kedves kollégánk, barátunk, *Ambrus Tivadar* arany- és gyémántokleveles erdőmérnök eltávozott közülünk. 2016. május 29-én, életének 87. évében otthona-

ban szerető felesége és Anikó lánya mellett csendesen elhunyt a szeretett férj, édesapa, após, nagypapa, kolléga. *„Megjelent az Isten üdvözítő kegyelme minden embernek.”* (Tisztus 2.11)

Közel 40 éves eredményes szakmai múlt és nyugalomban töltött 26 év pihenés után a sors kiszámíthatatlansága bezárta élete kapuját. Hamvasztás utáni búcsúztatásán a család mellett a barátok, egykori kollégák is részt vettek a szombathelyi evangélikus templomban.

Tivadar barátunk 1930. január 16-án látta meg a napvilágot Celldömölkön. A MÁV-alkalmazott édesapa és a háztartásbeli édesanyja három gyermeket nevelt, de egyikük sajnos korán elhunyt. Nővérével együtt végeztek az elemi iskolai tanulmányaikat Celldömölkön. Édesapját korán elvesztette, de özvegy édesanyja mindent megtett azért, hogy fia tanulhasson, aki az erdészszakma iránt már gyerekkorában nagy elhivatottságot érzett.

Középfokú tanulmányait Sopronban a Berzsényi Dániel Evangélikus Liceumban végezte, majd a József Nádor Műszaki Főiskola Erdőmérnöki Karán szerzett erdőmérnöki oklevelet 1953. december 15-én.

Sokrétű pályafutásának első állomása – az OEF előírása alapján – az Észak-zalai Erdőgazdaság volt. A végzést követően 1954. január 15-én az Észak-zalai Állami Erdőgazdaságnál erdőművelési és gépesítési előadóként, majd a zalaegerszegi, zalacsányi és szentgyörgyvölgyi erdészeteknél erdőművelési, fahasználati, gépesítési szakelőadóként dolgozott.

1957 szeptemberében áthelyezéssel a szombathelyi Erdő- és Fafeldolgozó Gazdasághoz került, ahol először a központban erdőművelési előadóként foglalkoztatták. Felismerve képességeit, 1961-ben kinevezik az erdőgazdaság Szombathelyi Erdészetének vezetőjévé. A cég többszöri átszervezése után (EFAG, NYFK) az erdőgazdaság igazgatási osztályvezetőjének nevezik ki 1978-ban. Újabb átszervezés után az erdőgazdaság rendészeti és tűzvédelmi osztályának vezetői teendőinek ellátásával bízzák meg és e munkakörből 1990. január 16-ával vonult nyugdíjba.

Vezető beosztásaiban kiváló kollektívákat hozott létre. Csendes, precíz szorgalommal végezte munkáját, odaadóan, becsülettel, nagy szakmai szeretettel. Nagy tapasztalatát, gyakorlati tudását önzetlenül, érdek nélkül adta át a fiatalabb munkatársainak.

Majd négy évtizedes munkássága alatt eredményes és sikeres tevékenység folyt a rábízott munkaterületeken. Igazi szakember

volt nemcsak elméleti síkon, hanem a gyakorlatban is, mint „terepi erdész”. Vezetői intézkedései határozottak voltak, betartásukban is következetes volt. Nemcsak hivatásának, hanem élete részének tekintette az erdőt. Beosztásaiban kiváló kapcsolatokat alakított ki az érintett állami és társadalmi vezetőkkel. Munkáját több alkalommal ismerték el állami kitüntetésekkel. Nyugdíjazása után, 1991-től a Szombathelyi Erdőfelügyelőségénél, illetve jogutódjánál, az Állami Erdészeti Szolgálat felügyelőségén dolgozott 2004. április 30-ig.

Felesége, Mesterházy Ildikó asszisztensnő, akivel több mint 55 évig élt boldog házasságban. Házasságukból két leányuk született. Örömeire szolgált és rendkívül büszke volt arra, hogy mindkettő abban a soproni alma materben folytatta tanulmányait, aminek padjait valaha ő is koptatta. Ildikó leánya okleveles erdőmérnök, Anikó leánya pedig okleveles faipari mérnök lett.

A szakmai elhivatottsága, az erdészpályáról elmesélt történetei unokáiban is mély nyomot hagytak. Négy unokája közül ketten erdőmérnökként végeztek Sopronban.

Minden bizonnyal az egyik legszebb szakmához kötődő élménye lehetett a gyémántdiploma átvétele 2013-ban, amikor a soproni erdőmérnök-hallgatók nevében Réka unokája köszöntötte egy szál virággal a diploma átvételekor. Ez nemcsak őt, a családot minden tagját meghatározta.

Haláláig tevékeny tagja volt az OEE Szombathelyi Helyi Csoportjának, idős kora ellenére is rendszeresen látogatta a rendezvényeinket.

Tivadar kollégánk, barátunk eltávozásával szegényebbek lettünk egy kiváló szakemberrel, baráttal, aki munkálkodása alatt sokat tett a vasi erdők érdekében.

Áprily Lajos soraival búcsúzunk Tőled barátunk, munkatársunk. Emléked szívünkben tovább él! Nyugodj békében! *„Engem az erdő véd s szeret, utaimon, erdők kísérték: bükkök, gyertyánok, égerek, tölgyek. Fenyők is. Égig értek.”*

Hőbör Árpád

Borza Imre (1912–2016)

Életének 104. évében elhunyt a Zalaerdő legidősebb dolgozója. Kivételes már az is, ha valaki megéri a 100 évet, de kedves Imre bátyánk ezen is túltett. Már nagyon kevesen vagyunk, akik ismerték, mert

kortársai régen elhunytak.

Borza Imre a Zalaegerszegi Erdészetől ment nyugdíjba 1972-ben, 44 éve. Az erdészeti számvitel oszlopos tagja volt, könyvelőként dolgozott. Pontosságáról legendák terjedtek. Rövid ideig a fogatüzem vezetője is volt. Akkor még nem voltak gépek, lovakkal oldották meg a közelítést.

1912-ben született Zalanémetfaluban, (ma Ligetfalva). Az iskolában a német mel-

lett tanulta a latin és a görög nyelvet is. A hivatásos katonai szolgálatot választotta, végigharcolta a második világháborút s amerikai fogságba került. Három gránátzilánkot hordozott testében.

A háború után Zalaacsányba került, majd Zalaegerszegen dolgozott. A Zalaegerszegi Alsóerdő Erdészeténél könyvelőként ténykedett, amikor először találkozottam vele. Mint kezdő gyakornoknak feltűnt, hogy kora ellenére milyen fűgén, fiatalosan mozgott és állandóan felhívta a figyelmet a pontos számvitelre, adatszolgáltatásra, könyvelésre.

Két erdészet összevonása miatt került a Zalaegerszegi Erdészethez, ahonnan nyugdíjba vonult.

Szerette az erdőt, a természetet. Nyugdíjas évtizedei alatt kertjében tevékenykedett. Szerény ember volt, nem beszélt, nem panaszkodott az embert próbáló háborús, és az azt követő igen nehéz éveiről, s nem említette mellőzöttségét sem.

Egész életében dolgozott, tett-vett és egészséges életmódot folytatott. Nem volt beteg soha, csak feleségének halála rendítette meg, de ebből is kigyógyult. Nem dohányzott, nem ivott szeszest italt, bort, pálinkát. Ez lehetett hosszú életének titka.

Borza Imre megfáradt szíve 2016. augusztus 9-én örökre megszünt dobogni. Isten áldjon kedves Imre bátyánkat.

Szakács László

Kanka Tibor (1961–2016)

Mély fájdalommal vetjük tudomásul a hírt, hogy barátunk, tagtársunk, Kanka Tibor, a Kisalföldi Erdőgazdaság Zrt. volt kerületvezető vadásza, magánvállalkozó, az Országos Erdészeti Egyesület Rába menti

Erdő- és Vadgazdálkodási Helyi Csoportjának alapító tagja, 55 éves korában váratlanul elhunyt.

Kanka Tibor 1961. szeptember 13-án született Mosonmagyaróváron. Az általános iskolát Dunaszigeten végezte el, majd középiskolai tanulmányait Csornán, a Csukás Zoltán Mezőgazdasági Szakközépiskolában folytatta.

Az érettségit követően a helyi termelőszövetkezetben kezdett dolgozni, majd 1981. július 1-jétől a Kisalföldi Erdőgazdaság dolgozója lett. Balatonfenyvesen vadászvadásztudományi szakmunkás-bizonyítványt, majd a soproni Roth Gyula Erdészeti Szakközépiskolában 1985-ben vadásztechnikus képesítést szerzett.

A Kisalföldi Erdőgazdaság Mosonmagyaróvári Erdészeténél 1992. október 16-tól a dunaremetei telephelyű Nyárási-Kisbodaki vadászterület kerületvezető vadászává nevezték ki, tisztségét 1999. május 22-ig töltötte be.

Nős, két nagykorú gyermek édesapja. Családjával Dunaremetén telepedett le, ahol magánvállalkozást alapított. Sokoldalú vállal-

kozása vendéglátási, fakitermelési, fafeldolgozási, halgazdálkodási és vadgazdálkodási tevékenységet is folytatott. A Dunaszigeti Vadászárság elnöke, illetve a Felső-Szigetközi Vadászszövetség elnökségének tagja volt.

2016. szeptember 14-én szerdán, a dunaremeteinek temetőjében kísértük utolsó útjára.

Üdv a Vadásznak! Tibor, nyugodjál békében!

Pintér Csaba

Jereb Ottó (1922–2016)

Felejthetetlen drága Tanár Úr! Szeretett Tanító Mesterünk! Kedves Ottó Bátyánk!

Hajdani népes tanítványaid, mindannyian meghatódottan búcsúznak most Tőled! Sajnos eljött a végső búcsúzás szomorú pillanata, az Isten által ajándékozott

hosszú, tartalmas élet végén.

Pótolhatatlan veszteség ért bennünket!

Gyászol az erdész-fás nemzedék; több ezer tanítványod. Hálásak vagyunk, hogy tanítottál és neveltél bennünket, felkészítettél a nagybetűs Életre. Szorgalomra, Becsületességre és Szeretetre neveltél, hogy szeressük a Hazát, szeressük a szakmát és szeressük egymást.

Nevelőnként valóságos becsűtést és felelősséget bennünk, hogy jó erdészek, jó hazafiak, hű magyarok legyünk.

Többségében a szülői háztól távolra kerülő kollégiumi diákként elmondhatjuk: szerény, de szép életünk volt. A szülői távolléte Jereb Tanár Úr feledtetni tudta. Kifogyhatatlan energiával sok hasznos szakkört szervezett és vezetett. Így mindig elfoglaltak voltunk. Atyai gondossággal foglalkozott és törődött velünk.

Szakmán kívül megtanította a viselkedés minden írt és íratlan szabályát. Munkaszerepre, szorgalomra, tiszteletre, a természet szeretetére, sportolásra, különböző játékokra, nótázásra, általános tudásra tanított bennünket.

Mindezt úgy tette, hogy soha nem éreztünk kényszert, vagy unalmat! A Tanár Úr egyéni módszerei mindig motiváltak bennünket. Szerette munkáját, szeretett bennünket. Elhivatott igazi pedagógus volt. Mindig tele volt ötlettel, tervekkel, talán ezért is maradt örök fiatal.

Mindenre kiterjedő figyelemmel gondoskodott arról is, hogy kezdéskor megismerjük és megszeressük a patinás várost, a hűség városát. Ezért meghívta Sopron város legiőbb helytörténész idegenezetőjét, *Friedrich Károlyt*, aki a neonfényes teremben vetített képek előadásával bemutatta a várost, majd az iskola Csepel teherautójának platójáról megtekintettük a nevezetességeket.

A Tanár Úr megszervezte a városban egyedül élő időseken való segítséget. Párokban jártunk tüzelőt előkészíteni, bevásárolni. Tánciskola előtt egyenként ellenőrizte ápoltságunkat, nehogy szegényt valljunk a lányok előtt.

Tablónk készítése előtt Tanár Úr felkereste a kiváló festőművészt, *Sterbenecz Ká-*

rolyt, akinek több munkája kivételes iskolánk folyosóit ma is díszítik.

Tanár Úr mindenre kiterjedő figyelmét, kifogyhatatlan energiáját, zseniális memóriáját mindig csodáltuk. Tankönyvei, tudományos kutatómunkái, szakmai kiadványai értékes hagyaték az utókor számára. Számátalan tudnivalót szedett versbe, hogy maradó legyen az ismeret.

Szalmártól Gödöllőig c. verses emlékei végigkísérik életútját. Szép verseinek ihlető műzsája, szerető felesége *Mária asszony*, aki mindvégig szeretettel gondoskodott a harmonikus családi háttérrel.

Mindenki, akit tanított – több erdész nemzedék – Jereb Ottó Tanár Úr áldozatos munkájának gyümölcsét élvezte.

Legendája örökre fennmarad! Nekünk – tanítványainak – közös feladatunk, hogy kivételes kvalitását az utókorak méltó módon megőrizzük.

Köszönjük Tanár Úr, amit értünk tettél! Köszönjük a sorsnak, hogy tanítványaid lehettünk! Példádnak mi csak szerény követői lehetünk és köszönő szavunk emberi nagyságod előtt csak magasztos tisztelgés lehet!

Mély együttérzésünket fejezzük ki a gyászoló családnak!

Isten örök nyugalomát kívánva mély főhajtással mindannyian szomorúan búcsúzzunk! Hiányozni fogsz! Nagyom! Emléked megőrizzük! Nyugodjál békében!

Kurusa László

Pál Miklós (1935–2016)

2016. július 11-én Szilvásváradon, a református temetőben vettek végső búcsút a Szilvásvárad Erdészeti egykori nagy családjának még élő tagjai Pál Miklós erdésztechnikustól, aki a hétgyermekes föld-

műves család 7. gyermekeként Sajókázán látta meg a napvilágot.

Testvérei igyekeztek mindig a kedvében járni, és a helyi általános iskola nyolc osztályának elvégzése után támogatták abban is, hogy 1952-ben Sopronban, az Erdőipari Technikumban folytassa tanulmányait.

A technikumok átszervezése a tanulmányai idejére esett, így 1956-ban Sopronban, már az Erdészeti Technikumban szerzett technikus oklevelet.

Az iskola befejezése után MÁV rakodókezelőként kezdte munkáját, majd egy év elteltével szülőfalujában kerületvezetői kinevezést kapott.

A Szilvásvárad Erdészeti 1960-ban lépett szolgálatba, ahol különböző beosztásokban dolgozott nyugdíjba vonulásáig, 1993-ig. Minden beosztásában fegyelmezten és becsülettel helytállt. Dolgozott kerületvezető erdészként, a fagyártmány-üzem vezetőjeként, a fatelepi munkák irányítójaként.

A szakmához szorosan kapcsolódó hobija volt a vadászat, mely egész életében elkísérte. Aktívan kivette részét az erdészeti vadkilövési tervének teljesítésében, számos külföldi és hazai vadászvendég örült a segítségével, közreműködésével elejtett szarvasbika, vagy muflon trófeának.

Örömmel vette át 1964-ben a szép fűrészcsarnokkal, gőzölővel és szárítóval felszerelt fagyártmány-üzem vezetését, hiszen eredetileg az Erdőipari Technikumba iratkozott be.

A Bükk-fennsík túltartott faállományainak letermelése után beszükkült a fagyártmány-üzem volumene, és a fűrészcsarnok is lebontásra került. Pál Miklós azonban megtalálta a fagyártmány-üzem számára azokat a termékeket, melyekkel az üzem tovább dolgozhatott.

A Bükki Nemzeti Park területét ellátta tájba illő esőbeállókkal, az erdei pihenőkkel, tűzrakó helyeket pedig rusztikus asztalokkal és padokkal. Még ma is megtaláljuk Szilvásváradon és környékén a fagyártmány-üzemben gyártott esőbeállókat.

Nyugdíjas éveire is talált magának hasznos elfoglaltságot. A vadászat mellett ajándéktárgyak készítésével és ajándéktárgyak kereskedelmével egészítette ki a nyugdíját.

Feleségét szülőfalujából választotta. Sárkával 1958 óta éltek boldog házasságban. Gyermekeik és unokáik sok örömet és boldogságot jelentettek számukra.

Amilyen fegyelmezett volt a munkájában, olyan fegyelmezten és türelemmel viselte hosszan tartó fájdalmas betegségét is.

Kedves Miklós Barátom!

Azzal búcsúzom el Tőled, hogy megköszönöm Neked a küzdelmes munkában együtt töltött 26 évet és a sírig tartott, önzetlen, őszinte barátságot!

A Jóisten fogadjon oltalmába! Nyugodjál békében!

Leic József

A Nagy-Homlok kútja

Jó néhány évvel ezelőtt a hazai televíziós természetfilmzés nagy „Öregjét”, a sokmilliónyi hazai lépésen át cipelt kamera operatőrért, Szabados Tamást kísérhettem a Duna Televízióban futó rövidfilm sorozatának, a *Forrásbefoglalásoknak* börzsönyi terepi munkái során. Három csendesen csordogáló vízfakadást kerestünk fel a Magas-Börzsöny virágzó szagos mügéktől pompázó májusi bükkerdeinek mélyén, közöttük az egyik hazai viszonylatban is különlegesen nagy tengerszint feletti magasságban fekvő Alsó-Rózsa-forrást.

Egy-egy kamerabeállítás között Tamás bátyámmal az erdeink mélyén rejtőző, kristálytisza vizet ontó vagy éppen csak csepegtető hazai forrásaink, bár „ex lege” védett, de igazából különösebben meg nem becsült, kevésbé ismert, de pótolhatatlan értékeiről beszélgettünk. Filmsorozata is erre akarta felhívni a közfigyelmet.

Évek óta halljuk, olvassuk, hogy minden korábbi pánikkeltő hírverés ellenére, nem a világ szénhidrogén készleteinek gyors és visszafordíthatatlan megcsappanása fogja igazi forradalmi változások és súlyos történelmi események elé állítani az emberiséget, hanem az édes vízkészletek megállíthatatlannak tűnő és egyre gyorsabb ütemű fogyatkozása.

Hazánk szerencsés adottságokkal rendelkezik, térségi összehasonlításban jelentős vízkészletek állnak a rendelkezésünkre. Ez azonban nem jelenti, hogy az egyre sűrűbben jelentkező aszályos évek ne hívnák fel a figyelmet a helyi kisvízfolyások, a fakadó források fontosságára.

Azt hiszem, erről a tő mellett dolgozó erdészek nagy részét nem kell győzködni, hiszen mindennapi munkájuk része e források védelme, állagmegóvása, érték, érzik a kicsiny vízfeltörések, a körülöttük kialakuló forráslápok mikroklimatikus és élőhelyi fontosságát.

Sőt, számtalan forrásunk éppen az erdészek keze-munkája révén kapott kőfoglalatot, kifolyót. Nem egy, nem kettő pedig minden bizonnyal a szívükhöz is közel áll, akár a fásasztó nyári jelölések során nyújtott felfrissülés, akár egy-egy családi, baráti találkozó emlékei kötik hozzá.

A Délnyugati-Börzsönyben emelkedő hatalmas tömegű Nagy-Koppány északnyugatra néző oldalában, ahol a Kecske-hát-völgy hátráló völgyfői vágódznak bele az andezites hegytömegbe, fakad a számomra legkedvesebb hazai forrás, a Homloki-kút.

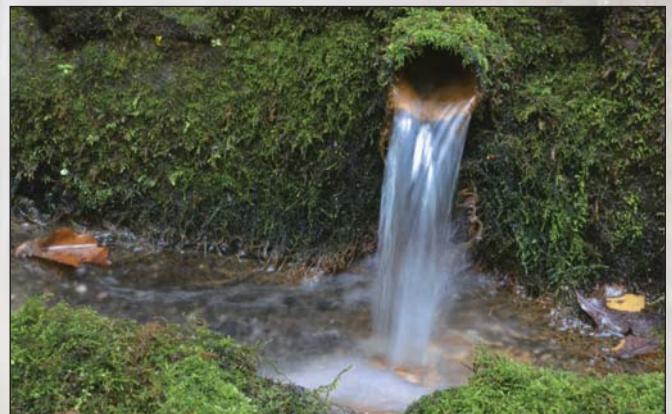
Nevét a felette emelkedő majd 550 méteres hegycsúcs, eredeti, régies nevééről, a Nagy-Homlokról kapta. A név jól árulkodik a hegytető kopaszságáról, mely a Dunakanyar felől valóban egy emberi

homlokra hasonlít. A Nagy-Homlok tetején elterülő andezit-lejtőszyepp társulás a botanikai kutatások szerint igazi reliktum, az ősi fátlan kopárok maradványa.

Am a forrás felőli északi oldalakat telepített fenyvesekkel, magas kőrissel egyes bükkösök, gyertyános-bükkösök borítják. A Homloki-kút első ránézésre nem több szépen foglalt forrásnál, egy a hegyvidék 427 természetes vízfakadása közül. De minél többször barangolok a környező erdőkben, hegyeken, utakon és térek ide vissza, annál kedvesebbé válik ez az évszakoktól szinte függetlenül bővizűen feltörő tiszta, jéghideg víz.

A nyári arcosások, a szomjat oltó hosszú kortyok, a csobogás megnyugtató hangjai, a kis rakott kőfoglalat látványa a kút felett, túlmutatnak a Nagy-Homlok részvíz-rendszerének hidrológiai értékén. Kötődést jelent. Bízom benne, hogy minél többüknek vannak ilyen forrás-kötődései hazai erdeink mélyén.

Szöveg és kép: Nagy László

Erdészeti szakmai szervezetek közös erdőtörvény-módosítási javaslata

Négy szervezet írta alá a miniszternek szóló javaslatot

Közös levélben küldte meg az erdőtörvény-módosítással kapcsolatos javaslatát négy erdészeti szakmai szervezet dr. Fazekas Sándor földművelésügyi miniszternek és dr. Semjén Zsolt miniszterelnök-helyettesnek. A konkrét javaslatot tartalmazó levelet a Nemzeti Agrárgazdasági Kamara, az Országos Erdészeti Egyesület, a Magán Erdőtulajdonosok és Gazdálkodók Országos Szövetsége és a Pro Silva Hungaria Egyesület írta alá. Az anyag a szakmai szervezetek 2015. október elején leadott elképzeléseire alapul, ami az OEE és a MEGOSZ honlapján is olvasható.

Forrás: **OEE, NAK, MEGOSZ, Pro Silva Hungaria Egyesület**

http://www.oee.hu/hirek/agazati-szakmai/szakmai_szervezetek_erdotorveny_modositas_2016

♦♦♦

Az ipari célú erdőtelepítés is bekerül az erdőtörvény módosításba

Új erdészeti tevékenységi forma

Új erdészeti tevékenységi formaként, törvénymódosítással már a közeljövőben bekerülhet az erdőtörvénybe az ipari célú erdőtelepítés – közölte a Miniszterelnökség agrár-vidékfejlesztésért felelős államtitkára Somogyiszobon. Kis Miklós Zsolt, a magánerdő-tulajdonosok éves

országos találkozójaához kapcsolódó sajtótájékoztatóon elmondta, hogy várhatóan egyéni képviselői indítványként bekerül a jelenlegi erdőtörvénybe a ma még a jogszabály által el nem ismert, de egyre nagyobb jelentőségű ipari célú erdő fogalma.

Forrás: **MTI**

http://www.oee.hu/hirek/agazati-szakmai/erdotelepites_bekerul_modositas_erdotorveny

♦♦♦

A magyar kormány minden eszközzel támogatja a Soproni Egyetemet

Jó úton halad a felsőoktatási intézmények átalakítása

Jó úton halad a felsőoktatási intézmények átalakítása – mondta az Emberi Erőforrások Minisztériumának oktatásért felelős államtitkára Sopronban, a Nyugat-magyarországi Egyetem központi tanévnyitó ünnepségén. Palkovics László kifejtette, az egyik legfontosabb eredmény, hogy a diákok bizalma újra megerősödött a magyar felsőoktatás iránt. Hozzátette, hogy idén szeptemberre, hosszú évek óta először, megszűnt a felsőoktatási intézmények adóssága. Ahhoz, hogy a hazai felsőoktatás „magasabb minőségre kapcsoljon”, nemcsak a fenntartónak, hanem az intézményeknek is a lehető legambiciózusabb tervekkel kell kitűzniük és megvalósítaniuk – mondta az államtitkár. Kitért arra, hogy 2017-től a négy soproni kar – a Benedek Elek Pedagógiai Kar, az Er-

dőmérnöki Kar, a Közgazdaságtudományi Kar, valamint a Műszaki, Faanyag-tudományi és Művészeti Kar – önállóan, Soproni Egyetemenként folytatja a tevékenységét, miután a szenátus elfogadta a szombathelyi Savaria Egyetemi Központ kiválási szándékát. A Soproni Egyetemet a magyar kormány minden eszközzel támogatja – jelezte Palkovics László.

Forrás: **MTI**

http://www.oee.hu/hirek/agazati-szakmai/sopron_egyetem_tamogatas_kormany

♦♦♦

Beköltöztek az állami erdőgazdaságok Budapest szívébe

Erdővárás – interaktív családi nap a Szabadság téren

Első alkalommal mutatkoztak be szeptember 9-10. között az Erdővárás interaktív családi napon az állami erdőgazdaságok a Szabadság téren. Az Erdővárás éjszaka alatt az erdészetek színes programkínálata a gyermekek mellett a felnőtteket is játékos ismeret elsajátítására invitálta. A rendezvény közösségbe hívja és a magyar erdők természeti értékeinek kincsétárába kalauzolják a fiatalokat, a szépkorúakat és a zöld környezet szépségei iránt fogékony családokat is – mondta Fazekas Sándor földművelésügyi miniszter a rendezvény megnyitóján. A rendezvény fontos küldetése, hogy a hazai erdő- és vadgazdálkodás eredményei, a közjót szolgáló fejlesztések és beruházások minél több emberhez eljussanak.

Forrás: **FM Sajtóiroda**

http://www.oee.hu/hirek/agazati-szakmai/erdovarazs_budapest_allami_erdogazdasagok

HASZNÁLJA TAGSÁGI KÁRTYÁJÁT!

Az Országos Erdészeti Egyesületben fennálló tagságot 2012-től tagsági kártya igazolja. Az OEE-kártya tulajdonosa egyre több kedvezményt vehet igénybe a különböző vásárlási lehetőségektől kezdve a vadász-házi szállásokig. Az aktuálisan elérhető kedvezmények listája a www.oee.hu oldalon olvasható, évente egy alkalommal az Erdészeti Lapok is közli.

Az Egyesület vezetése a kártya használatára biztat minden egyesületi tagot! A kedvezményrendszer igazi értékét, minél szélesebb körű elfogadottságát a rendszeres kártyahasználat alapozza meg. A kártya névre szóló, sorszámossal és vonalkóddal ellátott, az Egyesület titkársága évente érvényesíti. A 2016-ra szóló érvényesítő matricákat azon tagok kapják meg az Erdészeti Lapokon keresztül, akik teljesítettek az adott évre vonatkozó tagdíjfizetési kötelezettségüket.

A kedvezményrendszerrel és a tagsági kártyával kapcsolatos bármely kérdésben felvilágosítás kérhető az Egyesület titkárságán (titkarsag@oee.hu, 06 1 201 6293) vagy a helyi csoport titkároknál.

Partnereink:

Felfedezők öröksége

A STIHL szakemberei az alapítás óta megelőzik saját korukat. Kalandorok, akiket a felfedezés öröme hajt előre. Úttörők, akik felrúgják a szabályokat, és újakat alkotnak helyettük. Mérnökök, akik lépten-nyomon előremutató megoldásokkal rukkolnak elő. A hosszú élettartam érdekében a STIHL ma már minden termékét tartóssági tesztek egész sorának veti alá. Az üzemanyag-adagolóval ellátott tesztkabinokban éjjel-nappal folyik a munka, de a STIHL mérnökei többek között mérik a zajszintet, vibrációs tesztekert hajtának végre, áramlásszimulációt végeznek, a gépek indítását és működését pedig klímakamrában tesztelik. A gép forog. Az alkotók sosem pihennek.

STIHL. Nemzedékekre tervezve

Az akció időtartama: **2016. szeptember 1. – október 31.**

**STIHL MS 170
motorfűrész**
[69 900 Ft helyett]

59 900 Ft

ANDREAS STIHL KFT.
2051 Biatorbágy-Budapark, Paul Hartmann u. 4.
Telefon: (+36-23) 418-054

További termékek: stihlnemzedekrek.hu

Részletek, tartozékok: stihl.hu

STIHL®